

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

4. SINIF İNGİLİZCE DERS KİTABININ ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kader YAĞİZEL

Yüksek Lisans Tezi

VAN - 2010

Van, 2023

4. SINIF İNGİLİZCE DERS KİTABININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Kader YAĞİZEL

2023

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

4. SINIF İNGİLİZCE DERS KİTABININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE 4TH GRADE ENGLISH COURSEBOOK IN TERMS OF
TEACHER VIEWS

Kader YAĞIZEL

Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigâr ÇELİK

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2023

ONAYSAYFASI

Kader YAĞIZEL tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigar ÇELİK danışmanlığında hazırlanan “4. Sınıf İngilizce Ders Kitabının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 12/12/2022 tarihinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 18/11/2022 tarihli ve 2022/51-4 sayılı kararı ile Dr. Öğr. Üyesi Sezen ARSLAN Başkanlığında, Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigâr ÇELİK ve Doç. Dr. İshak KOZİKOĞLU Jüri Üyeliğinde oluşturulan Tez Savunma Jürisi huzurunda savunularak Jüri tarafından Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri kapsamında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

UYGUNDUR

...../...../2023

Prof. Dr. Fuat TANHAN

Enstitü Müdürü

Öz

Bu araştırma 4. sınıf İngilizce ders kitabını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmada, karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, 2021- 2022 öğretim yılında Van ili merkez ilçelerinden olan Edremit, Tuşba ve İpekyolu'nda görev yapmakta olan 115 İngilizce öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplamak amacıyla "Ders Kitabı Değerlendirme Anketi" ve "Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 12 İngilizce öğretmeni ile ayrıca görüşme yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, kitapta kullanılan görsellerin, kitabın genel görünüşünün ve yazı puntosunun iyi düzeyde olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu kitabın içeriğinin kazanımlara ve öğretim ilkelerine uygun olduğu görüşüne sahiptir. Öğretmenlerin kitabın alıştırmaları ve etkinliklerine ait maddelere ise orta düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Öğretmenler, alıştırmaları ve etkinliklerin öğrencileri motive etmesi gerektiğini ve kitapta kullanılan alıştırmaların çeşitlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ders kitabı, öğretim sürecinde en önemli materyallerden biridir ve ders kitabı hazırlama sürecinin öğretim programı, kazanımlar, öğrenci ve öğretmen ihtiyaçları dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Kitabın içeriğinde kullanılan alıştırmaları ve etkinliklerin yanı sıra kitabın biçimsel özelliklerine de önem verilmelidir. Özellikle küçük yaş grupları için hazırlanan ders kitaplarında kullanılan alıştırmaları ve etkinliklerin öğrenciyi öğrenmeye özendirme ve aynı zamanda eğlendirmesi gerekmektedir.

Anahtar sözcükler: Yabancı dil öğretimi, materyal değerlendirme, ders kitabı, İngilizce ders kitabı.

Abstract

This research aims to evaluate the fourth grade English textbook in line with the teachers' opinions. Mixed method was used in this study. The research was conducted with 115 English teachers working in Edremit, Tuşba and İpekyolu districts of Van province in the 2021 - 2022 academic year. In order to collect data in the study, "Textbook Evaluation Questionnaire" and "Semi-Structured Interview Form" were used. The interviews were conducted by 12 English teachers working in the primary school. Teachers think that the visuals, the book's overall appearance and font size are sufficient. The majority of teachers are of the opinion that it is in accordance with the achievements and teaching principles. Teachers moderately agree that exercises and activities are sufficient. They argue that exercises and activities should motivate students and should be diversified more. Considering that the textbook is one of the most important materials in the teaching process, the textbook preparation process should be prepared by considering the curriculum, achievements, student's and teacher's needs. The physical property of the book should be prepared as careful as its content. Exercises and activities should encourage students to learn and it should also entertain them at the same time.

Keywords: Foreign language teaching, material evaluation, textbooks, English language textbooks.

Teşekkür

Çalışma sürecinde her türlü yol gösterici olan, olumlu tavrıyla beni cesaretlendiren, bilgi birikimiyle çalışmama farklı açılardan bakmamı sağlayan, beraber çalışmaktan mutlu olduğum, güler yüzünü ve samimiyetini esirgemeyen tez danışmanım değerli Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigâr ÇELİK hocama teşekkürlerimi sunuyorum. Lisansüstü eğitimim süresince kendilerinden ders aldığım, deneyim ve görüşlerinden yararlandığım, tüm bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan Doç. Dr. Mecit ASLAN, Doç. Dr. İshak KOZİKOĞLU ve Dr. Öğr. Üyesi Gürol ZIRHLIOĞLU'na sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Hayatımın her aşamasında desteklerini ve güvenlerini hissettiğim her zaman yanımda olan ve beni yüreklendiren iki aileme de sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Sadece bu çalışmada değil, hayatım boyunca aldığım tüm kararlarda beni cesaretlendiren, her zaman yanımda olan ve bana destek ve moral veren Kıymetli eşim Öğr. Gör. Ömer YAĞIZEL'e desteği, teşviki ve sabrından dolayı sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

“Anneme ve Babama”

İçindekiler

Öz.....	i
Abstract.....	ii
Teşekkür.....	iii
İçindekiler.....	v
Tablolar Dizini.....	vii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	viii
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	6
Sayıtlılar.....	7
Sınırlılıklar.....	7
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	9
Yabancı Dil Öğretimi.....	9
Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi.....	12
Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi.....	14
Yabancı Dil Öğretiminde Ders Materyalleri.....	18
Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitaplarının Rolü ve Özellikleri.....	18
Ders Kitaplarının ve Eğitim Araçlarının Nitelikleri.....	22
İlgili Araştırmalar.....	24
Bölüm 3 Yöntem.....	42
Araştırmanın Deseni.....	42
Çalışma Grubu.....	43
Veri Toplama Araçları.....	45
Veri Toplama Süreci.....	47
Verilerin Analizi.....	47
Bölüm 4 Bulgular ve Yorum.....	49

Biçimsel Özelliklere Ait Bulgular	49
İçeriğe Ait Bulgular	52
Alıştırmalar/Etkinliklere Ait Bulgular	55
Dört Dil Becerisine Yönelik Öğretmen Görüşleri	59
Ders Kitabının Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	60
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	62
Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının Biçimsel Özelliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tartışma ve Sonuç	62
Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının İçeriğinin Değerlendirilmesi ne İlişkin Sonuç ve Tartışma	66
Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerin Değerlendirilmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma	68
Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının Geliştirilmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma	72
Öneriler	74
Kaynaklar	77
EK-A: 4. Sınıf İngilizce Ders Kitabı Değerlendirme Anketi	94
EK-B: Öğretmenler İçin Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu	97
EK-C: Etik Komisyonu Onay BildirimiEK-D: Etik Beyanı	98
EK-E: Araştırma İzni	100
EK-F: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu	101

Tablolar Dizini

Tablo 1 Örnekleimde Yer Alan Ankete Katılan İngilizce Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler	43
Tablo 2 Örnekleimde Yer Alan Görüşme Yapılan İngilizce Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler	44
Tablo 3 Veri Toplama Araçları	47
Tablo 4 İngilizce Ders Kitabının Biçimsel Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler	49
Tablo 5 İngilizce Ders Kitabının İçeriğine İlişkin Betimsel İstatistikler	53
Tablo 6 İngilizce Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler	56

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

MEB: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

EFL: English as a Foreign Language (Yabancı Dil Olarak İngilizce)

Bölüm 1

Giriş

Problem Durumu

İletişim çağının insan hayatını etkin bir biçimde kapsamı içine alması ile birlikte dünya üzerinde her şey hızla gelişip değişmektedir. Bu durum iletişimi daha etkin ve hızlı kullanmak için ülkemizde en az bir yabancı dil bilmeyi gerekli kılmaktadır. Bu sebeple, dünyada ortak dil kabul edilen İngilizcenin önemi de artmaktadır. Birçok ülkeyle ekonomik, siyasi ve ticari yönden iletişim halinde olmamız İngilizce öğretimini eğitim programlarımıza dahil etmeyi önemli hale getirmiştir (Işık,2008).

Dünyanın birçok ülkesinde dil öğretimine erken yaşta başlama eğilimi vardır. Ülkemizde de 1997 yılına kadar yabancı dil öğretimi henüz ilkököl kademesine dâhil edilmemişken ortaokuldan itibaren İngilizce dersleri verilmeye başlanmış, 1997 yılında ise İngilizce dersleri 4. sınıfta yer almaya başlamıştır. 2006 yılında öğretim programının güncellenmesiyle İngilizce öğretimi 4. sınıftan itibaren verilmeye devam etmiş ve 2013 yılında İngilizce öğretimine 2. sınıftan başlanması kararlaştırılmıştır. Günümüzde İngilizce “küresel iletişimin pasaportu” olarak algılanmakta (Arnold ve Rixon, 2008) ve bu dili öğrenenler İngilizceye karşı yeni bir perspektif ile katkı sağlamaktadır (Akkaya ve Zabitgil Gülseren, 2016). İngilizceyi küçük yaşta öğrenmek, öğrenme bağlamlarına bazı benzersiz özellikler getirmektedir. Yetişkinleri ve küçük yaşta dil öğrenenleri göz önüne aldığımızda her iki yaş grubunun farklı öğrenme stilleri açısından önem verilmesi gereken bazı noktalar vardır. Her yaş grubu için ortak özellikler olmasına rağmen her çocuk farklı hızda öğrenmektedir. Küçük yaş grubu öğretmenleri öğrencileri gözlemlemeli ve öğrenenlere uygun ortamı sağlamalıdır. Yetişkinlere kıyasla küçük yaş grubu öğrencileri öğrenmeye daha isteklidir. Öğretmenler, özellikle öğrencilerin neye ilgisi olduğunun farkında olursa, onların dikkatini çekmek daha kolay olacaktır. Buna karşın küçük yaş grubunun dikkat süresi oldukça kısadır ve dikkatlerini canlı tutmak oldukça önemlidir (Scott ve Ytreberg, 1990). Bu nedenle, çocukların gelişimine uygun görev fırsatı verildiğinde, öğrenenlerin ilgi ve

beğenileri göz önünde bulundurulduğunda, ilgi ve öğrenme daha kolay olacaktır (Linse ve Nunan, 2005).

Ülkemizde erken yaşta dil öğretimi son dönemlerde daha fazla önem kazanmaktadır. Dil öğretimi erken yaş grubu göz önüne alındığında öğrenenin dili 5-6 yaşına kadar kolayca öğrenebilmesine olanak sağlamaktadır. Krashen (1973) çocukta dil gelişim sürecinin başlangıcının 2 yaş olduğunu ve ergenliğe kadar sürdüğünü ifade etmektedir. Çocuğun bu yaşta dil öğrenmeye başlaması çocuğun yabancı dili anadili gibi rahatlıkla öğrenmesini sağlar. Lambert' e (1972) göre çocuk eğer anadil eğitimini tamamlamışsa ve kritik dönem bitmeden yabancı dil öğrenmeye başlamışsa bu durum çocuğu her konuda bir adım önde tutar. Aynı zamanda bu durum çocukların bilişsel gelişiminde de akranlarından daha iyi olmasına katkı sağlar.

Dil öğreniminde belirli bir yaş sınırının olduğu bilinmektedir. Bu yaş sınırının olduğu dönem kritik dönem (critical period) olarak adlandırılır ve bu dönem 12-13 yaşına kadar devam eder. Buluş çağı sonrası beynin sinir dokuları esnekliğini yitirdiği için dil edinim süreci ve öğrenim bu kritik dönemdeki kadar kolay olmamaktadır. Kritik yaş sonrası oluşan problemleri sergileyen bir örnek Isabelle adındaki bir kız çocuğunun psikolojik sorunları olan bir anne ve baba tarafından 6 yaşına kadar toplumdan uzak tutulmasıdır. Uzmanlar olaya müdahale ettiğinde, çocuğun konuşma yetisinin gelişmediğini ve konuşma eylemini gerçekleştiremediğini fark etmiştir. Bu olaydan sonra normal bir yaşantıya ve öğretime başlayan çocuk, anadili Fransızca'yı bir sene içerisinde öğrenmeyi başarmış ve akranlarıyla hemen hemen aynı seviyeye gelmiştir. Isabelle'e kritik yaş öncesi müdahale edildiği için sergilediği bu gelişme doğaldır (Trask,1999).

Bir diğer kanıt ise 1970 yılında Genie adlı kızın yaşam öyküsüdür. Genie 18 aylıkken toplumdan uzaklaştırılmış ve 14 yaşına kadar herkesten uzakta yaşamıştır. 14 yaşından sonra kurtarılan bu kız çocuğu belirgin bir başarı gösterememiştir. Bunun sebebi ise Genie'nin, beyninin sol yarım küresini buluş çağına kadar kullanamaması ve kritik dönemin sona ermesi neticesinde, dil yetilerinin beynin sağ yarımküresine yerleşmiş olmasıdır (Hudson, 2000).

Dil öğretimi diğer branşların öğretimine karşılık görece daha fazla teknolojiye ihtiyaç duyar. Dil öğretimi erken yaşlarda bilişim teknolojileri ile eşgüdömlü olarak oyun, tekerleme, müzik gibi farklı materyal ve metotlarla öğretilmelidir. Oyun, dinleme ve taklit gibi yabancı dil öğretiminin temelini oluşturan dil becerilerinin gelişmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Tok (2013) da öğrencilerin mutlaka görsel işitsel araçlardan faydalanması gerektiğini; öğrencilerin bilgisayar, akıllı tahta ve video gibi teknolojik imkânlarla çoklu öğrenme ortamlarına taşınmasını savunmaktadır.

Çocuğun erken yaşta dil öğrenmesi gerektiğiyle ilgili birçok sebep vardır. Bunların başında erken dönem dil öğretim sürecinin, öğrenende düşünsel esneklik ve dinleme yetisindeki kıvraklığı geliştirmesi gelmektedir. Erken yaşta dil öğretimi, çocuğun anadilinde anlama kabiliyetini geliştirerek insanlarla daha kolay iletişim kurmasını sağlar. Yabancı dil varlığı, öğrenenin farklı kültürleri tanımasına ve başka ülkelerdeki insanları anlamasına olanak sağlar. Mzali (2011), bir dili öğrenmeye başlamanın o dilin kültürünü de öğrenmeye olanak sağladığını belirtmektedir. Bu sayede çocuk kendi kültürüne benzer ya da kendi kültüründen farklı dünya görüşlerine de ulaşmaktadır.

Avrupa’da “Berlitz” dil öğretim programlarının çocuklar için uyarlanmış tasarısına göre, erken yaşta dil öğretimi, çocuğun eğitimi açısından dilsel ileri görüşlölük yetisi kazanmasını ve ilerideki mesleki fırsatları değerlendirmede çocuğa yardımcı olmasını sağlar (Berlitz, 2003).

İngilizce dil öğretim sınıflarında öğretim materyallerinin rolü oldukça fazladır. Öğretim materyalleri arasında da ders kitaplarının önemi yadsınamaz. Ders kitapları, çok çeşitli materyaller arasında temel bir rol oynamaktadır. Ders kitapları hakkında farklı görüşlere ve ders kitaplarının kullanımına yönelik görüş ayrılıklarına rağmen (Cunningsworth, 2005; Harmer, 2007; Meddings ve Thornbury 2009; Richards, 2014, 2009; Tomlinson, 2012), çoğu öğretmen tarafından hala kullanılmaktadır. Ders kitaplarının çeşitli avantajları bulunmaktadır. Ders kitapları olmadan öğretim için bir bağlam oluşturmak güçtür ve zaman açısından ekonomik olmayan bir durumdur. Bu nedenle ders kitapları öğretmenlerin zaman ve enerji bakımından tasarruf etmelerini sağlar. Aynı zamanda bir ders kitabının aynı kurumda veya ülkede kullanılması da öğretimi

standart hale getirir ve öğretmenlere profesyonellik duygusu kazandırır (Garton ve Graves, 2014).

Bazı görüşler ise ders kitaplarının öğretmenlerin yaratıcılığını sınırladığını ve öğretmenleri beceriksizleştirdiğini savunmaktadır. Hazır içerikler öğrenciler için uygunsuz olabilir ancak öğretmenler bu içerikleri kendi düşüncelerini dahil etmeden takip etmektedir (Graves, 2007). Ayrıca sınıfta hangi yöntemlerin kullanılacağına öğretmenler yerine ders kitapları karar verir. Ders kitabındaki öğrenme etkinlikleri sınıfta kullanılacak yaklaşımı yönlendirir. Ders kitapları yazıldığı dönemdeki yöntem ve yaklaşıma hâkimdir. Dil bir iletişim aracıdır fakat çoğu ders kitaplarında hala dilbilgisi kuralları hâkimdir. Günümüzde talep edilen iletişimsel beceri bileşeninin önüne, dilbilgisi becerisi geçebilmektedir (Meddings ve Thonbury, 2009).

Ders kitapları, bilgiyi öğrencilere aktarmanın birincil aracı olduğu için öğretme/öğrenme sürecinde önemli bir role sahiptir. Ayrıca, ders kitaplarının temel işlevlerinden biri, var olan bilgiyi seçkin, kolay ve organize bir şekilde öğrencilere açık ve görünür kılmaktır. Hutchinson ve Torres (1994), ders kitabının İngilizce öğretme ve öğrenme faaliyetinde önemli ve olumlu bir rolünün olduğunu savunmaktadır. Ders kitaplarının farklı etkinlikler, okumalar ve açıklamalar yoluyla sınıf içerisine gerekli girdiyi sağladığını belirtirler. Böylelikle ders kitapları belirli ihtiyaçları karşıladığı için her zaman hayatta kalacaktır.

Richards (2001), sistematiklik sağladığı için ders kitaplarına sahip olmayan herhangi bir öğrenme programının hiçbir etkisi olmayacağını belirtmektedir. Ayrıca, bir ders kitabı kullanmak, farklı sınıflardaki öğrencilerin benzer içerikler alacağını ve dolayısıyla aynı şekilde değerlendirilebileceğini garanti edebilir. Başka bir deyişle, ders kitapları öğretimde standartları sağlar. Ayrıca, ders kitapları, öğrenme ortamını öğrenciler için heyecan verici ve eğlenceli hale getiren çalışma kitapları, CD'ler, kasetler, videolar vb. gibi çeşitli öğrenme kaynakları içerir. Kitaplar, öğretmenlere sadece dersin amaç ve hedeflerine ulaşmaları için bir çerçeve sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dersleri yürütürken rehberlik de eder. İngilizce ders kitaplarının içeriği, öğretmenlerin öğrettiklerini ve öğrencilerin öğrendiklerini etkilemektedir.

Ders kitapları, dil öğrenimi öğeleri arasında birçok açıdan öğretmenler için hala çok önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Kitao ve Kitao'nun (1997) değindiği üzere dil öğretimi “öğretmen, öğrenci, materyal, öğretim yöntemleri ve değerlendirme” olmak üzere beş ana tamamlayıcı parçadan oluşmaktadır. Bununla birlikte ders kitapları hayati önemdeki materyaller arasında görülmektedir.

Ders kitaplarının öneminin yanında ders kitabını kullanma sebepleri, ideal bir ders kitabının kriterleri, ders kitabının sınırlılıkları, ders kitabını değerlendirme ölçütleri ve ders kitaplarının dil öğrenimindeki rolü de alan yazında en fazla çalışılan başlıklar arasında yer almaktadır.

İdeal bir ders kitabının hazırlanması için bazı önemli noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Öncelikle geniş bir kaynakça ve alan yazın taramasının yapılması, ilgili kurumlardan öneri alınması ve ders kitaplarının uzman kişiler tarafından hazırlanması gerekmektedir (Gülersoy,2013). Ders kitapları amaç ve içerik bütünlüğü sağlaması, fiziksel açıdan öğrenci yaş ve seviyesine uygun olması ve içerdiği etkinliklerin birden fazla duyuya hitap edip hayatilik ilkesi taşıması açısından oldukça önem arz etmektedir.

Khodadady ve Shayesteh (2016) öğretim ve ders kitabı arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan çalışmaların son zamanlarda ortaya çıktığını belirtse de ders kitaplarının öğretim alanında kullanılmaya başlamasıyla inceleme ve değerlendirme sürecinin de öne çıktığı söylenebilir. Dolayısıyla ders kitaplarının önemli bir öğretim materyali olması sebebiyle ders kitaplarının incelenip değerlendirilmesi hem öğretmenler hem de yayın evleri için ele alınması gereken bir konu olmuştur. Bir ders kitabının etkili olup olmadığı ve dersin amacına uygun hazırlanıp hazırlanmadığına karar verebilmek için okullarda okutulan ders kitaplarının incelenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Ellis (1997) öğretmenlerin, ders kitaplarının programa uygunluğunu, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını, ders kitaplarının zayıf ve güçlü yönlerini belirlemeleri açısından kitapları değerlendirmekle yükümlü olduklarını belirtmektedir.

Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin derslerinde kullanacakları kitabı belirli ölçütlere uygunluğu açısından değerlendirebilmeleri için, öncelikle kitapların sahip olması gereken özellikleri bilmeleri gerekmektedir. Ders kitaplarında aranan temel nitelikler genel olarak; fiziksel özellikler, öğretim programıyla uygunluğu, içeriğin düzenlenmesi ve öğretim yöntem ve tekniklerine uygunluğu olarak sıralanabilir (Brown, 1995; Cunningsworth, 1995; Demir ve Ertaş, 2014; Sheldon, 1988; William, 1983). Bu çalışmanın da alanyazında tanımlanmış kriterler göz önüne alınarak hazırlanması ve özellikle bu araştırmaya konu olan 4. sınıf İngilizce ders kitabının daha önce değerlendirilmemiş olması nedeniyle alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak dil öğrenmede hâlâ önemli bir materyal olarak görülen ders kitapları hem öğrenciye hem de öğretmene yol gösterme ve belirli bir plân dâhilinde ilerlemeye yardımcı olması açısından önemli bir araç olarak görülmektedir. Gerek ilköğretimde gerekse ortaöğretimde ders kitabı seçilirken öğrencinin hazır bulunuşluğu, ilgisi ve yaşı göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle ilkokul çağındaki öğrenenler için ders kitaplarının daha ilgi çekici olması, kitapta bulunan etkinliklerin çeşitli olması ve öğrenciyi sıkmaması gerektiği unutulmamalıdır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı 4. sınıf İngilizce ders kitabını İngilizce öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının biçimsel özellikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının içeriği hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının alıştırma ve etkinlikler hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının geliştirilmesine yönelik önerileri nelerdir?

Ders kitaplarının öğretim materyalleri arasındaki önemi yadsınamaz. Ders kitabının içeriği öğretim sürecinde ne kadar farklı uyarıcıyı harekete geçirirse, öğrenmede o denli kalıcılık sağlanmış olur. Ders kitapları öğretilen konunun hem belirli bir plân dâhilinde ilerlemesi hem de zaman tasarrufu sağlaması açısından önem taşımaktadır. Ders kitaplarında var olan etkinliklerin dört dil becerisini (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) öğretmeye yardımcı olması da beklenen bir durumdur. Aynı zamanda kitabın fiziksel yapısının (yazı puntosu, etkinliklerin çeşitliliği, görsellerin uygun olarak kullanılması) da öğrencinin yaşına ve seviyesine uygun olması gerekmektedir. İyi bir ders kitabının öğretim programı dâhilinde programa uygun olarak kullanılması hem öğretmen hem öğrenci açısından fayda sağlayacaktır. Dolayısıyla bu araştırma, ilkokul dördüncü sınıf İngilizce ders kitabının uygunluğunu öğretmen görüşleri açısından değerlendirmek ve uygun değil ise çözüm önerisi sunmak açısından önem taşımaktadır. Ders kitaplarının yazım ve basım süreçlerinde nelere dikkat edilmesi gerektiği göz önüne alınarak kitapların hazırlanması bu çalışma için önemli bir konudur. Bu çalışmanın diğer çalışmalardan (Tekir ve Arikan, 2007; Özeş, 2012; Yaşar, 2013; Ulum, 2016) ayrılan bir özelliği karma araştırma (nitel ve nicel) yöntemi kullanılarak yapılmasıdır. Ayrıca çalışmanın İngilizce ders kitabının değerlendirilmesi anketinin geliştirilmesi bakımından ve araştırmaya konu olan 4. sınıf İngilizce ders kitabının daha önce değerlendirilmemiş olması açısından da alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sayıtlılar

Araştırma Van ili İpekyolu, Tuşba ve Edremit merkez ilçelerindeki ilkokullarda 4. sınıf İngilizce ders kitabını kullanmış İngilizce öğretmenlerinin, araştırmada kullanılan ölçek maddelerine ve görüşme sorularına içtenlikle cevap verdikleri varsayımına dayanmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma:

- 1- Van İli İpekyolu, Tuşba ve Edremit merkez ilçelerinde bulunan ilkokul İngilizce öğretmenleriyle sınırlıdır.

2- Elde edilen veriler ders kitabı değerlendirme anketi ve öğretmen görüşme formuyla sınırlıdır.

Tanımlar

Ders kitapları: Öğrenenleri öğretim programı dâhilinde bu programda bulunan konu ya da bilgiye göre yönlendiren, aynı zamanda eğiten bilgi vasıtasıdır. Bu bakımdan ders kitabı bütünleyici öğretim vasıtası olarak bu sürecin göz ardı edilemez bir unsurudur (Güneş,2002).

Küçük yaş grubu öğrencileri (Young Learners): 5 ve 12 yaş arasındaki öğrenenler olarak düşünülür. (Shin,2014)

Materyal: Dil öğrenmede kullanılan her şey materyal demektir (Tomlinson,1998).

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Yabancı Dil Öğretimi

Dünya genelinde altmıştan fazla ülke İngilizceyi resmi dil veya yarı resmi dil olarak kullanmaktadır. Anadili İngilizce olan 400 milyondan fazla insanın yanında İngilizceyi ikinci dil olarak kullanan 1 milyarın üzerinde insan bulunduğu düşünülmektedir. Ayrıca milyonlarca insanın İngilizceyi akıcı bir şekilde konuştuğu tahmin edilmektedir. Crystal (1997), diğer dillerle kıyaslandığında İngilizcenin Çin, Rusya, Almanya, İspanya, Brezilya ve Mısır gibi 100'ün üzerinde ülkede en yaygın biçimde öğretilen dil olduğunu ve çoğu ülkede okullarda öğretilen temel yabancı dil olduğunu ifade etmektedir.

Yabancı dil öğretimi geçmişine bakıldığında, dilbilgisi çeviri yönteminin karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu metot, yüzlerce yıl dünya genelinde kabul görmüştür. Bu metotta ön planda olan durum, dilin işlevinden çok dil hakkında bilgi edinip dili kurallarla öğrenmedir. Fakat dünyadaki değişimlerle bu düşünce de değişime uğramıştır. Yabancı dil öğretim sürecinde birinci dilin rolü ve gerekliliği konusu tartışmaya açıktır. Zamanla bu tartışmayı çözüme kavuşturmak için farklı yöntemler ve yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bir görüş, L1 kullanımının tamamen göz ardı edilmesi gerektiğini savunurken diğer görüş ise yabancı dil öğrenenlerin yararına olacak biçimde sınıfta bir dereceye kadar kullanılabileceğini iddia etmektedir. Hui (2010), hedef dili öğrenirken L1 kullanımıyla ilgili birçok farklı teorinin ve tartışmalı görüşün olduğunu belirtmektedir. Birçok araştırmacı (Lightbown, 1991; White, 1998; Spada and Lightbown, 1999; White and Ranta, 2002; Spada, Lightbown and White, 2005; Forman, 2012) yabancı dil öğrenimine yardımcı olmak için büyük bir role sahip olabilecek anadilin kullanımını incelemiştir, fakat birinci dilin fazla kullanımının bazı sorunlara yol açtığı, öğrencilerin ikinci dile maruz kalmalarını sınırlayarak dil öğrenimini yavaşlattığı gözlemlenmiştir.

Anadilin fazla kullanılması, birinci dil ve ikinci dil arasındaki sözdizimsel, fonetik ve morfolojik farklılıklardan dolayı olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Yabancı dil öğrencinin anadiline benziyorsa aynı kökenli sözcükler yoluyla birinci

dil kullanımı faydalı olabilir. Böylece bu benzerlik yeni dilin öğrenene daha tanıdık gelmesini ve öğrenme sürecini kolaylaştırır. Bu, yabancı dil öğrenirken birinci dilin hem olumlu hem olumsuz etkilerini içeren karşılaştırmalı yaklaşıma sahip “fiili” bir açıklamadır.

Öte taraftan öğrencilerin hedef dil ile etkileşimini kısıtlayarak hedef dile maruz kalmasını engellediği için, birinci dilin hiç kullanılmaması gerektiğini savunanlar vardır. Hatta birinci dil kullanımının yeni dilin öğrenilmesine karşı bilişsel ve psikolojik engeller yarattığını bile iddia edenler bulunmaktadır. Araştırmacılar (Atkinson, 1987; Chambers, 1991; Hammerly, 1991; James ve Bourke, 1996; Krashen, 1982, Nunan ve Lamb, 1996; Stanley, 2002;) hedef dili öğrenirken birinci dilin, yabancı dil öğrenme deneyimi sürecinde yeri olmadığını savunmaktadır (Erdoğan’dan aktarılan, 2015). Bu araştırmacılar dil eğitiminin kaynağı olarak görülen dilbilgisi çeviri yöntemi gibi tümdengelim yaklaşım yerine iletişimsel ve tümevarım yöntemlerinin kullanılması gerektiğini savunurlar.

Hawkins (1987) yabancı dil öğretimini, öğretmenin tohum ektiği ancak daha sonra bunların ders arasında sürekli uçup gittiği “fırtınada bahçıvanlık” metaforu ile ilişkilendirmiştir. Bu nedenle sınırlı bir ders süresinde öğrencilerin mümkün olduğu kadar dile maruz kalmalarını sağlamak önemlidir. Bu görüş ikinci dil ediniminde gerekli bir unsur olan Krashen’in (1985) “anlaşılabilir girdi hipotezi” tarafından güç kazanmıştır (Krashen ve Terrell, 1983). Buna göre hedef dilin destekçileri, hedef dili yalnızca sınıfta öğrenilecek bir “hedef” olarak değil aynı zamanda onu iletişimsel bir araç olarak kullanma eğiliminde olduklarını ve bağlamdan mesajı anlamaya çalışmalarını vurgulamaktadır (Littlewood, 2011; Wolf, 1977; Wong- Fillmore, 1985). Bunun yanı sıra Turnbull ve Dailey- O’Cain (2009) ise, İngilizce derslerinde anadilin ölçülü kullanılmasının öğretmenlere ve öğrencilere net bir şekilde açıklanmış görevler sunduğunu ve bunun da öğrencilerinin bilişsel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabileceğini öne sürmektedir.

Bir yabancı dili öğrenmek, öğrenenler için bilişsel süreçlerin yanında psikolojik ve duygusal durumları da etkileyen zor bir süreçtir. Öğrencilerin sınıfta gerektiği gibi motive olmamaları, dil öğrenmeyi hem zor hem de sıkıcı bir hale getirmektedir. Bu sebeple öğretmenler, ders içinde dersi daha eğlenceli bir hale

getirerek farklı etkinliklerle öğrencileri derse dahil etmenin yollarını aramalıdır. İşte bu noktada L1'in öğretmen, öğrenci ve hedef dil arasındaki engeli aşmak için köprü olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenler, öğrenciler için uygun "yönlendirici destek (scaffolding)" oluşturarak öğrenme sürecinde L1 kullanırlar. Vygotsky (1962), bir öğrenciye gerekli rehberliğin ve geçici yardımın sağlanması durumunda öğrenmenin daha olumlu sonuçlanacağını vurgulamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin alışkın oldukları L1'i kullanma istekleri dili yetkin kullanma zamanına kadar öğrencilere destek ve güven sağlamaktadır. Öğrenebilme gücünü en üst seviyeye çıkarmak için "bireyselleştirilmiş yönlendirici destek (individualized scaffolding)" büyük önem taşımaktadır. "Yönlendirici destek (scaffolding)" öğrenenin kendi öğrenme hızına ulaşana ve öğrenme potansiyelini ortaya çıkarana kadar bir öğretmenin ya da daha bilgili bir bireyin öğrenciyi desteklemesidir (Vygotsky,1962).

Yabancı dil öğretiminde çeşitli yaklaşımlar kullanılmaktadır. Günümüzde iletişimsel yaklaşım, (communicative approach) yabancı dil öğretiminde etkisini göstermektedir. 1970'lerde İngiltere'de ortaya çıkmış ve giderek yaygınlaşmıştır (Liao,2000). İletişimsel yaklaşım, alışlagelmiş dilbilgisi kurallarını öğretmek yerine hedef dilde öğrencinin kendini ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Brown (2000), dersi öğretme hedeflerinin yalnızca dilbilgisel ya da dilbilimsel kurallarla değil bu hedeflerin dilin kullanımı ve iletişimsel becerilerle meydana geldiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım, öğrenciye günlük hayatta işine yarayacağı ifadeleri öğretmek dili işlevsel hale getirmektedir. Öğrencilere dil becerisi kazandırmak temel amaçtır. Öğretmenler gerçek yaşam durumlarını sınıf içine taşıyarak öğrencilere rol yapma, fikir paylaşımı ve görev tamamlama etkinlikleri yaptırarak öğrencileri gerçek iletişimle karşı karşıya getirmelidir. Buna bağlı olarak bu yaklaşım öğrenciye alışverişte, bir kafede ya da bilmediği bir şehirde adres sorma gibi diyalogları gerçek hayata uyarlayarak kendini kolayca ifade edebilme yeteneği kazandırmaktadır.

Ülkemizde yabancı dil öğretiminde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Fakat yabancı dil eğitiminde istenilen noktaya henüz ulaşılmamıştır. Bunun sebepleri arasında yabancı dil öğretiminin olumsuz tarafları olarak gösterilen geleneksel yöntemler, yetersiz kalan program geliştirme çalışmaları, kalabalık

sınıf ortamları, dil öğretiminde kullanılan materyal eksikliği, bireysel farklılıkların dikkate alınmaması, öğretmenlerin farklı tutumları ve öğrencinin motivasyon eksikliği yaşaması söylenebilir (Demirel,1990).

Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi

İnsanların iletişim için kullandıkları en etkili araç dildir. Kişi yaşadığı toplumda doğumundan itibaren öğrenmeye başladığı dil ile bu iletişim sürecine giriş yapmaktadır. Birinci dilde gelişim sürecini geçen çocuğun ya da birinci dil gelişimine paralel olarak erken yaşta öğrenimi başlayan yabancı dilin kavram açısından ya da kognitif açıdan kalıcılık seviyesi daha yüksek olduğu çalışmalarda ortaya çıkarılmıştır. (Haznedar, 2003; Karakoç, 2007; Lopriore, 2002; Moon ve Nikolov, 2000; Nikolov ve Curtain, 2000). Bu bağlamda Haznedar'a (2003) göre öğrenilen yabancı dilin zaman olarak erken yaşlarda olması çocuğun olayları algılama sınırlarını geniş bir bakış açısıyla zenginleştirerek farklılıklara saygılı, hoşgörü sahibi ve bunun yanında farklı kültürler özelinde bir karşılaştırma durumuna girilerek kendi kültürünü daha derinlemesine ve iyi tanımasına olanak sağlayacaktır. Eurodyce olarak adlandırılan, Avrupa Birliği çok dilli ve kültürlü alanlarda yabancı dil eğitimi planlarını düzenleme üzerine ortaya konulan raporlarında bu düşünceler paralelinde gün geçtikçe genişleyen çok dilli ve kültürlü Avrupa ülkelerinde yabancı dil ile erken yaşlarda birlikte olmanın Avrupa Birliği üyelerinin iletişim ve ticari alanlarda etkili bir şekilde yer edinmesi amaçlanmaktadır (Edelenbos, Johnstone ve Kubanek, 2006). 2000'li yıllar ile çoğu ülkenin yabancı dil eğitimi sistemini konfigüre etmesi ya da yapılan eğitim iyileştirmeleri, ikinci yabancı dil ya da yabancı dil olarak İngilizcenin erken yaşta öğrenciler için program uygulaması konusunda yapılmıştır. (Bayyurt, 2006, 2010, 2012; Bayyurt ve Alptekin, 2000; Enever, 2011; Garton, Copland ve Burns, 2011; Haznedar, 2012; Kırkgöz, 2007, 2008; Lopriore, 2002; Nikolov ve Curtain, 2000).

Avrupa Birliği eğitim planı paralelinde belirtildiği üzere 4+4+4 eğitim sisteminde, üye ülkeler yabancı dil eğitimine anaokulu ya da birinci sınıftan başlamaktadır. Bu bağlamda yabancı dile başlama yaşı 4+4+4 eğitim iyileştirmesi ile 6 olmuştur. Daha önce ülkemizdeki öğrenciler yabancı dil eğitimi ile 4. sınıf düzeyinde karşılaşırken yeni öğretim düzeninde okullardaki yabancı dil eğitimi

2. sınıftan başlamak üzere düzenlenmiştir. Yeni program dahilinde ilkokul ve ortaokul olmak üzere toplam 144 saat yabancı dil dersi bulunmaktadır. Burada önemli olan, ders saatlerinin yeterli sayıda olup olmadığı değil programda yabancı dil eğitiminin etkili bir şekilde kullanımı durumudur çünkü yetişkinler ile kıyaslandığında çocukların dikkat düzeyi ve süresi daha kısadır. Bu nedenle dersin içeriği ve ders ile ilgili etkinlik düzenlemesinin bu fark göz önüne alınarak yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda yabancı dil dersi için hazırlanacak ders planları öğrenenlerin sürekli olarak ilgisini diri tutacak ve çocukların bilişsel seviyelerine uygun, kısa fakat göreve dayalı sınıf içi faaliyetlerin yer aldığı konuya dayalı olmalıdır (Bayyurt,2010). Yeni program ile öğrencilerin yaş grupları dikkate alınarak yapılan program geliştirme ve uygulama, erken yaşta öğrencilere yabancı dil dersini etkili biçimde verecek öğretmen yetiştirme, öğrencilerin gereksinimlerine göre ders materyalleri geliştirme ve yine yeni program dahilinde yabancı dil öğrenmeye başlayacak erken yaştaki öğrenenlere yönelik ölçme ve değerlendirme aygıtları bu bağlamda dikkate değer hususlardandır.

Erken yaşta öğrenenler için hazırlanması planlanan bir programın içeriği dikkat edilmesi gereken bir konudur. Çocuklar için hazırlanacak bir yabancı dil programında öğrenenlerin yaş gruplarına göre bilişsel ve kavramsal kabiliyetlerin öneminin farkına varılmalıdır. (Alptekin, Erçetin ve Bayyurt, 2007; Bayyurt, 2012; Bayyurt ve Alptekin, 2000; Haznedar, 2012).

Dil öğrenim aşamalarında, ana dil ya da yabancı dil öğrenim safhaları fark etmeksizin üzerinde ciddiyetle durulması gereken ve somut bir biçimde yaşa bağlı olarak kanıt gösterilebilen hassas dönemler mevcuttur. Eğitim ve dilbilim uzmanlarının görüşü erken yaşta başlanan yabancı dil öğretim sürecinin öğrenenin bilişsel gelişim seviyesine katkı sağlayacağıdır (İlter ve Er, 2007).

Dil öğrenim sürecinin erken yaşlarda katkı sağladığı görüşü ve kanıtlar bilimsel alanlar olan nöroloji ve biyoloji çalışmaları sonrasında ortaya çıkmıştır. Ergenlik dönemine kadar beynin sağ ve sol kısmında yerleşme süreci devam eden konuşma, işitme, dinleme ve anlama odakları bu dönemin son bulmasıyla neticeye kavuşur. Eğer öğrenen anadil ya da yabancı dili ergenlik sürecinde öğrenmelerini bu bölgeleşme sona ermeden öğrenim süreci başlar ise dili öğrenme aşamaları rahat ve kolay bir şekilde ilerlemektedir. (Demirezen, 2003).

Dil öğrenim sürecine erken yaşta başlandığında başarı yüzdesinin daha fazla olduğu 1960'lardan bu yana etkin biçimde devam eden araştırmalar sonucu ortaya konmuştur. Bu sonuçlar ile birlikte yabancı dilin eğitim yaşı geriye çekilmiştir. "Nativist Theory"ye göre birey 10 yaşına kadar dil ile ilgili, özellikle dili yapılandırma süreci ile ilgili temel kriterleri otomatik bir biçimde anlamaya başlamaktadır. Bu durum, çocuklarda bulunan ve daha sonra esnekliğini kaybeden "Dil Edinim Mekanizması" sayesinde gerçekleşmektedir. Dilbilimcilerin erken yaşta dil edinimi konusunda ortaya attıkları "Dil öğrenme kritik dönemi" olarak ifade edilen kavram erken yaşta dil öğreniminin gerekliliğini doğrulamaktadır (Dellal, 2011).

Verilen eğitim erken yaşta olduğunda bu eğitimin faydaları bir yana, eğitimin işe yarar olmayışı durumu ortaya çıktığında bunun olumsuz etkileri baş gösterir. Bu aşamada yapılacak hataların sonucu olarak çocuk kekemelik ya da konuşmanın akıcılığının olmaması durumlarını yaşayacak, ya da ana dilini kullanmakta zorluk çekecektir. Bununla birlikte bu problemleri yaşayan öğrenciler ile aynı sınıftaki akranlarını mukayese etmek, yabancı dili öğrenirken zorluklar ile karşılaşan öğrenciler üzerinde özgüven problemi ortaya çıkaracaktır. Alanyazın incelendiğinde yabancı dil eğitimi üzerine olumlu görüşlere daha fazla yer verildiğine rastlanmıştır. Fakat yabancı dil eğitimi sürecinde dikkat edilmesi gereken noktalar ders araç gereç ve materyalleri, sınıfın fiziki şartları, öğrencinin sınıftaki durumu ve öğretmen gibi öğelerin erken yaşta dil eğitiminin algı üzerinde ilerleme sağlama, farklı kültürler ile kendi kültürü arasındaki değişik durumları fark etme gibi yararlı durumları ortaya çıkarması beklenmektedir. Bu değişkenlere dikkat edilmemesi durumunda bu öğelerin olumsuz yanları olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi

İngilizce iletişim kurma durumunun kıtalar arasında artışı ve bunun insanlar arasında ilk tercih olarak yer alması, ülkemizde de İngilizce öğretiminin program açısından değişimine, özellikle iletişim kurabilme ve kendini ifade etmeyi ön plana çıkaran kazanımların programa dahil edilmesine olanak sağlamıştır. (MEB, 2018)

Küreselleşme hızının artması ile dünya üzerinde ortak bir dil kullanımı ihtiyacı ortaya çıkmış ve bu bağlamda “Lingua Franca” olarak tabir edilen ortak dil olarak İngilizce en çok kullanılan dil olmuştur (Keckes, 2007). Buna bağlı olarak dünya üzerindeki kıtalarda yer alan farklı ülkelere mensup birçok insan aralarındaki iletişimi sağlayabilmek adına İngilizceyi ortak dil olarak kullanmaya başlamıştır (Bostancı, 2017). Bunun sonucunda da İngilizceyi kullanma durumu, özellikle iletişim kurma açısından İngilizce kullanımı bir zaruret haline gelmiştir ve bu iletişim ihtiyacı da konuşma ağırlıklı bir öğretimi önemli hale getirmiştir.

Ülkemizde yabancı dilin giderek önemini artırması ile birlikte yabancı ülkeler ile ilişkilerin daha da gelişmesi sonucu yabancı dil öğreniminin de önem seviyesi bu doğrultuda yükselmektedir. İnternet kullanımının artması ve özellikle hem sanal hem de ülkeler arası ticari ilişkilerin artması ülkemizde de yabancı dil öğreniminin önemine dikkat çekmektedir. 1980 sonrası dönemde dış ilişkilerin gelişmesi ile ülkemizde yabancı dil eğitiminin önemi daha da belirgin bir hâle gelmiştir. Bu doğrultuda açılan Anadolu liseleri, Fen liseleri ve Süper liseler dil eğitimine olumlu anlamda katkı sağlamıştır. Başlangıçta İstanbul gibi büyük şehirlerde yabancı dil eğitimi özelinde gelişim gösteren liseleri yine yabancı dil eğitimine katkı sağlayan ikinci sınıftan başlayan yabancı dil eğitimi uygulaması izlemiştir. İlkokulda başlayan yabancı dil eğitimi bu ihtiyacın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır ve bu sonuçla dil eğitimi ihtiyacı özel kurslar ve buna benzer özel kuruluşlar ya da programlarla yabancı dil eğitimi sürecine dahil olmuştur. İnternetin yaygınlaşması kişilerin internet yolu ile uluslararası iletişim kurmasına olanak sağlamış ve bu doğrultuda yabancı dilin önemi ve eksikliği her alanda hissedilmeye başlamıştır.

2012 yılında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 4+4+4 sistemini uygulamaya başlamıştır. Bu sisteme göre ilköğretim, ortaöğretim ve lise eğitimi 4'er yıl olmak üzere 12 yıl sürmektedir (Bayyurt, 2014; Kırkgöz, 2014). Türkiye’de yabancı dil öğrenme yaşı ilkökul 4. sınıftan yani 9 yaşından, ilkökul 2. sınıf 7 yaşına indirildi (Demirezen,2014). 2013-2014 eğitim yılından itibaren, 2.sınıflarda haftada 2 saat İngilizce dersi verilmeye başlanmıştır. İngilizce öğretiminde, öğrencilerin değişen ihtiyaç, istek, düşünce ve inançlarını ifade edebilmeleri için, yeni öğretim modelinde dilin iletişimsel olarak öğrenimine dayandırılan “*iletişimsel yaklaşım*”

kullanılmaya başlanmıştır. Buna göre, ikili veya grup çalışmaları, canlandırmalar, drama ve oyunlar öğretim içerisinde yer almakta ve şarkı, film gibi olabildiğince gerçeğe yakın materyal kullanılması önerilmektedir.

İngilizce ders saatleri ilk üç yıl ikişer saat, sonraki dört yıl ise 4 saat olarak kararlaştırılmıştır. Çin, Japonya gibi Avrupa ülkelerinin yanı sıra Macaristan ve İspanya'da olduğu gibi, ilkokul öğrencileri yeni bir yabancı dili daha erken yaşta öğrenme fırsatı yakalamıştır (Nunan,2003). Böyle bir yenilikle 2. ve 3. sınıflar için yeni programlar ve 4. sınıftan 8. sınıfa kadar da güncellenen programlarla yeni bir öğretim programı oluşturulmuştur (Güngör,2016). Bu yenileme ile (MEB,2013) 2. ve 3. sınıflarda ağırlıklı olarak konuşma ve dinleme becerilerine yoğunluk verilirken, sonraki sınıflara okuma, yazma ve dilbilgisi öğretimi dahil edilmiştir. 5. ve 6. sınıflarda daha kontrollü yazma etkinlikleri ve kısa metinler yer alırken, 7. ve 8.sınıflarda öğrenenlerden basit metinleri okuyup kısa paragraflar yazmaları istenmektedir.

Türklerin tarih boyunca çeşitli kültürlerle iletişim halinde oldukları ve bu kültürlerin dilinden etkilendiği görülmektedir. İslam dininin kabul edilmesiyle Arapça, Türk kültür yaşantısını etkilemiştir. Selçuklularda edebiyat dili olarak Arapçanın yanında Farsça da yaygın olarak kullanılmaktadır. Arapça ve Farsça Osmanlı döneminde, bilim ve din eğitiminin yanında yazı dili olarak da belirlenmiştir. Yabancı dil öğretimi Tanzimatla birlikte daha modern bir hale gelmiş ve Batılılaşma hareketleri eğitim alanını da etkilemiştir. Bunun paralelinde, Fransızca, Almanca ve İtalyanca gibi dillerin öğretimi de yaygınlaşmıştır.

İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesi daha sonraki döneme yansımış ve Cumhuriyetin ilanından sonra; eğitim alanında kullanılan Arapça ve Farsça yerini Almanca, Fransızca ve İngilizce gibi batı dillerine bırakmıştır (Demirel,1993).

Millî Eğitim Bakanlığı'nın yabancı dil öğretimi hususunda bazı politikaları bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğine (2006) göre; öğrenenlerin dinleme-anlama, okuma- anlama, konuşma ve yazma becerilerinin yanında hedef dilde iletişim kurmaları ve yabancı dile karşı olumlu tutum sergilemeleri beklenmektedir.

Uygun ders kitaplarını seçme görevi, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) adı verilen yaygın olarak kullanılan uluslararası bir çerçeve tarafından desteklenmektedir. CEFR, önde gelen eğitimler ve müfredat geliştiricileri için bilişsel gelişimi beslemek ve dil becerilerini geniş bir biçimde kabul görmüş dil öğretimi teorilerine uygun olarak geliştirmek için ayrıntılı bir reçete sunmaktadır (Thornbury, 2006). Bu referans çerçevesi, farklı ülkelerde çeşitli diller için de yaygın olarak kullanılmaktadır ve ders kitaplarının geliştirilmesi ve seçilmesi sırasında doğal olarak dikkate alınmaktadır. Türkiye'de 2011 yılında, CEFR'nin önerme ve sınırlamalarına uyan Talim ve Terbiye Kurulu tarafından bir rapor yayımlanmıştır (TTKB, 2011). Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayınlanan İngilizce ders kitaplarının da aynı çerçeveye dayandırılması amaçlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı, 1997 yılında eğitim kurumlarında ELT'nin geliştirilmesi amacıyla başlatılan "Millî Eğitim Bakanlığı Geliştirme Projesi" adlı bir Proje kapsamında İngilizce Öğretimi ile ilgili politikalarda reform yapmaya karar vermiştir (Kırkgöz, 2007). Proje, geleneksel yöntemlerin öğrenci merkezli yaklaşımlarla değiştirilmesinde önemli bir adım olmuştur. Kırkgöz (2005), Türkiye'de ELT tarihinde ilk kez iletişimsel yaklaşım kavramının programda tanındığını belirtmiştir. Politikanın amacı, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmektir ve müfredat, hedef dilin sınıfta kullanımı için tasarlanmıştır (Kırkgöz, 2007). Bu yeni politika, öğretmenin sınıftaki rolünü etkilemiş gibi görünmekte, öğretmenleri sınıfta öğrenci merkezli bir atmosfer yaratmaya teşvik etmektedir ve yine bu politika ile öğrencilerin dili keşfetmelerine yardımcı olması beklenmektedir. Bununla birlikte, yeni politika kendi başına iletişimsel yaklaşımın tüm gereksinimlerinin karşılandığını garanti etmemektedir. Yine de öğretmenler ve program geliştiricileri zaman içinde gereksinimleri sağlamak için büyük çaba göstermelidir. Türkiye'de Talim Terbiye Kurulu, 4 ila 8. sınıflar için yeni bir program tasarlamış ve program geliştiricileri 2000'li yılların başında lise programını revize etmiştir. İngilizce dil eğitiminin sağlanması yeniden tasarlanmış ve iki yıl önce bu sözleşmeden başlamaya karar verilmiştir.

Yabancı Dil Öğretiminde Ders Materyalleri

Ders materyalinin ne olduğuyla ilgili birçok tanım yapılmıştır. Brown J. Dean (1995), materyali, “öğretimde kullanılan etkinliklerin ve tekniklerin sistematik bütünü” olarak tanımlamaktadır. Tomlinson (1998) ise materyali dil öğrenenlere, öğretim sürecinde yardımcı olan her türlü malzeme olarak tanımlamaktadır. Materyaller bir ders kitabı, bir çalışma kitabı, bir kaset, bir CD, bir video, fotokopi olarak çoğaltılmış bir kâğıt, bir gazete, beyaz tahtaya yazılmış bir paragraf şeklinde olabilir; öğrenilen dili sunan veya bilgilendiren herhangi bir şeydir (Tomlinson, 1998). Kısacası materyal, öğrenciye öğrenmesinde fayda sağlamak için öğretme/öğrenme ortamına getirilen her türlü cihaz, ekipman, teknik ve metodoloji olarak adlandırılabilir.

Materyal kullanımı özellikle yabancı dil derslerinde önemli bir yer tutmaktadır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan birçok materyal mevcuttur. Bu materyaller yazılı olabileceği gibi sözlü ya da görsel olarak kullanılabilmekte ve öğretim sürecinde öğrencilerin derse etkin katılımına vesile olmaktadır. Derslerde başta ders kitapları olmak üzere, akıllı tahta, projektör, çalışma kâğıdı (worksheet), kartlar ve resimler ve gerçek nesneler (broşür, bilet, gazete ve internet sayfaları gibi) kullanılan materyaller arasında yer almaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte yabancı dil öğretimindeki materyallerdeki artış da göze çarpmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan çeşitli ders araçları öğrencilerde birden fazla duyuya hitap etmesini sağlamaktadır. Bu tür öğrenmeler, öğrenmedeki kalıcılığı arttırmakta ve öğrencinin derse aktif bir şekilde katılımını sağlamaktadır. Öğrenciler yeni bir dil öğrenirken, onlara öğrenme süreçlerinde yardımcı olacak ders materyallerinin de görselliğin yanında işitsel, kinestetik ve otantik olması da o derece önemlidir. Dale (1969), öğrenme sürecinde ne kadar çok duyu organına hitap eden uyaranlar olursa o kadar çabuk öğrenip ve daha geç unuttuğumuzu belirtmektedir.

Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitaplarının Rolü ve Özellikleri

Yabancı dil öğretiminde dört dil becerisi, kelime ve dilbilgisi öğretilmesi amaçlanmaktadır. Yabancı dil ders kitaplarında her becerinin dengeli bir şekilde

ele alınarak işlenmesi gerekmektedir. İletişime dayalı bir öğretim şekli, günümüzde modern dil öğretim yaklaşımının bir parçasıdır. Dilbilgisi kurallarının öğretilmesi ön plana çıkarılırsa hedef dil öğretiminin esas temeli olan iletişimi de yok saymaktır. Ülkemizde yabancı dil öğretimi yıllardır bu şekilde gerçekleşmiş ve 2013 yılından itibaren gerek yabancı dil yaklaşımlarında gerekse öğretim programında değişikliğe gidilmiştir. Buna göre, İngilizce ders kitapları farklı öğrenme stillerine hitap eden, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayan, kalıcı öğrenmeyi sağlamak için şarkı ve oyunlarla zenginleştirilen, teknoloji ile desteklenmiş, kelime ve dilbilgisinin yanında dil becerilerinin de yer aldığı bir materyal haline getirilmiştir.

Hutchinson ve Torres (1994) ise yabancı dil ders kitabını eğitim öğretimin vazgeçilmez bir unsuru olarak gördüğünü ve ders kitapları olmadan bu sürecin eksik kaldığını belirtmiştir. Yabancı dil ders kitaplarını programların dünya çapında önemli bir materyali olarak görmektedir. Birçok ülkenin bir araya gelerek yazımı için uğraştığı ve milyonlarca basımının yapıldığı ders kitaplarının önemi eğitim ve öğretimde yadsınamaz.

Giriş olarak Tomlinson'un (2011) "bir ders kitabı" betimlemesini hatırlatan dizeler ideal bir ders kitabının değerlendirilmesine ilişkin dikkate değer işaretlerin sağlanması açısından fazlaca yardımcı olabilir:

"Bir ders kitabı, dil öğrenme kursu için ana öğeleri sağlar. Mümkün olduğu kadar çok şeyi bir kitapta vermeyi ve öğrencilerin bir ders esnasında tam olarak kullandığı tek kitap olarak hizmet sunabilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Böylesi bir kitap çoğunlukla dil bilgisi, kelime bilgisi, telaffuz, okuma, yazma, dinleme ve konuşma işlevleri ve becerileri üzerine çalışmaları içerir (p.ix).

Tomlinson'un (2011) açıklamasından da anlaşılacağı üzere, dil öğrenimi için kullanılan bir ders kitabı öğrenci, dil, dil yetilerini geliştirme ve öğretmen ile ilişkilendirilebilir.

Öğretmenlerin dil sınıflarında ders kitabı kullanmalarının çeşitli sebepleri olabilir ve ilgili kaynaklarda ders kitabı kullanmanın çeşitli avantajları gözlemlenebilir (Chou, 2010; Kayapınar, 2009; Williams, 1983). Öğrenciler için açıkça tanımlanmış bir dizi program hedefine sahip olmak, tüm becerilerdeki konu ve türlerde tutarlılık, özellikle deneyimsiz öğretmenler için hazır etkinlikler sunmak, başarı testleri, rehberli öğretim için öğretmen el kitapları ve dil öğretimi

için öğrenme materyallerini sağlamanın en ucuz yolunu oluşturmak, bu çalışmalarda yabancı dil ders kitaplarının potansiyel avantajlarını hatırlatmaktadır. İyi bir ders kitabı, öğretmenlerin işini kolaylaştırabilir. Bununla birlikte, hiçbir dil öğretim ders kitabı sınırlamasız değildir ve hatta birçok kişi için dezavantajlı olabilir. Hutchinson ve Torres'in (1994) uyardığı gibi, iyi derecede yapılandırılmış ders kitapları öğretmenleri vasıfsız bir hale getirmesine bile yol açabilir. Bu nedenle, bir dil sınıfı için en iyi kitabı seçmek, dil eğitmenleri ve araştırmacıları için her zaman önemli bir hedef olmuştur. Ders kitabının tanımıyla ilgili birçok görüş belirtilmiştir.

Cunnigsworth (1995) ders kitabını “öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik önceden amaç ve hedefleri saptanan kaynak” olarak tanımlamıştır. Tomlinson (2003) 'a göre ders kitabı “bir dersin ana unsuru” olarak ortaya çıkar.

Sheldon (1988)'a göre ders kitapları “ana görevi öğrencinin iletişim becerilerini ve bunun yanında dilbilimsel bilgilerini çoğaltmak için ortaya çıkmış ticari amaç güden kitaplardır.”

Bir başka tanımda ise Garinger (2002) ders kitaplarını öğretmenler için bir temel kaynak, sınıf içi etkinlikler için bir ilham kaynağı, destekleyici materyal kaynağı ve hatta öğretim programının kendisi olarak tanımlar.

Kılıç ve Seven (2006)'e göre ders kitabı, öğretim programının hedeflerine ve davranış biçimine uygun yöntem, strateji ve teknik unsurlara uygun bir materyaldir. Bu açıklamalar vurgulamaktadır ki bu ders materyalleri olan kitaplar eğitim ve öğretimde kullanılan temel materyallerden biridir. Bu açıklamalardan hareketle ders kitaplarının öğretim sürecindeki rolü yadsınamaz bir gerçektir.

Öğretmenlerin yaptığı en önemli seçimlerden biri ders kitaplarıdır. Öğretmenler çalışma koşullarına, çalışma saatlerine, dersin süresine, girecekleri sınıfa, sınıfta hangi öğrencilerin olacağına veya kullanılacak sınıfa karar veremezler fakat ders kitabını seçebilirler (Halliwell,1992).

Ders kitapları, öğrenciye bilgi sağlamak ve beceri kazandırmak amaçlı ders programında öğretilmesi planlanan konuların kapsamlı şekilde yer aldığı materyallerdir (Çelik, 2011). Millî Eğitim Bakanlığı, “Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde” ders kitabının tanımı; tüm derecedeki örgün eğitim ve

yaygın eğitim kurumlarında kullanılması planlanan ve içeriği öğretim programına paralel hazırlanan yayımlanmış materyallerdir (MEB,2009).

Richards ve Rodgers'ın (2001) belirttiği gibi ders kitapları, program öğelerinin içeriğini ve kapsamını belirledikleri için programın kaçınılmaz unsurlarıdır. Ur (1996) ders kitabının avantajlarını şöyle sıralar:

- a) Öğretmenlerin ve öğrencilerin nasıl ilerlediklerini ve sonrasında ne olacağını bildikleri açık bir çerçeve sağlarlar.
- b) Sistematiik olarak takip edildiğinde dikkatlice planlanmış ve dengeli bir dil içeriği seçimi içeren bir program görevi görürler.
- c) Sınıfın çoğu için olası uygun seviyede hazır metinler ve görevler sağlarlar, bu da öğretmene zaman kazandırır.
- d) Her öğrenci için uygun materyal sağlamanın en ucuz yoludur.
- e) Bileşenleri sırayla bağlanmış paket programlardır.
- f) Özellikle dilbilgisinden emin olmayan deneyimsiz öğretmenler için faydalı rehberlerdir.
- g) Öğrencilere yeni materyal öğrenmek, öğretmene daha az bağımlı olmak için ilerlemeyi gözden geçirmek ve izlemek için kullanabilecekleri özerklik sağlarlar.

Bunun yanında, daha önceden planlanmış öğretim materyalleri olan ders kitaplarının bazı dezavantajları vardır (Richards ve Renandya, 2002).

- a) Uygun ve gerçekçi dil modelleri sunamazlar.
- b) Ders kitapları alt öğrenen rolleri önerirler
- c) Dil etkinliklerini bağlamsallaştırmada başarısız olurlar
- d) Yetersiz kültürel anlayışı beslerler
- e) Söylem yeterliliğinde başarısız kalırlar.
- f) Deyim öğretmezler
- g) Cinsiyet temsiliinde eşitlikten yoksundurlar.

Geçmişten günümüze ders işleme sürecinde yaygın olarak kullanılan ders kitapları (Demirkaya,2017) aynı zamanda eğitim ve öğretimde kullanılan temel materyallerdir (Bayrakçı, 2005; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004; Geçit,2010; Gülersoy,2013; Karaca ve Ocak,2011; Kızılcıaoğlu 2004; Kulantaş, 2007;

Sever,2010; Şahin ve Yıldırım,2001; Tan,2008). Son yıllarda okullarda teknolojik araç ve gereçlerin sayısının daha da çoğalmasına karşın, ders kitabı gerek sınıfta gerekse sınıf dışında yaygın bir şekilde kullanılan ve yararlanılan önemli araçtır.

McGrath (2002) Dil Öğretimi için Materyal Değerlendirme ve Tasarım kitabında bir ders kitabının öğretmenler için ne anlama gelebileceğiyle ilgili “bir ders kitabı...” cümlesini bazı metaforlarla tamamlamıştır. Cümleyi tamamlamak için “yemek tarifi, kutsal kitap, pusula, süper market ve koltuk değneği” gibi ifadeler önerir (McGrath,2002).

Öğretimin vazgeçilmez bir unsuru olan ders kitapları, bir yandan öğrencilere neler öğreneceklerini bildirirken diğer yandan da öğretmenlere neler öğreteceği hakkında yol gösteren kılavuz niteliğindedir. Uygun bir ders kitabı seçimi zor bir süreçtir çünkü her öğrencinin yaşına, seviyesine, ilgisine ve hazır bulunuşluğuna uygun bir kitap tasarlamak kolay değildir. Öğretim materyali seçiminde yaş, kültür, öğretim yöntem ve teknikleri ve etkinlik çeşitliliği gibi bazı pedagojik hususlar göz önünde bulundurulmalıdır (Chambers,1997’den aktaran Tsiplakides, 2011).

Ders kitapları, öğretim programlarının dört ana temeli olan hedef, içerik, öğretim yöntemleri ve değerlendirmede büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin gerçek dil gereksinimleri doğrultusunda hangi becerilerin öğretilmesi amaçlanmışsa ona uygun ortamların ve değerlendirmelerin seçilmesi gerekmektedir. Programın kazanım ve hedeflerine uygun hazırlanan bir ders kitabı öğretmen ve öğrenciye büyük katkı sağlayarak, derse hazırlıklı gitmeyi sağlar ve öğrencilerin dersi takip etmelerine yardımcı olur. Hutchinson ve Torres (1994) yabancı dil öğretirken ders kitaplarının öğretim programının evrensel bir unsuru olduğunu savunur. Eğitim öğretim ortamlarının tam ve etkin olabilmesi için gerekli kriterlere uygun ders kitaplarının olması şarttır.

Ders Kitaplarının ve Eğitim Araçlarının Nitelikleri

Ders kitapları öğretmenler ya da öğrenciler açısından incelendiğinde hedef, kapsam, içerik, öğretim durumu ve ölçme değerlendirme safhaları açısından hayati öneme sahiptir. Bu açıdan düşünüldüğünde, ders kitabı belirli seviyede bir ders öğretimi aşamasında kullanılan ve öğrenene dönük öğretim

plân ve programı doğrultusunda yetkili kurum tarafından onay verilmiş ana kaynak olarak ifade edilebilir (Gülersoy, 2013). Öğrenme işini plânlı bir şekilde yerine getirme, öğrenmenin gelişimini sağlama, bu gelişim sürecine rehber olma, ölçme ve değerlendirmeye destek verme, bir ders kitabının amacı ve fonksiyonları olarak ortaya konan maddelerdir. Ders kitaplarında ilk göze çarpan nokta amacın ortaya konduğu ve konu ile ilgili genel bir çerçevede verilen bilgidir. Bu bağlamda üniteler geliştirilerek öğrenme durumu düzenlenir. Bundan sonra bilgi organize edilir ve ölçme değerlendirme aktivitelerine alan bırakılır. Bir başka deyişle ders kitabının işlevi, öğrenene programdaki bilgileri bir plan, program ve düzen paralelinde sunmak, öğrenenin kendi başına öğrenme sürecini daha basit bir düzeye indirme ve ölçme değerlendirme sürecini koordineli bir biçimde yapma durumudur (Ceyhan ve Yiğit, 2004).

Genel olarak ders kitabının incelenmesi safhasında dikkate alınan unsurlar kitabın fiziki niteliği ve tasarımsal durumunun yanında dil ve anlatım durumunun da değerlendirmesi olarak kabul edilebilir. Fiziksel özellikleri bakımından ders kitabı görünüm, renk seçimleri, yazı boyutu, şekli ve ders kitabında yer alması gereken bilgiler olarak sıralanabilir. Ders kitabının eğitimsel nitelikleri düşünüldüğünde dikkat edilmesi gereken noktalar, programda hedeflenen amaç, bilgilerin içeriği, ölçme ve değerlendirme safhası ile öğreneni ve öğreteni kapsayan öğrenme süreci kısımları dikkate alınması gereken unsurlardır (Erkılıç ve Can, 2018).

Ders kitaplarının ve eğitim araçlarının hazırlanması sürecinde yönetmelikte dikkat edilmesi gereken noktalar ele alındığında ise özellikle ders kitaplarının anayasa ve kanuna ters durumları içermemesi gerekmektedir. Bununla birlikte eğitim ve öğretim programı ele alındığında hedeflenen kazanımlar eğitim ve öğretim programını içine alacak şekilde olmalıdır. Hem bilimsel açıdan hem de dil ve anlatım yönünden problemli bir durum olmaması gerekmektedir. Kitabın özellikle tasarımının ve kapsam dizaynının öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlaması ve gelişim farklılıklarını dikkate alması gerekmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği ölçütler paralelinde hazırlanan ders kitabı, elektronik ortamda kullanılacak materyaller ya da eğitim araçları M.E.B. bünyesindeki komisyon kontrolünde eğitim kapsamının niteliğine uygun

bir biçimde hazırlanmalıdır. Yabancı Dil ders kitaplarının hazırlanması aşamasında özellikle kitabın dinleme ya da izleme yetisi kazandırma yönünden zengin bir içeriğe sahip olması ve bu özelliklerin elektronik eğitim safhasını destekler nitelikte olması hususuna dikkat edilir ve değerlendirme bu açılardan yapılır (mevzuat.meb.gov.tr/html/2597_0.html).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, araştırma konusu hakkında Türkiye’de ve yurt dışında yapılan ilgili araştırmalar kronolojik sıralamaya göre özetlenmiştir.

Türkiye’de yapılan ilgili araştırmalar. Aydemir (2002), tarafından yapılan çalışmanın amacı Türkiye’de yabancı dil eğitiminde ders kitabı değerlendirmesinin etkisini araştırmaktır. Eskişehir, Osmangazi üniversitesinin hazırlık sınıfında ders kitabı olarak okutulan Cutting Edge adlı kitabın öğrenenler ve öğretmenlerin isteklerini karşılayıp karşılamadığı araştırılmaktadır. 2001-2002 eğitim öğretim yılında pilot uygulama yapılmış ve Osmangazi üniversitesinin hazırlık sınıfına uygulanmıştır.

Çakıt Ezici (2006) tarafından yapılan araştırma MEB tarafından hazırlanan 9. Sınıf “NEW BRIDGE TO SUCCESS 3” adlı İngilizce ders kitabını öğrenci ve öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu ders kitabı 11 ölçüt kullanılarak yapılmıştır. Bu çalışmada hem nicel hem de nitel veri yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya 336 öğrenci anket yaparak 8 öğretmen ise görüşme yaparak katılmıştır. Nicel verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemleri (sıklık dereceleri, yüzdeler, aritmetik ortalama ve standart sapma) kullanılarak öğrencilerin 10 ölçüt üzerinden kitabı nasıl değerlendirdikleri incelenmiştir. Nitel veriler ise içerik analizi yapılarak 11 ölçüt üzerinden yapılmıştır. Bulgular öğretmen ve öğrencilerin birçok ölçüt bakımından kitapla ilgili olumsuz görüşlere sahip olduğunu belirlemiştir. Okuma parçalarının kelime fazlalığı ve dilbilgisi konularının sadeleştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca hem öğretmenler hem de öğrenciler kitabın düzeyinin yüksek olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte, görsel, işitsel ve motor öğrenme tekniklerinin eksik kaldığı görülmüştür. Öbür taraftan kitabın görsel tasarımı ve öğrencilere kılavuzluk etmesi olumlu yönler olarak değerlendirilmiştir.

Aytuğ (2007) tarafından yapılan çalışmada 'New Bridge to Success for 9th Grade New Beginners'(NBS) ders kitabı incelenerek İngilizce öğretmenlerinin tutumları ve aynı zamanda lise öğrencileri için bir ders kitabıyla ilgili öğretmenlerin görüşlerini analiz edilmiştir. 2006 Haziran ayındaki çalışmada Ankara ilinde, 13 farklı Anadolu Lisesi'nde görev yapmakta olan 60 İngilizce öğretmeni yer almaktadır. Bu çalışmada iki çeşit veri toplanmıştır. Öncelikle, 60 İngilizce öğretmenine anketler dağıtılmıştır ve sonrasında bu anketi dolduran 12 İngilizce öğretmeniyle görüşmeler yapılmıştır. Anadolu Lisesi öğretmenlerine verilen anketin amacı İngilizce öğretmenlerinin NBS adlı ders kitabını nasıl analiz ettiklerini ortaya çıkarmaktır. Anket, likert ölçeğinde düzenlenmiş sorular ve iki adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Ankette yer alan veriler, ortalamalar, yüzdelik ve sıklık değerleri kullanılmıştır. Anketteki iki açık uçlu soru ve görüşmelerdeki tüm soruların analizi nitel araştırma teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Kitaptaki okuma metni örneklerinin okunabilirlik seviyesini belirlemek için Flesch-Kincaid Okunabilirlik Analizi kullanılmıştır. Ayrıca, ders kitabındaki kelime yoğunluğu ve dağılımını tespit etmek için Vocabprofiler düzeneğinden yararlanılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin NBS adlı ders kitabının özelliklerine ilişkin değerlendirmeleri arasında uyum ve farklılıklar olduğu elde edilmiştir. Ayrıca, katılımcılar ders kitabının dış görünüş, içerik ve yardımcı materyaller bakımından güdüleyici, ilgi çekici, kaliteli malzemeden oluşması ve renkli olması gerektiği görüşünü iletmışlerdir. Ancak, kitabın bir kısım özellikleriyle ilgili öğretmen görüşleriyle araştırmacının görüşleri arasında farklılıklar olduğu elde edilmiştir. Öğretmenler kelime yükü bakımından kitabı öğrencilerin seviyesine uygun bulmadıklarını beyan ederken, araştırmacı ise K2 kelime seviyesinde problemler olduğu düşüncesindedir.

Özdemir (2007) tarafından yapılan araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin ve dördüncü sınıf İngilizce öğretmenlerinin *Time for English 4* adlı kitap hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Araştırma Beypazarı ilçesindeki ilkokullarında okuyan 102 dördüncü sınıf öğrencisi ile Altındağ, Beypazarı, Keçiören ve Mamak ilçelerindeki devlet okullarında görev yapan 15 İngilizce öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda çıkan veriler frekans analizi, yüzde hesaplama, aritmetik orta ve standart sapma hesaplama yöntemleriyle

analiz edilmiş; görüşmelerden elde edilen nitel veriler ise içerik analizi yöntemiyle ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda *Time for English 4* kitabı hakkında hem öğretmenler hem de öğrenciler olumlu görüş bildirmişlerdir. Kitapla ilgili yönergeler ve şarkılar konusunda problem olduğunu öğrenciler ifade ederken, öğretmenler ise bu sorunların yanında öğretmen kılavuz kitabı, ünite sayısının fazlalığı ve dil öğelerinin sunumu ve kelime çokluğuyla ilgili sorunları dile getirmiştir.

Tekir ve Arikan (2007) tarafından yapılan bu çalışma 7. sınıf İngilizce öğretmen ve öğrencilerin *Let's Speak English7* ders kitabı hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Veriler öğretmen ve öğrencilere uygulanan iki farklı anket ile elde edilmiştir. Açık uçlu ve likert sorular ankette yer almaktadır. Araştırmada Ankara ilinin farklı ilçelerindeki ilköğretim okullarında yedinci sınıf İngilizce derslerini okutan 50 İngilizce öğretmeni, Vildan Nurettin Demirer İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 80 yedinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Anket sonuçlarının yüzdeler ve frekans hesaplamaları SPSS programında t testi ve Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçları öğretmen ve öğrencilerin *Let's Speak English 7* kitabı hakkında olumsuz görüşlere sahip olduğunu ve öğretmenlerin kitap hakkındaki görüşlerinin öğrencilerin görüşlerine göre daha olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır.

İlköğretim 4. Sınıfta okutulan İngilizce ders kitabının uygulanabilirlik, öğrenci özellikleri ve öğretmen kılavuz kitabı ilkelerine uygunluk açısından öğretmen, öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini ortaya çıkarmak ve 4. Sınıf İngilizce ders kitaplarına öneriler sunmak Canpolat'ın (2010) çalışmasının ana noktasıdır. 2009-2010 öğretim yılında İzmir ili Konak, Buca, Gaziemir, Karşıyaka, Çiğli, Balçova, Karabağlar, Bayraklı, Bornova, Narlıdere ilçelerinde bulunan resmi ilköğretim okullarındaki 4. sınıf İngilizce öğretmenleri ve öğrencileri ile Dokuz Eylül Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümündeki öğretim elemanları ile meydana getirilmiştir. Araştırma genel tarama modelindedir. Araştırmaya katılan 4. sınıf öğretmenlerine anket, öğrencilerine ise anket verilmiş; öğretim elemanlarıyla da görüşmeler düzenlenmiştir. Anketlerden elde edilen verilerin analizinde istatistiksel analiz programı kullanılmış; görüşme için ise içerik analizi düzenlenmiştir. Mevcut 4. sınıf ders kitaplarının gözden geçirilmesi ve

uygulanabilirlik, öğrenci özellikleri ve öğretmen kılavuz kitabı ilkelerine uygun olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanımına sunulması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler ve öğretim elemanları öğretmen kitabının yetersiz olduğu görüşünde birleşmektedir. Bunun sebebi yazıların puntolarının küçük, sayfa düzeninin karışık ve baskı hatalarının olduğu görüşüdür.

İnci (2011) tarafından yapılan araştırmada hedef kültür teması, hedef kültürü aktarma araçları ve bu araçların düzeyi ve içerikleri İngilizce'nin yabancı dil olarak öğretildiği ders kitaplarında iki ders kitabının içerik analizi aracılığıyla belirtilmiştir. Bu ders kitaplardan birincisi, İngiltere'de yayımlanmış ve Türkiye'de kullanılmakta olan 'New Headway', diğeri ise MEB tarafından Türkiye'deki Anadolu Liseleri'nde kullanılan 'New Bridge to Success' ders kitaplarıdır. Bu çalışmada bu iki ders kitabı ile hedef kültür kavramı, hedef kültürü aktarma araçları, bu araçların seviyesi ve içerikleri, bu araçların nasıl aktarıldıklarının değerlendirilmesi üzerine öğretmen görüşlerinin alınması amaçlanmaktadır. Bu araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırmaya İstanbul'da farklı Anadolu Liselerinde İngilizce öğretmenliği yapan ve New Headway ve New Bridge to Success ders kitaplarını kullanan 10 öğretmen katılmıştır. Araştırmada karma veri analizi kullanılmıştır. İçerik analizi ve öğretmen görüşlerinden veriler toplanmıştır ve bu verilerin sıklık oranlarından elde edilen sonuçlar ise nicel sonuçları içermektedir. Araştırmanın sonucunda, Türkiye'de Anadolu Liselerinde kullanılan "New Headway" ve "New Bridge to Success" ders kitaplarında iki kitabın da hedef kültüre oldukça fazla yer verildiği ancak temaları ve kültürü aktarma biçimlerinin farklı olduğu saptanmıştır. Öğretmen görüşmelerinde de öğretmenler dil öğretiminde hedef kültürün önemini ve hedef kültürün aktarılması gerektiği ifade etmiştir. Ancak öğretmenlerin New Bridge to Success kitabındaki kültür öğelerinin işlenmesi ve aktarılması hususunda eksiklikler olduğu ve kitabın ilgi çekici olmadığı sonucu çıkmıştır.

Özeş (2012) tarafından yapılan araştırma Türkiye'de devlet okullarında okutulan "Spot on 8" İngilizce ders kitabının etkililiği ve niteliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmaya 95 İngilizce öğretmeni ve 100 sekizinci sınıf öğrencisi toplam 195 kişi katılmıştır. Bu çalışmada öğretmen ve öğrenci görüşlerini almak için iki tane veri toplama aracı kullanılmıştır: öğretmen anketi

ve öğrenci anketi. Anketler likert ölçekli maddelerden oluşmaktadır. Bulgular sonucunda katılımcı öğretmenler, kitaba karşı daha olumsuz tutum sergilemiştir. Katılımcı öğrenciler ise kullandıkları kitaba karşı daha olumlu ve tarafsız görünmektedirler. Anket sonuçları öğretmen ve öğrenci katılımcıların çoğu noktada farklı düşündüğünü ve katılan öğrencilerin çoğu öğelerden emin olmadıklarını göstermektedir. Sonuç olarak, ders kitabı daha çok eksikleriyle öne çıktığı için kullanımı tavsiye edilmemiştir.

Sarıçoban ve Can (2012) tarafından yapılan araştırmanın amacı Türkiye’de liselerde kullanılan yerel ve uluslararası 9. Sınıf kitabını dil becerileri ve dil bileşeni açısından değerlendirmektir. Bu çalışma daha önce İngilizce ders kitabını, kitabın amaçları ve yöntemi açısından değerlendiren aynı yazarlar tarafından yapılmıştır. Belirlenen ders kitaplarını değerlendirmek için mevcut bazı kontrol listelerinden hareketle dil becerileri ve dil bileşenleri açısından kapsamlı bir kontrol listesi tasarlanmıştır. Bu kontrol listesini kullanarak, programın ana kullanıcıları olan öğretmenlerden ders kitaplarının dil becerileri ve dil bileşenleri açısından değerlendirmesi istenmektedir. Sonuçlar nicel olarak analiz edilir ve bulgular öğretmen ve öğrenci ihtiyaçları dikkate alınarak tartışılmaktadır. Sonuç olarak öğretmenler yabancı İngilizce ders kitabını dil becerileri ve dil bileşenleri yönünden daha iyi ve yeterli olarak değerlendirmiştir. Yabancı ve yerel İngilizce ders kitapları dilbilgisi (gramer) açısından iyi olarak değerlendirilmiştir. Özellikle konuşma, okuma ve yazma dil becerileri hem yabancı hem yerli İngilizce ders kitaplarından yüksek ortalamalara sahip olduğu fakat yabancı İngilizce ders kitabının yerli olana kıyasla dil becerileri ve bileşenleri açısından daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Yerli İngilizce ders kitapları araştırmacılar, ders kitabı yazarları, yetkililer, öğretmenler ve öğrencilerin iş birliğiyle geliştirilmelidir.

Ertürk (2013) tarafından yapılan bu çalışmada 6. sınıf öğrencilerinin derslerde kullandıkları Unique 6 ders kitabının organizasyonu, teması ve kullanılan dil gibi konularla ilgili bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Veriler karma yöntem olan hem nicel hem de nitel yöntemlerle toplanmıştır. Çalışmaya Konya’nın Meram, Karatay ve Selçuklu ilçelerindeki farklı okullardan 100 6. Sınıf öğrencisi ve 150 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Değerlendirme ölçütlerini içeren anketler hem öğrencilere hem de öğretmenlere uygulanmıştır.12 İngilizce

öğretmeni rastgele seçilmiş ve görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrenciler ve öğretmenlerin ders kitabı hakkında verilen değerlendirme ölçütleri hakkında farklı görüşleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin görüşleri daha çok olumsuzluk belirtirken, öğrencilerin bu ölçütlere olumlu yorumlar yapmıştır.

Yaşar (2013) tarafından yapılan bu çalışma ikinci sınıflarda okutulan İngilizce ders kitabının 2013 yılında yenilenen İngilizce ders öğretim programına uygun hazırlanmıştır. Öğretmenler kitabın amacı, kitabın dil öğrenim ve öğretimine yaklaşımı, kitaptaki resimler, kelime ve dil öğelerinin sunumu ve anlatımı, etkinlikler ve alıştırmalar, tasarımı ve konu sıralaması, ek kaynaklar ve ek materyaller hususunda görüş bildirmişlerdir. 68 İngilizce öğretmeni 51 maddeden oluşan ders kitabı değerlendirme anketine katılmıştır. Tarama modeli araştırmada kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler; 2. sınıf İngilizce ders kitabına kitabın amacı, kitabın dil öğrenim ve öğretimine yaklaşımı, kitaptaki görsel öğeler, kelime ve dil öğelerinin sunumu ve anlatımı, etkinlikler ve alıştırmalar, tasarım ve konu sıralaması, ek kaynaklar ve materyaller açısından beş üzerinde ortalama 3,19 puan vermişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenler kitabın ihtiyaçları karşılamadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Ulum (2014) tarafından yapılan araştırma 2014 yılında Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devler okullarında kullanılan dokuzuncu sınıf “Yes You Can” İngilizce ders kitabını değerlendirmiştir. Çalışmanın amacı der kitabının güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilmesi, ders kitabının uygulanabilirliğinin belirlenmesi, etkili öğrenme için ekleme veya değişimin gerekliliğinin ortaya çıkarılmasıdır. Buna göre, bu çalışma dokuzuncu sınıf İngilizce ders kitabına dair İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinin belirlemeyi amaçlamaktadır. Adana’nın Seyhan ilçesinden rast gele seçilmiş liselerdeki öğretmenlere bir anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS aracılığıyla analiz edilmiştir. Kitapla ilgili kriterlerden otuz sekiz madde içerisinde yedi madde onaylanmazken, otuz bir madde öğretmenler tarafından onaylanmıştır. Aynı şekilde öğretmenler, 9. Sınıf “Yes You Can” İngilizce ders kitabı hakkında genel olarak olumu görüş bildirmişlerdir.

Alici (2016) tarafından yapılan araştırma Diyarbakır’da devlet okullarında MEB tarafından hazırlanan ve okutulan 3. sınıf İngilizce ders kitabı ile özel

okullarda okutulan 'Family and Friends' 3. sınıf İngilizce ders kitabının niteliğine ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya Diyarbakır'ın merkez ilçelerindeki 3. sınıfları okutan İngilizce öğretmenleri katılmıştır. Araştırmaya 139 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Öğretmen görüşleri Çelik (2011) tarafından hazırlanmış 'Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği' ile belirlenmiştir. Veri toplama aracından elde edilen yüzde, frekans ve ilişkisiz örneklemeler t testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin 'Family and Friends' 3. sınıf İngilizce ders kitabı ile devlet okullarında okutulan 3. sınıf İngilizce ders kitabının etkililiğine ilişkin görüşleri arasında, 'Family and Friends' ders kitabı lehine sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin 'Family and Friends' 3. sınıf İngilizce ders kitabının; biçimsel özellikler, içerik, alıştırmalar, kelime edinimi, dört temel dil becerisi boyutları öğretmen kılavuz kitabının; biçimsel özellikler, yöntem bilgisi ve sınav durumları boyutları açısından ve ayrıca öğrenci çalışma kitabının; biçimsel özellikler ve alıştırmalar boyutları açısından devlet okullarında okutulan İngilizce ders kitabına göre daha nitelikli ve amaca daha çok hizmet ettiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Korkmaz (2017) tarafından yapılan çalışma yabancı dil hazırlık programlarında orta seviyede İngilizce yeterliliğine sahip öğrencilerin kullandıkları Speakout ders kitabındaki okuma materyallerinin yeterliliğini araştırmaktır. Okuma materyalleri öğrencilerin düzeyine uygunluğu, amaca hizmet etmesi, öğrenci ihtiyaçlarını karşılaması ve kelime gelişimi açısından ele alınmıştır. Bu çalışma İstanbul'da özel bir üniversitede çalışmakta olan, yabancı dil olarak İngilizce öğreten 60 akademisyen ile yapılmıştır. Anketler, yansıtıcı metinler ve sesli düşünme teknikleri ile verilere ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda okuma materyallerinin uzunluğu, düzeyi, gerçekliğe uygunluğu ve hedef kültürü kapsamı açısından etkili olduğu ortaya çıkmış fakat tema, çeşitlilik, kullanılan resimler, okuma teknikleri, alıştırmalar ve etkinlikler ve kelime sunumuyla ilgili bazı değişiklikler yapılması gerektiği belirlenmiştir.

Öznur Avşar (2017) tarafından yapılan çalışmada ikinci sınıf İngilizce dersinde kullanılan 'Fun with Teddy' isimli ders kitabının etkililiğinin, İngilizce öğretmenlerinin ve akademisyenlerin görüşlerini alarak değerlendirmektir.

Çalışmada, ikinci sınıf öğrencilerini okutan 20 İngilizce öğretmenine 'Fun with Teddy' isimli ders kitabının etkililiği ile ilgili sekiz tane görüşme sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların iznini alarak bu görüşmeler sesli ve yazılı olarak kaydedilmiştir. Araştırmanın sonucunda, bütün akademisyenler ders kitabının öğrencilere İngilizce öğretmeye uygun olduğunu belirtirken, çoğu öğretmen ders kitabının küçük yaşta öğreneneler için yeterli ve etkili olmadığını düşünmektedir.

İlkokul 3. sınıflarda kullanılan İngilizce Ders Kitabını öğretmen görüşleri paralelinde değerlendirmek, kitabın etkili ve etkisiz kısımları ile alakalı geri dönüş sağlamak ve bu bilgiler doğrultusunda yapılması elzem görülen revizyonların öğretmen görüşleri ışığında yapılması Korur'un (2018) çalışmasının ana noktasıdır. Ders kitabının değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, alan yazında geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmış bir kitap değerlendirme anketi kullanılmıştır. Anketin nicel kısmını oluşturan 51 maddeden oluşan soruların analizinde MS Excel ve SPSS ve nitel kısmı oluşturan açık uçlu soruların analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmaya, Burdur il ve ilçelerindeki ilkokullarda görev yapmakta olan 46 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Anketten elde edilen bulgular, öğretmenlerin görüşleri ışığında kitabın faydalı ve gereksiz yanları benzer şekilde algılandığını göstermektedir. Aynı zamanda kitap inceleme anketinin kategorileri olan sekiz alt kategorinin yedisinde öğretmenlerin kararsız olduğu görülmüştür. Madde bazında bakıldığında 51 maddeden 37'si kararsızım, yedisi katılmıyorum, yedisi katılıyorum görüş aralığında bulunmuş, anketin genelinin madde ortalaması ise 3,08 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, ankete katılan öğretmenlerin kitabın genel etkililiği konusunda kararsız oldukları görülmektedir. Açık uçlu sorulara verilen cevaplarda ise öğretilmelerin, çalışma kitabının olmaması ve alıştırmaların yetersiz olması kitabın zayıf ve eksik kalan yönleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Yiğit (2018) tarafından yapılan çalışmanın amacı ortaokul 7. Ve 8. sınıflarda okutulan İngilizce ders ve öğrenci çalışma kitaplarının görsellerinin ve metinlerinin toplumsal cinsiyet açısından analiz etmektir. İki farklı yayınevine ait kitap seçilmiş ve araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Bu araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmış ve içerik çözümlemesi yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, incelenen kitaplarda erkeklerin daha fazla ön planda olduğu, her

iki cinsiyete sıklıkla kamusal alanda karşılaşıldığı, kadınların geleneksel meslek rollerinden sıyrılmaya başlaması, boş zamanlarını daha farklı etkinliklerle geçiren erkeklerin olduğu, benzer şekilde gösterdikleri tutumlarda kadınlara cinsiyetçi bir yaklaşım olduğu ve ev işlerinde kadınların geleneksel rollerden kurtulamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akkaya (2019), tarafından yapılan çalışmanın amacı “İngilizce 2” ders kitabının öğretmenlerin bakış açısını temel alarak etkililiğini tespit etmektir. Öğretmen görüşleri için öğretmen anketi ve mülakat yöntemlerinden yararlanılmıştır. Devlet okullarında görevli ilköğretim 2. sınıfa ders veren 46 İngilizce öğretmeni ankete katılmıştır. Ayrıca 4 İngilizce öğretmeni ile mülakat yapılmıştır. Nitel veri ses kaydı alınarak transkripsiyonları çıkarılmıştır. Nicel veri ise frekans, yüzdelik ve ortalama hesaplamaları ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerin “İngilizce 2” kitabından memnun olmadıkları sonucu çıkmıştır. Öğretmenler öğrencileri motive edecek el becerisi aktivitelerinin, görsel işitsel materyallerin, kelime kartlarının ve detaylı bir öğretmen kitabının eksikliğini dile getirmişlerdir.

Kara (2019) tarafından yapılan bu araştırma öncelikle 9. sınıf ders kitabı olarak kullanılan Teenwise ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerini incelemektir. Stajda 9. sınıfları okutan 20 öğretmen adayı çalışmaya katılmıştır. Uygulamalı staj okulları dört tane devlet okulundan oluşmaktadır. Öğrencilerin akademik başarıları ve okul profilleri benzerdir ve her sınıfta 20- 25 öğrenci bulunmaktadır. Dört okul da MEB’in belirlediği ‘Teenwise’ kitabını kullanmaktadır. Bu okullarda çalışan hem öğretmen adayları hem de 12 tecrübeli öğretmen bu kitabı değerlendirmiştir. İkinci olarak, öğretmenler ünitelerde nitelikli olmayan bölümleri saptamaya çalışmış ve etkili bulmadıkları bölümleri daha iyi öğrenmenin gerçekleşmesi için değiştirmişlerdir. Bu analizde ders kitabının beklentilerini karşılamadığı durumlarda öğretmenlerin hangi teknikleri kullandığını belirlemek amaçlanmıştır. Ders kitabı değerlendirilmesinin sonucunda, öğretmen adayları ders kitaplarını dil becerilerini ve dil içeriğini yeterli düzeyde bulmaktadır. Araştırma sonucunda hem öğretmen adayları hem de tecrübeli öğretmenler dil becerileri ve dil içeriğinden memnundurlar. Fakat öğretmen adayları yapı, kelime sunumu ve alıştırmaların geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu sonuçlar gösteriyor ki öğretmen adayları yeni dil ve kelime öğretiminde bağlama daha çok

önem vermektedir. Ayrıca, öğretmen adayları alıştırmaların gerçek hayattan olmasını istemektedir.

Çukurlu ve Özsoy (2020) tarafından yapılan bu çalışmada 4. sınıf İngilizce ders kitaplarında kalıpsal ifadelerin kullanılmasıyla ilgili araştırma yapmıştır. Kecskes'in Continuum ölçeğinden yararlanılarak dördüncü sınıfta okutulan MEB tarafından hazırlanan bir kitap ile özel okulda okutulan ders kitabı incelenmiştir. Her bir ünite de kullanılan kalıpsal ifadelerle ilgili frekans tablosu hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda MEB İngilizce ders kitabında toplam 495 kalıpsal ifadeye rastlanmıştır. Özel okulda kullanılan ders kitabında ise toplam 1813 kalıpsal ifadenin olduğu görölmüştür. Araştırma sonucunda MEB ders kitabındaki kalıpsal ifadelerin yeterli olmadığı, özel okulda kullanılan ders kitabının ise kalıpsal ifadeler açısından zengin olduğu ancak “present perfect” gibi soyut konuların yer almasından dolayı öğrencilerin düzeyine uygun olmadığı sonucu çıkmıştır.

Güven ve Saracaloğlu (2020), tarafından yapılan araştırma dokuzuncu sınıf İngilizce ders kitabı olarak kullanılan PowerUp 9 ders kitabı setinin ortaöğretim dokuzuncu sınıf İngilizce öğretim programına uygunluğunu öğretmen ve uzman görüşlerine göre değerlendirmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış teknik olarak da görüşme ve doküman analizine başvurulmuştur. Araştırmanın alışma grubuna 15 dokuzuncu sınıf İngilizce öğretmeni ile üniversitelerde görev yapmakta olan 5 alan uzmanı katılmıştır. Araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve içerik analiz yöntemi ile özömlenmiştir. Sonuç olarak 9. sınıf İngilizce ders kitabının içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutları bakımından eksiklerinin olduğu belirtilmiştir. Öğrenci alışma kitabının (workbook) ders kitabını destekleyici ve dikkat çekici olduğu; ancak öğretmen kitabının öğretmen için kılavuz niteliği taşımadığı ortaya çıkmıştır.

akır (2021) tarafından yapılan çalışmanın amacı Türkiye'deki devlet okullarında okutulan ders kitabını toplum dilbilim bakış açısıyla değerlendirmektir. Toplum dilbilim Ders Kitabı Değerlendirme Tablosu (Atar ve Erdem, 2020) Upswing English ders kitabının hedef öğrenciler yönünden bazı toplum dilbilim yönleri açısından eksikleri olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında, sonuçlar aynı değerlendirme formunu kullanan çalışmalarla kıyaslanmıştır. Türkiye'deki ders

kitaplarının gereken hususlarda geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Kontrol listesi, CEFR İngilizce seviyelerine (A2.2) göre tasarlanmış ve öğrencilerin okuma, yazma dinleme ve konuşma dil becerilerini ve ders kitabının her yönünü toplum dilbilimsel açıdan değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ders kitabı, Türkiye’de devlet ortaokullarında ve İmam Hatip devlet okullarında kullanılmaktadır. Hedef öğrenciler 8. sınıflar olup haftada dört ders zorunlu İngilizce dersi alan ve yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Türk öğrencilerdir. Sonuçlara göre, Türkiye’deki ders kitaplarının daha çok anadili/ standart dışı İngilizce aksanlarının sağlanması açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

10. sınıflarda kullanılan yerel basım İngilizce ders kitabı ile uluslararası olarak kullanılan bir Amerikan basım İngilizce ders kitabının değerler bakımından analizi Alan’ın (2021) araştırmasının ana noktasıdır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması ve nitel araştırmalarda veri analizi yaklaşımlarından betimsel ve içerik analiz bu araştırmada kullanılmıştır. Bulgular sonucunda değer dağılımında bir denge olmadığı ve değer sıklıklarında da planlı ve kasıtlı bir yönelim olmadığı izlenmektedir. Amerikan basım “Perspectives” İngilizce ders kitabında analiz edilen bilgiler çoğunlukla ilerlemeci ve yeniden kurmacı bir eğitim mantığını, Türkiye yerel basım 10. sınıf İngilizce ders kitabında analiz edilen bilgiler ise büyük oranda esasici ve daimici bir eğitim modeline vurgu yapmaktadır.

İngilizce ders kitapları temel dil yetileri (dinleme, konuşma, okuma, yazma, gramer ve diğer alıştırmalar) ile İngilizce öğretim programı açısından Kırmızı’nın (2021) araştırması dahilinde incelenmiştir. Araştırmanın ana noktası, 2019-2020 eğitim öğretim yılında ders kitabı olarak kullanılan ilkökul İngilizce ders kitaplarının bu durumlar çevresinde olumlu yanlarını veya gereksiz ya da eksik kısımlarını gün yüzüne çıkarmaktır. Ayrıca yabancı dil ders kitaplarının kullanımı doğrultusunda öğretim üzerindeki olumlu ve olumsuz kısımları analiz edilmiştir. Araştırma, ders kitabı değerlendirme ölçeği ile yapılmış olup; ölçütlere karar verirken ilgili alandaki çalışmalar analiz edilerek araştırma problemine cevap verecek bir ölçek meydana getirilmiş, çalışmanın sonucunda da ölçme değerlendirme ve dil öğretimi alanlarında yetkin akademisyenlerin yorum ve görüşleri paralelinde düzeltmeler yapılarak hazır hali meydana getirilmiştir.

Araştırmada doküman analizi tekniği uygulanmış ve ortaya çıkan bilgilere bu teknik doğrultusunda ulaşılmıştır. İngilizce öğretim programı ve ilgili ders kitapları içerik analiziyle incelenmiştir.

Yurt dışında yapılan çalışmalar. Chow (2004) doktora tezinde, Hong Kong'daki ortaokullardan öğrenciler ve öğretmenler açısından birçok ders kitabını incelemiştir. Araştırmacı tarafından Ders Kitabı Değerlendirme Modeli ile ders kitabının uygunluğunu belirlemek için değişkenlerle yapılan nicel bir çalışmadır. Çalışmaya 555 öğretmen, 52 okuldan 2,535 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Bulgular sonucunda, kitabın kelime yapısı, dilbilgisi bağlamı ve okuma becerileri gibi gelişmeler hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından yüksek derecede puanlanmıştır. Bu paydaşlar hem de faydalılık, orijinallik ve uygunluk gibi açılardan memnun değildir. Fakat tüm sonuçlar çoğu öğretmenin ders kitabını faydalı bulurken, sadece yarısından daha az öğrenci buna katılmıştır. Erkek ve kadın öğretmenler arasında da kelime algısı, öğretme yöntemi ve konular bakımından da bazı farklılıklar vardı. Chow (2004), kitabın uygunluğu ve memnuniyetini arttırmak için paydaşlar arasında daha fazla iş birliği yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Litz (2005) tarafından yapılan çalışma Güney Kore'de bir üniversitede English Firsthand 2 kitabının yabancı dil öğretim programına uygunluğuna bakılmıştır. Öğretmenlere ve öğrencilere ders kitabının tasarımı, pratikliği, metodolojik uygunluğu, etkinlikler ve beceriler ile ilgili anket soruları sorulmuştur. Araştırma sonucunda, destekleyici materyallerin olduğu, açık ve anlaşılır yönergelerle sahip olduğu, dört dil becerisinin bütüncül bir anlayışla verildiği kitabın güçlü yönleri olarak ortaya çıkmıştır. Zayıf yönleri ise anlamlı alıştırmalar içermemesi ve gerçek hayattan içeriklere sahip olmaması, belirli kelimeler arasında uyumsuzluğu kolaylaştırmada ve öğretmenler ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu görülmektedir.

Souso ve Hurst (2006) tarafından yapılan çalışmada ders kitaplarının yabancı dil öğretimindeki rolünü araştırmıştır. Ders kitaplarının öğrencilerin öğrenme, hatırlama ve problem çözme becerilerine katkı sağladığını düşünmektedirler. Ders kitaplarının öneminden bahsedip ders kitaplarının daha modern ve yeterli olması gerektiğini belirtmiştir. Ders kitabı öğrencilere ne

öğreneceklerini ve öğretmenin de ne öğreteceğini ders kitabı sağlamaktadır. Araştırma sonucunda iyi bir ders kitabının eğitim ve öğretime zaman ve ekonomik bakımından katkı sunduğu ortaya çıkmıştır.

Riasati ve Zare (2010) tarafından yapılan "Textbook Evaluation: EFL Teachers' Perspectives on 'New Interchange' (New Interchange adlı ders kitabının yabancı dil olarak öğreten öğretmen görüşleri açısından kitabın değerlendirilmesi) çalışması İran'da öğretmen görüşleri alınarak incelenmiştir. Bu amaçla ders kitabı değerlendirme anketine 35 öğretmen görüş belirtmiştir. New Interchange adlı kitabının etkili öğrenmeye yardımcı olduğu hem fiyat hem de ulaşılabilirlik açısından uygun olduğu çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çoğu aynı görüşte olup, dört dil becerisi olan okuma, yazma, dinleme ve konuşmanın eşit dağıldığı kanısına varılmıştır.

İran'da üniversite öğrencileri için, Ahour ve Ahmadi (2012) tarafından yapılan çalışma Summit 2B ders kitabını değerlendirmek için yapılmıştır. Bir yaz ders kitabını inceledikten sonra veriler 140 üniversite öğrencisi ve 10 öğretim görevlisinden toplanmıştır. Araştırmacılar, bir kontrol listesi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanarak verilere ulaştılar. Anket için, konular, kelime ve yapı, alıştırmalar, örneklemeler ve kitabın dış görünüşünü içeren Daoud ve Celce-Murcia'nın (1979) kontrol listesi kullanıldı. Sonuç olarak hedef grup için ders kitabının uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Kelime ve yapı bileşeni ve kitabın dış görünüşü ile ilgili eksikler olduğu saptanmıştır. Öğretim görevlileri kitabın dış görünüşü hariç diğer bileşenlerden memnunken, öğrenciler kontrol listesinin bütün maddelerinden kısmen memnun kalmışlardır.

Juárez'in (2013) çalışmasının amacı Meksika'da Temel İngilizce Programında okullarda kullanılan iki ders kitabının pedagojik uygunluğunu belirlemektir. Değerlendirme iki şekilde ele alınmıştır. Birincisi ders kitaplarının fiziksel özelliğinin analizi, dil içeriği, metin türleri, alıştırmalar ve etkinlikler, kullanılan yaklaşım ve kültürel içeriktir. Tüm bu unsurlar, çocuklara teorik İngilizce öğretimine göre analiz edilmiştir. İkinci bakış açısı ise ders kitaplarının ulusal gereklilikleri nasıl yerine getirdiğinin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Her iki kitapta da dikkate alınması gereken bazı unsurların olduğu tespit edilmiştir.

Bununla birlikte kitabın olumlu taraflarının yanında olumsuz tarafları da bulunmaktadır.

Ahmadi ve Derakhshan (2014) çalışmalarında İran ders kitaplarındaki çeşitli ders kitabı değerlendirmeleri ve yeni geliştirilen ders kitabı üzerinde herhangi bir değerlendirme yapılmaması ile ilgili olarak, bu makale İran ortaokulunun yeni ders kitabı "Prospect1" i öğretmenlerin algı ve deneyimlerine dayanarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bunu yapmak için, Gorgan, Tahran ve Erdebil de dahil olmak üzere İran'ın bazı şehirlerinde 2 ila 30 yıllık öğretim deneyimi arasında değişen on beş erkek ve kadın İngilizce ortaokul öğretmeni bu çalışmaya katılmıştır. Prospect1'in güçlü ve zayıf yönlerini incelemek için yarı yapılandırılmış bir röportaj yapılmıştır. Araştırmanın bulguları iletişimsel dil öğretimi yaklaşımı, dört dil becerisinin bütünleşik kullanılması, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermesi güçlü yönleri arasındadır.

Alipour, Mohebzade, Gholamhosseinzadeh ve Mirzapour (2014) tarafından yapılan araştırmanın amacı İran'da 9. sınıf öğrencileri için geliştirilen yeni İngilizce ders kitabının sınıflarında bu kitabı kullanan öğretmenlerin görüşlerini almaktır. Çalışmaya, 9 ile 30 yıl arasında tecrübesi olan 67 kadın ve erkek öğretmen katılmıştır. Yapı ve kelime, genel tema, dış görünüş ve resimler, diyaloglar, alıştırma ve etkinlikler ve ek materyaller olmak üzere ölçek altı başlığı incelemek için geliştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda çoğu İngilizce öğretmeni genel tema, dış görünüş ve resimler ve ek materyallerden memnunken, hemen hemen yarısı diyalog, kelime, yapı, alıştırma ve etkinliklerden memnun değildir. Sonuç olarak kitabın gözden geçirilmesi ve bazı değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Maryam Nazeer (2015) tarafından yapılan çalışmanın amacı Pakistan'da 6. Ve 7. sınıflarda devlet okulunda okutulan Oxon İngilizce Ders kitabının güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirmektir. Mukundan (2011) tarafından hazırlanan bir değerlendirme kontrol listesi kullanılmıştır. Bu çalışmada hem nitel hem nicel yöntem kullanılmıştır. Sonuçlar, bu ders kitaplarının temel becerilerde bile önemli özellikler açısından eksiklikler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kitabın genel nitelikleri, yöntem, kullanılabilirliği, öğrenme ve öğretme içeriğinin genel durumu, dinleme, konuşma, yazma, kelime bilgisi, dil bilgisi, telaffuz ve alıştırmalar

yönüyle analiz edildi. Dinleme ve konuşma becerileri hariç bütün beceriler ders kitabında mevcuttur. Biri alıcı biri üretici olan bu beceriler tamamen göz ardı edilmiştir. Yazılan ve konuşulan kelimeyi anlamak ve hem sözlü hem de yazılı olarak üretmek tabi ki önemlidir (Everson,2009). Sonuçlar dört dil becerisinin tamamlanması için kitabın gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ders kitaplarının alıştırmalarında numaralandırma yapılmamıştır, ayrıca yazı tipi düzensiz kullanılmıştır.

Nguyen (2015) doktora tezinde, Vietnam'da ortaokul 6. sınıf öğrencileri ile *English 6* ders kitabını değerlendirmiştir. Çalışma hem araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilen ders kitabının teorik bir değerlendirilmesini hem de Vietnam'daki Mekong Delta'da ortaokulda deneysel bir değerlendirmeyi içermektedir. Çalışmanın amacı, ders kitabının zayıf ve güçlü yönlerini belirlemek ve ders kitabının geliştirilmesi için önerilerde bulunmaktır. Veriler 313 öğrenci ve dört farklı Mekong Delta ilinden 22 öğretmenden toplanmıştır. Veriler, anketlerden, yarı-yapılandırılmış görüşmelerden, sınıf gözleminden ve öğrencilerin sınav sonuçları gibi belgelerden elde edilmiştir. Sorular kelime ve gramer, tasarım ve yapı, dil seviyesi ve aktivitelerinden oluşmaktadır. Sonuçlar hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ders kitabının çoğu yönünden memnun olduklarını ve dil bağlamı açısından uygun olduğunu belirtmişlerdir. Fakat yaratıcılığı ve destekleyici kaynakların niteliğini arttırmak için ders kitabının daha çok etkinlik türlerini içermesi gerektiği sonucu çıkmıştır.

Zare-ee ve Hejazi (2018) çalışmalarında, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının benimsenen İngilizce ders kitaplarına ve yerel olarak geliştirilmiş kitaplara ilişkin görüşlerini karşılaştırmışlardır. Çalışmaya 119 üniversite öğrencisi ve beş İran Üniversitelerinden 36 öğretim elemanı katılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket aracılığıyla kitapların görünüşü, görsellerin kalitesi ve dil becerileri konularında toplanmıştır. Sonuçlar, benimsenen ders kitaplarının yerel geliştirilen ders kitaplarından daha yüksek ortalama sahip olduğunu göstermiştir. Çalışma da hem de her iki ders kitabının da içerik, dilbilgisi, görünüş ve dil etkinlikleri açısından etkili olduğu fakat dil becerilerinden düşük puanlandığı görülmüştür. Mann- Whitney U testi öğretim elemanlarının yerel geliştirilen ders kitaplarını öğrencilerden daha az

puanladıklarını belirtmiştir. Ancak, uluslararası yabancılar için kurumlar tarafından benimsenen ders kitaplarında öğretim elemanı puanları önemli ölçüde öğrencilerinkinden daha yüksektir.

Purwantı (2019)'nin yaptığı bu çalışma, Erlangga tarafından 2012 yılında yayınlanan Otel Endüstrisi için İngilizce ile Birlikte olun başlıklı, İngilizceyi özel amaçlar için kullanan bir ders kitabını değerlendirmeye çalışmaktır. Otel Endüstrisi öğrencilerine İngilizceyi özel amaçlar için İngilizce yaklaşımına dayalı olarak tasarlanmıştır. Endonezya'da meslek lisesi düzeyi için bu yaklaşımla geliştirilmiş az sayıda kitap olduğundan bu kitabı değerlendirmek faydalı olacaktır. Değerlendirme için kullanılan kontrol listesi altı değerlendirme kriteri ve bir sonuç ve genel değerlendirmeden oluşmaktadır. Bu çalışmanın yöntemi, mevcut ders kitabını değerlendirme kriterlerinin mevcut kontrol listesinde sunulan kılavuzlara ve çerçeveye dayalı olarak değerlendirilmesi için 'evet' ve 'hayır' sorularını içeren nitel yöntem kullanılmıştır. Sonuçlar ders kitabının otel endüstrisi öğrencileri için uygun olabileceğini ancak bazı durumlarda ders hedeflerini karşılamak ve öğrencileri öğrendiklerini gelecekteki işyerlerinde kullanmaya teşvik etmek için değiştirilmesi gerektiğini göstermiştir. Kitapta bulunan eksiklikler, öğretmenlere eksik ya da uygun olmayan materyalleri daha iyi geliştirmeleri ve öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaları için bir şans olabilir.

Ramadhana, Indah ve Suhardi (2019) tarafından yapılan araştırmada bu araştırma, iyi bir İngilizce ders kitabının ihtiyaçlarını ne kadar karşıladığını amaçlamaktadır. Kontrol listesi AL-sowat (2012) tarafından değiştirilmiş Cunningsworth (1995) 'e ait değerlendirmedir. Bu kontrol listesinde dokuz tane konuya değinilmiştir. 1 düzen ve dış görünüş, 2 içerik, 3 hedefler, 4 dil türü, 5 beceriler, 6 etkinlikler ve ödevler, yapı ve kelime 8 kültürel değerler 9 öğretmen ihtiyaçları. Sonuç, kitapta bazı problemlerin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kontrol listesine göre düzen ve dış görünüşün, içerik ve hedeflerin lise öğrencileri için uygun olduğu görülmüştür. Ayrıca, materyaldeki yönergeler yeterli ve açıktır. Aynı zamanda, yeni yapının değişen bağlamlarda ve durumlarda entegre edildiği kanıtlandı. Buna ek olarak, ders kitabında yer alan öğretmen kılavuzunun da öğretmenlerin ders kitabının amaçlarını anlamalarına yardımcı olmuştur. Fakat

bu araştırmadaki sonuçlar dil türünde, becerilerde, yapıda ve kelimedede, öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamada, alıştıırma ve etkinliklerde ve kültürel değerlerde lise öğrencileri için zayıflık olduğunu göstermiştir.

Jahan, Mukhtar, Yasmin ve Mushtaq (2020) tarafından yapılan bu çalışma Pakistan İngilizce ders kitaplarının iletişimsel dili ile asimilasyonunu materyal tasarımında iletişimsel yaklaşımı araştırmaktadır. Bu çalışma, kitabın güçlü ve zayıf yönlerini ve Pakistan İngilizce Ders kitabı için gerekli değişiklikleri göz önünde bulundurmaktadır. İletişimsel Dil Öğretimine dayanan kontrol listesi, kitap analizi ve araştırma sorularına cevap vermek için geliştirildi. Kontrol listesi maddeleri fiziksel özellik, amaçlar, içerik, ek materyal ve dil becerilerini kapsamaktadır. Araştırma sonucunda İngilizce ders kitabının en son iletişimsel dil öğretme ve öğrenme yöntemine göre düzeltilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Öğrencilere gerçek hayatta kullanabilecekleri bir konuşma dili sağlayarak gerçek hayattan özgün metinlere yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Dinleme materyali de dahil edilmelidir çünkü dinleme yapmak öğrencilerin diğer iletişimsel becerileri kazanmalarına yardım eden temel girdidir.

Shahzad, Saeed ve Imtiaz (2020) tarafından yapılan araştırmanın amacı PunjabTextbook Board tarafından yayımlanan sekizinci sınıf İngilizce ders kitabının değerlendirilmesidir. Çalışma, dört dil becerisinin etkililiğini değerlendirmeyi amaçlar. Kontrol listesi yöntemi değerlendirme ve analiz için uygulanmıştır. Ders kitabı üç seviyede değerlendirilmiştir: 1) teorik seviyesi 2) kitabın fiziksel görünüşü ve 3) en iyi öğrenme ve öğretmenin içeriği. Sonuçlar, 8.sınıf İngilizce ders kitabının bu üç seviyeyi de kapsayarak hemen hemen bütün amaçları ve alanları kapsadığını göstermektedir. Kitabın dili, öğrencilerin seviyesine uygun bulunmuştur. Ders kitabının, İngilizce dil öğrenimi açısından önemli ve bir bütün olduğu sonucu çıkmıştır. Hedef dilin kültürünü kapsayan içerik ve kitabın düzeni, canlılığı ve görselleri etkili bir şekilde sunulmuştur. Kitabın ön sayfası çekici, ana ve alt başlıklar düzenli bir şekilde verilmiştir. Kitabın konu başlıkları ilginç ve bilgilendiricidir. Hedefler ve içerik arasında bir ilişki vardır. Fakat derslerin daha ilgi çekici ve güncel hale getirilmesi için kitap biraz daha geliştirilmelidir. Telaffuz alıştıırmalarına daha çok yer verilmeli ve eleştirel

düşünme becerileri ödevlerle sağlanmalıdır. Kitabın etkililiği artsın ve sonuç odaklı olsun diye alıştırmalar ve ödevler daha çok öğrenci merkezli olmalıdır.

Sonuç olarak gerek yurt içinde gerekse yurt dışında öğrenci, öğretmen ve uzmanların yaptığı kitap değerlendirme çalışmalarına bakıldığında kitap değerlendirme hususunda genelde benzer olumlu ve olumsuz görüşler ve sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Kitap değerlendirmede ele alınan kriterlerin biçimsel özellikler, içerik, alıştırmalar ve etkinlikler, dört dil becerileri, dilbilgisi ve kelime ve yardımcı materyaller olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma için ders kitabı değerlendirme anketi ve öğretmen görüşme formu geliştirilmesi, daha önce bu 4. sınıf ders kitabının değerlendirilmemesi alan yazındaki çalışmalardan farklılaşmaktadır.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde çalışmanın araştırma desenini araştırmanın evrenini ve örneklemi, veri toplama süreci ile veri toplama araçlarına ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri geçmişte var olan veya halen devam eden bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar,2013). Betimsel tarama modelinde desenlenen bu çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmalarında hem nitel hem de nicel veriler toplanarak veriler analiz edilir ve elde edilen veriler bütünleştirilerek sunulur (Creswell, 2009). Araştırmacıların karma yöntemi kullanma amacı araştırma güvenirliğini artırmak için nicel ve nitel yöntemi bir arada kullanmaktır. Karma araştırma; bir çalışmada nitel ve nicel araştırma verilerinin toplanması, analiz edilip yorumlanmasıdır (Leech ve Onwuegbuzie, 2009,). Karma araştırma yöntemlerinin kullanılma amacı nitel veya nicel olarak yapılan tek bir araştırmada ortaya çıkabilecek eksikliklerin giderilmesidir (Greene, 2005). Karma yöntem nicel ve nitel yöntem için bir köprü görevindedir. Karma araştırma yönteminin en büyük avantajı araştırmadan daha güvenilir sonuçlar elde etmek ve her iki yöntem arasında bağlantı kurarak anlamlı sonuçlara ulaşmaktır.

Rossmann ve Wilson (1994) karma araştırma yönteminin avantajlarını şöyle açıklamıştır: Bunlar nicel ve nitel yöntemlerin birbirinin desteklemesi, iki yöntem arasında detaylı bir analiz yapılmasını sağlaması ve ortaya çıkan sonuçlarla yeni araştırma konularının belirlenmesidir. Creswell (2003), desen türlerini sıralı açıklayıcı, sıralı açıklayıcı, sıralı dönüşen, eş zamanlı çeşitleme, eş zamanlı iç içe ve eş zamanlı dönüşen şeklinde sınıflandırmaktadır. Aynı zamanda bu desenlerin kısaca adlandırıldığı çeşitleme, açıklayıcı, gömülü ve açıklayıcı şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Creswell, 2008; Creswell ve Plano Clark, 2007). Bu araştırmada veriler eş zamanlı toplandığı ve nicel ve nitel veriler birlikte bütünleşik yorumlandığı için gömülü karma desen kullanılmıştır. Gömülü desen,

farklı veri kümelerini tasarım düzeyinde karıştırır ve bir veri türü diğer veri türü tarafından çerçevelenen bir metodolojiye karıştırılır Caracelli ve Greene, 1993).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 öğretim yılında Van İli merkez ilçelerinde (İpekyolu, Tuşba ve Edremit) ilkokullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinden oluşmaktadır. Van İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgiye göre, Van İli merkez ilçelerinde (İpekyolu, Tuşba ve Edremit) ilkokullarda görev yapan 125 İngilizce öğretmeni bulunmaktadır. Bu çalışmada 120 İngilizce öğretmenine ulaşılmış ancak 5 veri kaybından dolayı değerlendirmede 115 öğretmenin verisi dikkate alınmıştır. Bu kapsamda çalışmada evrenin neredeyse tamamına ulaşılmıştır.

Nicel çalışma grubunda yer alan İngilizce öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Örnekleimde Yer Alan Ankete Katılan İngilizce Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler

Demografik Değişken		N	%
Mesleki Deneyim	1-3 yıl	32	36.8
	4-6 yıl	32	36.8
	7-10 yıl	21	24.15
	11 yıl ve üzeri	30	34.5
Mezun olduğu program	İngilizce Öğretmenliği	72	82.8
	İngiliz Dili ve Edebiyatı	27	31.5
	İngiliz Dil Bilimi	3	3.45
	Amerikan Kültürü ve Edebiyatı	2	2.3
	Diğer	11	12.65
Toplam		115	100

Tablo 1 incelendiğinde İpekyolu ilçesinde 55, Tuşba ilçesinde 39 ve Edremit ilçesinde 31 öğretmen olmak üzere Van ilinin belirtilen üç merkez

ilçesinde toplam ilkokulda görev yapan 125 İngilizce öğretmeni vardır. Araştırmaya katılan ilkokul İngilizce öğretmenlerinden 32'si(36.8) 1-3 yıl, 32'si(36.8) 4-6 yıl, 21'i(24.15) 7-10 yıl ve 30'u(34.5) ise 11 yıl ve üzeri kıdem yılına sahiptir. Bu öğretmenlerden 72'si(82.8) İngilizce Öğretmenliği, 27'si(31.5) İngiliz Dili ve Edebiyatı, 3'ü(3.45) İngiliz Dil Bilimi, 2'si(2.3) Amerikan Kültürü ve Edebiyatı ve 11(12.65) katılımcı ise diğer (Mütercim-Tercümanlık, İngiliz Dili ve Kültürü ve Çeviribilim) programlarından mezun olmuştur.

Nitel Veriler İçin Oluşturulan Çalışma Grubu. Çalışmanın nitel verileri nicel verileriyle birlikte eş zamanlı olarak toplanmıştır. Çalışmanın nitel boyutunda, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme bir durumun, araştırmacının derinlemesine inceleme yapmak için belirli örnek olay türleri saptaması gerektiğinde kullanılır (Neuman, 2007). Bu kapsamda, daha önce derslerinde 4. sınıf İngilizce kitabı kullanan ve aynı zamanda kitap değerlendirme anketine katılan 12 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Araştırmada yer alan 12 İngilizce öğretmenin cinsiyete ve görev yaptığı ilçeye göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Örneklemede Yer Alan Görüşme Yapılan İngilizce Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler

Demografik Değişken		N	%
Cinsiyet	Kadın	8	0.96
	Erkek	4	0.48
Görev Yaptığı İlçe	İpekyolu	5	0.6
	Tuşba	4	0.48
	Edremit	3	0.36
Toplam		12	100

Tablo 2 incelendiğinde, görüşme yapılan 12 İngilizce öğretmeninden 8'i(0.96) kadın, 4'ü(0.48) erkektir. İpekyolu ilçesinde görev yapan 5(0.6), Tuşba ilçesinde görev yapan 4(0.48) ve Edremit ilçesinde görev yapan 3(0.36) İngilizce öğretmenin örnekleme alındığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama araçları kullanılmıştır. Nicel verilerin toplanmasında “4. Sınıf İngilizce Ders Kitabı Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanmasında ise yarı-yapılandırılmış öğretmen görüşme formu kullanılmıştır.

4. Sınıf İngilizce Ders Kitabı Değerlendirme Anketi. 4. sınıf İngilizce ders kitabı değerlendirme anketi geliştirme sürecinde; (i) *alan yazın taraması yapılması*, (ii) *madde havuzunun oluşturulması*, (iii) *uzman görüşlerinin alınması*, (iv) *deneme formunun paydaşlarla incelenmesi* (v) *uygulamanın yapılması işlemlerine başvurulmuştur*. Aşağıda bu araştırmalar detaylandırılarak verilmiştir.

Madde havuzu oluşturulduktan sonra iki Eğitim Programı ve Öğretim uzmanı ve iki Türkçe uzmanı ve bir İngilizce Öğretmenliği uzmanı maddeleri inceledi, açık olmayan ifadeler değiştirildi. Maddeler düzenlendikten sonra üç İngilizce öğretmenine maddeler okutularak anlaşılmayan bir madde olmadığı tespit edildi.

Anket geliştirme sürecinin birinci aşamasında alan yazın taraması yapılmıştır. Bu kapsamda İngilizce ders kitabı değerlendirmesine yönelik ölçütler (Byrd, 2001; Cunningsworth, 1984; Littlejohn, 1998; McDonough ve Shaw, 1998) ve çalışmalar incelenmiştir.

Anket geliştirme sürecinin ikinci aşamasında madde havuzu oluşturulmuş ve alan yazındaki çalışmalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Çalışma sonucunda 3 bölümden ve 31 maddeden oluşan anket formu oluşturulmuştur. 1. bölüm biçimsel özellikler olup bu bölüme ilişkin 12 madde; 2. bölüm içerik bilgisinden olup bu alana ilişkin 7 madde ve son alan alıştırma ve etkinliklerden oluşup bu bölüme ilişkin 12 maddeye yer verilmiştir. Ankette yer alan maddeler 5’li likert tipi olarak derecelendirilmiştir (Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum).

Anket maddeleri geliştirilirken 2 program geliştirme uzmanından ve 2 Türkçe dil uzmanından görüşler alınmıştır. Ayrıca anket formunun anlaşılabilir olup olmadığını anlamak için 2 İngilizce öğretmenine anket sesli bir şekilde okutulmuştur. Görüşler doğrultusunda anket maddelerinde değişiklikler

yapılmıştır. Görüşler doğrultusunda hazırlanan “4. Sınıf İngilizce Ders Kitabı Değerlendirme Anketi” uygulama amacıyla 120 öğretmene çevrimiçi ve yazılı anket olarak uygulanmış ve 115 veri elde edilmiştir. Uygulama sonucunda anketin boyutlarının yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca anketin tüm maddelerine ilişkin tutarlık katsayısı 0,96 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar neticesinde anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir.

Yarı-Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu. Ders kitabını daha derinlemesine değerlendirebilmek amacıyla araştırmacı tarafından görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formu geliştirilirken taslak görüşme formu, uzman görüşü almak için 2 program geliştirme uzmanına, 2 İngilizce öğretmenine ve Türkçe dil uzmanına gönderilmiş, uzmanların dönütleri doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunun ilk sorusu ders kitabının biçimsel özelliklerine yöneliktir. Burada amaç kitabın renk, ebat, yazı büyüklüğü, görsel tasarımı ve görsel/işitsel materyalleri hakkında bilgi toplamaktır. Görüşme formunun ikinci sorusu ders kitabının içeriği hakkında öğretmen görüşlerini almaktır. Burada ders kitabının içeriğinin gerçek yaşamla ilişkisi ve öğrencinin ilgi/ihtiyaçlarının karşılanma durumları incelenmiştir.

Görüşme formunun üçüncü sorusu kitaptaki alıştırmalar ve etkinliklere yönelik olup buradaki amaç ders kitabının öğretim boyutunu incelemektir. Görüşme formunun dördüncü sorusu dört dil becerisinin kazandırılmasına yöneliktir. Son soru olarak ise ders kitabının geliştirilmesine yönelik öğretmen görüşlerine başvurulmuştur.

İngilizce öğretmeni görüşme formunun ön uygulaması. Görüşme formunun ön denemesi kapsamında 3 İngilizce öğretmeniyle görüşme yapılarak görüşme formunda yer alan soruların doğru anlaşılıp anlaşılmadığı ve formun amacına uygun olup olmadığı test edilmiş; görüşme formundaki soruların İngilizce öğretmenleri tarafından anlaşılabilir olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen alt problemlere ve bu alt problemlere yönelik hazırlanmış ölçme araçlarını özetleyen bilgi tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Veri Toplama Araçları

Araştırma Sorusu	Veri Toplama Aracı
İngilizce öğretmenlerinin 4. Sınıf İngilizce ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir	Anket/Görüşme Formu
İngilizce öğretmenlerinin 4. Sınıf İngilizce ders kitabının içeriğe ilişkin görüşleri nelerdir	Anket/Görüşme Formu
İngilizce öğretmenlerinin 4. Sınıf İngilizce ders kitabının alıştırma ve etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir	Anket/Görüşme Formu
İngilizce öğretmenlerinin kitabın geliştirilmesine yönelik önerileri nelerdir?	Görüşme formu

Tablo 3'te İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının biçimsel özelliklerine, içeriğine ve alıştırma etkinliklerine ilişkin görüşleri sorusuna hem ankette hem görüşme formunda yer verilmiştir. İngilizce öğretmenlerinin kitabın geliştirilmesine yönelik önerileri ise görüşme formunda sorulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinden önce Millî Eğitim Bakanlığında gerekli izinler alınmış olup izin belgeleri ek E' de sunulmuştur.

Van İlinde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin sayısı sınırlı olması nedeniyle hem çevrim içi anket hazırlanmış hem de araştırmacı tarafından okullar ziyaret edilerek veriler toplanmıştır.

Gerek nitel veriler gerekse nicel veriler araştırmacı tarafından toplanmıştır. Nicel verilerin toplanmasında hem okullar ziyaret edilmiş hem de online anketler düzenlenerek öğretmenlere maksimum düzeyde ulaşılmaya çalışılmıştır.

Nitel veriler katılımcıların izniyle kaydedilmiş ve transkripte edilmiştir kayıt esnasında ayrıca araştırmacı tarafından herhangi bir veri kaybı yaşanmaması için notlar alınmıştır.

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizi. Nicel verilerin analizinde SPSS Kullanılmıştır. Bu araştırmada, ilkokul öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabını değerlendirmek

için görüşlerini belirlemek üzere aritmetik ortalamalarına bakılmıştır. Bu değerler '1-1.79' arası çok düşük, '1.80-2.59' arası düşük, '2.60-3.39' arası orta, '3.40-4.19' arası yüksek, '4.20-5.00' arası çok yüksek olarak yorumlanmıştır.

Nitel verilerin analizi. Araştırmada, İngilizce öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı görüşme yaptığı katılımcıların görüşlerini yansıtabilmek için doğrudan alıntılara başvurmuştur. Betimsel analizin temel amacı elde ettiği bulguları okuyucuya yorumlayarak ya da özetleyerek sunmaktır (Yıldırım ve şimşek,2003).

Öğretmenlerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde ifade etmek için veriler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur. Öğretmenlere "1, 2, 3..." şeklinde kodlar verilmiştir.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma verilerinden elde edilen nicel ve nitel bulgular alt problemlerdeki sıraya göre yer verilmiştir.

Biçimsel Özelliklere Ait Bulgular

Nicel Bulgular. Araştırmanın birinci alt problemi “İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu amaçla, 4. sınıf İngilizce ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin maddelerin aritmetik ortalaması ve yüzde ve frekansları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

İngilizce Ders Kitabının Biçimsel Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Biçimsel özellikler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Ders kitabının genel görünüşü öğrencileri öğrenmeye özendirir.	10	8.7	19	16.5	19	16.5	46	40.0	21	18.3	3.42
2.Ders kitabı kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.	10	8.7	26	22.6	16	13.9	54	47.0	9	7.8	3.22
3.Ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü(punto) ve biçimi öğrencilerin kolay okuyabileceği düzeydedir.	5	4.3	10	8.7	11	9.6	58	50.4	31	27.0	3.86
4.Ders kitabındaki ana ve alt başlıklar uygun yerlerde kullanılmıştır.	8	7.0	11	9.6	11	9.6	62	53.9	23	20.0	3.70
5.Ders kitabının başında kitabın içeriğini tam olarak karşılayan bir “içindekiler” bölümü bulunmaktadır.	6	5.2	14	12.2	15	13.0	47	40.9	33	28.7	3.75
6.Ders kitabında kullanılan görseller (resim, tablo, grafik, çizelge ve	10	8.7	24	20.9	13	11.3	45	39.1	23	20.0	3.40

şekiller) öğrencilerin ilgisini çekebilecek niteliktedir.												
7.Ders kitabındaki görseller uygun yerlerde kullanılmıştır.	6	5.2	14	12.2	18	15.7	52	45.2	25	21.7	3.66	
8.Ders kitabındaki yönergeler açık ve anlaşılabilir niteliktedir.	10	8.7	18	15.7	17	14.8	50	43.5	20	17.4	3.45	
9.Ders kitabını destekleyici işitsel (dinleme metinleri) ek materyaller bulunmaktadır.	10	8.7	13	11.3	15	13.0	37	32.2	40	34.8	3.73	
10. Ders kitabını destekleyici görsel-ışitsel (video, film gibi) ek materyaller bulunmaktadır.	23	20.0	26	22.6	16	13.9	34	29.6	16	13.9	2.94	
11.Ders kitabında öğrenci ve/veya velilere kaynaklık edebilecek "sözlük" bölümü bulunmaktadır.	36	31.3	22	19.1	14	12.2	30	26.1	13	11.3	2.66	
12.Ders kitabı dijital platformlara (akıllı tahta gibi) uygun olarak etkileşimli tasarlanmıştır.	13	11.3	19	16.5	24	20.9	40	34.8	19	16.5	3.28	

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğretmenler ders kitabının genel görünüşünün öğrencileri öğrenmeye özendirdiğini düşünmektedir. Benzer şekilde öğretmenler, ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü(punto)ve biçiminin öğrencilerin kolay okuyabileceği düzeyde olduğuna katılmaktadır.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%73.9), ders kitabındaki ana ve alt başlıkların uygun yerde kullanıldığına, ders kitabının başında kitabın içeriğini tam olarak karşılayan bir "içindekiler" bölümü olduğuna ve ders kitabında kullanılan görsellerin (resim, tablo, grafik, çizelge ve şekiller) öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu düşünmektedir. Bunlara paralel olarak öğretmenler, ders kitabındaki görsellerin uygun yerlerde kullanıldığına, ders

kitabındaki yönergelerin açık ve anlaşılır nitelikte olduğuna ve ders kitabını destekleyici işitsel (dinleme metinleri) ek materyallerin bulunduğunu belirtmiştir.

Fakat ders kitabının kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlanmış olmasını ve ders kitabının dijital platformlara (akıllı tahta gibi) uygun olarak etkileşimli tasarlandığına öğretmenler kısmen katılmaktadır.

Tabloda bu olumlu sonuçların aksine öğretmenlerin %43.5'i ders kitabını destekleyici görsel-işitsel(video-film) gibi ek materyallerin olduğunu belirtirken, %42.6'sı olumsuz görüş belirtmiştir. Ders kitabında öğrencilere ve/veya velilere kaynaklık edebilecek bir sözlük bölümü bulunmaktadır maddesine öğretmenlerin %50.4'ü katılmamaktadır. Biçimsel özelliklerdeki ders kitabını destekleyici görsel-işitsel (video-film) gibi ek materyallerin olduğunu ve ders kitabında öğrencilere ve/veya velilere kaynaklık edebilecek bir sözlük bölümü bulunduğu 10 ve 11. maddelerin diğer maddelere oranla daha düşük ortalama sahip oldukları söylenebilmektedir.

Nitel Bulgular. Bu alt başlıkta öğretmenlere “*Ders kitabındaki biçimsel özellikler (renk, ebat, yazı büyüklüğü, görsel tasarım, ek dijital, işitsel ve görsel materyaller, sözlük vb.) hakkında görüşleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir.

Öğretmenlerden biri (ders kitabının biçimsel olarak ilgi çekici olmadığını ve İngilizce öğrenmeye yardımcı olması bakımından için yetersiz olduğunu Ö2) söylemektedir. Görüşme yapılan 3 katılımcı yazı boyutunun öğrencilerin yaşına göre biraz küçük kaldığını belirtmektedir (Ö1, Ö9 ve Ö11). 2 katılımcı kitabın kâğıt kalitesinin iyi olmadığını ifade etmektedir (Ö2 ve Ö11) ve kitabın kuşe kâğıdına basılmış olmasının daha ilgi çekici olacağını savunmaktadır (Ö11). Katılımcıların hemen hemen hepsi ders kitabının genel anlamda öğrenciler için uygun olduğunu (Ö1, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11); bazı katılımcılar kitabın kapağının ve kullanılan renklerin ilgi çekici olduğunu (Ö11, Ö8, Ö7, Ö5, Ö4, Ö3); bazıları yazı büyüklüğü, ebat ve görsel tasarımın yeterli olduğunu (Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10); 4 katılımcı ise işitsel materyallerin öğrencilerin yaşına ve seviyesine uygun olmayıp görsel materyaller de ise eksiklikler olduğunu belirtmiştir (Ö1, Ö3, Ö5 ve Ö8). Fakat bir katılımcı kitaptaki yapılan etkinliklerde ilkökul çocuklarının daha büyük yazdığı gerekçesiyle boşluklara kelimeleri sığdırmakta güçlük yaşadığını

belirtmektedir (Ö1). Diğer yandan, 3 katılımcı ders kitabında dinleme materyallerine çokça yer verildiğini ve görsel materyallerin de yerinde kullanıldığını ifade etmektedir (Ö4, Ö6 ve Ö11). Birkaç katılımcı dinleme metinlerinin daha anlaşılır olması gerektiğini belirtmektedir (Ö1, Ö7 ve Ö11). Üç katılımcı görsel-işitsel ek materyallerinin ders kitabında yer almamasını eksiklik olarak görmektedir (Ö4, Ö8 ve Ö11).

Bazı katılımcılar kitapta bir sözlüğün bulunmamasının bireysel öğrenmelerin önüne geçtiğini savunmaktadır (Ö3, Ö5, Ö7, Ö8 ve Ö11). Ayrıca (Ö11) kitapta kelime etkinliğine yönelik “çıkartmalar” bulunmasının çocuklar için daha dikkat çekici olacağını ifade etmiştir. Kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Ders kitabı biçimsel olarak genel hatlarıyla öğrencilerin kullanımı için uygun. Ancak yaptığımız etkinliklerde ilkokul çocuklarının yazıları büyük olduğu için verilen boşluklara kelimeleri yazarken sığdırmakta zorlanıyorlar. Verilen boşluklar daha geniş olmalı. Bazı işitsel bölümlerde ifadeleri çocuklar anlamakta zorluk çekiyorlar. Daha kısa ve net ifadeler kullanılmalı (Ö1).”

“Ders kitabının biçimsel olarak öğrencilerin dikkatini çekmediğini düşünüyorum. Gerek kapak tasarımı olsun gerek kâğıt kalitesi olsun İngilizce öğretimi için yeterli olmadığı kanaatindeyim (Ö2).”

“Ders kitabının renk, ebat, yazı büyüklüğü ve görsel tasarım açısından yaş grubuna uygun olduğunu düşünmekle birlikte ek dijital, işitsel ve görsel materyal bakımından yetersiz olduğu kanaatindeyim. Kitabın akıllı tahta uygulamasının olması gerektiğini düşünüyorum. Bunun yanında kullanılan ses materyallerinin görsellerle desteklenerek öğrenmeyi artırması gerektiği görüşündeyim. Kitabın sözlük kısmının olmaması ise çocukların bireysel öğrenmelerinin önünde bir engel olduğunu düşünüyorum(Ö8).”

“Ders kitabının kapağı ve kullanılan renkler ilgi çekici olup kitabın ebadı normal boyuttadır. Yazı puntosu öğrencilerin yaşına göre biraz küçük kalmaktadır. Kitapta, görseller yerinde kullanılmış öğrencilerin etkinliklerde veya kelime öğreniminde bu görseller öğrencilere yardımcı olmaktadır. Dinleme metinleri her üniteye fazlaca yer almaktadır fakat görsel- işitsel öğeye (video) yer verilmemesi bir eksikliktir. Kitabın arka sayfasında kelime etkinliği için çıkartmalar (stickerlar) yer alırsa çocuklar için daha ilgi çekici olacaktır. Ayrıca kitap kuşe kâğıdına basılmış olsaydı daha canlı görünür ve öğrenmeyi teşvik ederdi (Ö11).”

İçeriğe Ait Bulgular

Nicel Bulgular. Araştırmanın ikinci alt problemi “İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının içeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu amaçla, 4. sınıf İngilizce ders kitabının içeriğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalaması ve yüzde ve frekansları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

İngilizce Ders Kitabının İçeriğine İlişkin Betimsel İstatistikler

İçerik	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Ders kitabının içeriği öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak hazırlanmıştır.	7	6.1	12	10.4	16	13.9	52	45.2	28	24.3	3.71
2.Ders kitabında kullanılan içerik öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliktedir.	10	8.7	25	21.7	23	20.0	40	34.8	17	14.8	3.25
3.Ders kitabının içeriği gerçek yaşamda işe yarar niteliktedir.	13	11.3	21	18.3	24	20.9	41	35.7	16	13.9	3.22
4.Ders kitabının içeriği öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.	11	9.6	17	14.8	17	14.8	54	47.0	16	13.9	3.40
5.Ders kitabında hedef dilin kültürüne ilişkin yeterli öge/içerik bulunmaktadır.	16	13.9	32	27.8	24	20.9	32	27.8	11	9.6	2.91
6.Ders kitabında İngilizcenin kullanıldığı farklı kültürlerle ilişkin yeterli öge/içerik bulunmaktadır.	23	20.0	28	24.3	19	16.5	35	30.4	10	8.7	2.83
7.Ders kitabı EBA'da etkin şekilde bireysel olarak kullanıma uygun olarak hazırlanmıştır.	9	7.8	13	11.3	33	28.7	50	43.5	10	8.7	3.33

Tablo 5'te görüldüğü üzere, öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitabının içeriğinin öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak hazırlandığına ve ders kitabının içeriğinin öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlandığına

katılmaktadır. Öğretmenler ders kitabında kullanılan içeriğin öğrencilerin ihtiyaçların cevap verebilecek nitelikte olduğuna, ders kitabının içeriğinin gerçek yaşamda işe yarar nitelikte olduğuna ve ders kitabının EBA'da etkin şekilde bireysel olarak kullanıma uygun olarak hazırlandığına kısmen katılmaktadır. Bu sonuçların yanında öğretmenler, ders kitabında hedef dilin kültürüne ilişkin yeterli öge/ içerik bulunduğu maddesinde orta düzeyde bir katılım göstermekteyken (%40.7), öğretmenlerin yarısından fazlası (%54.3) ders kitabında İngilizcenin kullanıldığı farklı kültürlerle ilişkin yeterli öge/içerik bulunduğunu düşünmektedir. Fakat diğer maddelere kıyasla içerik bölümünde yer alan bu 5. ve 6. maddelerin daha düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Nitel Bulgular. Bu alt başlıkta öğretmenlere “Ders kitabının içeriği hakkında görüşleriniz nelerdir? (Gerçek yaşamla ilişkili mi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılıyor mu, hedef dilin kültürel öğelerini içeriyor mu?)” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bir kısmı içeriğin, günlük hayatta kullanabilecek bilgileri kapsamı gerektiğini düşünmektedir (Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9 ve Ö10). Fakat 3 katılımcı ise öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin işlevsel olmadığını ve bu nedenle bu bilgileri gerçek hayatta kullanamadıklarını belirtmiştir (Ö2, Ö5 ve Ö7). 2 katılımcı konuların çocuklara fazla geldiğini ve konuların sadeleştirilip verilmesi gerektiğini düşünmektedir (Ö6 ve Ö2) ve içeriğin ağır bir dil kullanılarak verilmesinin (Ö6 ve Ö7) ve konuların tek bir üniteye sıkıştırılmasının (Ö8) çocuklarda olumsuz duygulara sebep olduğunu belirtmektedir. Ayrıca 3 katılımcı konuların zor olması ve ünite içinde bilgi yükünün fazla olmasının 2 ders saatine yetmediğini ifade etmektedir (Ö7, Ö9 ve Ö11).

Bazı katılımcılar içeriğin, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını (Ö3, Ö7, Ö8) ve içerik seçiminde öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesinin dikkate alınmadığını belirtmiştir (Ö11). Ayrıca katılımcılardan biri, içerikte dilbilgisi konularına ağırlık verildiğini ve bunun öğretmen merkezli bir ders olmasına sebep olduğunu belirtmektedir (Ö7). Katılımcıların bir kısmı öğretilen dilin kültürüyle alakalı içeriklerin olmadığını belirtirken (Ö1, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö11), 3 katılımcı ise içerikte yerel kültüre ait öğelere daha ağırlık verildiğini belirtmektedir (Ö1, Ö10 ve Ö11) ve bir katılımcı (Ö11), kültürün dilin ayrılmaz bir parçası olduğunu ve dil ile birlikte kültüre de önem verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bunun yanında 2

katılımcı (Ö3 ve Ö10) hedef dilin kültürüyle alakalı yeterli öğelerin bulunduğunu ancak bir katılımcı ise farklı kültürle ait öğeleri çok fazla içermediğini (Ö8) ifade etmektedir. Kitabın içeriğine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“İçerik olarak günlük hayatta çocukların işine yarayabilecek güzel konular var fakat ağır bir dil kullanılarak çocuklara sunulmuştur. Bu durum çocukların tek başına bakıp anlamasını güçleştiriyor ve derse karşı olan tutumunu olumsuz yönde etkiliyor. Konuların biraz daha basitleştirilip verilmesi gerektiğini düşünüyorum(Ö6).”

“Kitap farklı kültürleri ve gelenekleri içermiyor, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamıyor. Konular çok ve öğrencinin motivasyonunu düşürüyor. İçerik dilbilgisine ağırlık verilmiş. Bu da öğretmen merkezli ders yapmaya yönlendiriyor ve dersi sıkıcı bir hale getiriyor. Konuların sırası uygun değil, üniteler kolaydan zora ilerlemeli. Örneğin milletler (nationality) konusu zor ve ünite içerisinde çok fazla bilgiye yer verilmiş. Konular çok fazla olduğundan 2 saatlik ders yetmiyor(Ö7).”

“Ders kitabının içeriğinin genel hatlarıyla gerçek yaşamla ilişkili olduğunu düşünüyorum. Buna rağmen öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik yeterli donanıma sahip olmadığını söylemek gerek. Ders kitabında ele alınan kazanımların çok fazla olması ve tek bir üniteye sıkıştırmak yalnızca çocukların isteklerini azaltıyor ve bu da ihtiyaçların karşılanmamasına neden oluyor. Kitap hedef dilin yanında farklı kültürle ait öğeleri de pek fazla içermiyor. Bu da çocukların, dilin bir kültürü oluşturan temel etken olduğunu anlamamalarına neden oluyor, bu da doğal olarak öğrenmenin kalıcılığını azaltıyor (Ö8).”

“Ders kitabında kullanılan içerik kazanımlarla uyumludur. Çocuklar öğrendikleri bilgiler gerçek hayatta işlerine yarar niteliktedir. Daha önceki senelerin de bilgi birikimiyle çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının hazır bulunuşluklarına uygun olarak karşılandığını düşünüyorum. Örneğin 1. Ünite de geçen sınıf kuralları yapılarını öğretmen sınıf içinde, ders esnasında kullanırsa çocuklar da geç kaldıklarında, bir şey söylemek istediklerinde kendilerini hedef dilde ifade etmeyi öğrenerek motive olurlar. Fakat ünitelerin her birinde fazla kelimenin ve kazanımların olduğunu düşünüyorum. Ders saatinin de yetersiz kalmasıyla her kazanım tamamen öğretilmiyor veya öğrenilemiyor. Dil kültürün bir parçasıdır. Dil öğrenen kişi yabancı dil öğrenmeyi, sadece kendi dilindeki kavramların karşılığını öğrenmek olarak görmemelidir. Aynı zamanda o dilin kültürünü de bilmesi öğrenmesini kolaylaştırır. Fakat ders kitabında, hedef dilin kültürel öğelerinden çok bizim kültürümüzle bağdaştırılmış. Bu da hedef dili öğrenmeyi zor hale getirmektedir (Ö11).”

Alıştırmalar/Etkinliklere Ait Bulgular

Nicel Bulgular. Araştırmanın üçüncü alt problemi “İngilizce öğretmenlerinin 4. sınıf İngilizce ders kitabının alıştırma/etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu amaçla, 4. sınıf İngilizce ders

kitabının alıştırma/etkinliklere ilişkin maddelerin aritmetik ortalaması ve yüzde ve frekansları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

İngilizce Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Alıştırma ve Etkinlikler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Ders kitabındaki alıştırma ve etkinlikler öğrencilerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklemektedir.	11	9.6	21	18.3	20	17.4	47	40.9	16	13.9	3.31
2.Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygundur.	10	8.7	23	20.0	30	26.1	38	33.0	14	12.2	3.20
3.Ders kitabındaki etkinlikler yaratıcılığı destekleyecek niteliktedir.	11	9.6	29	25.2	30	26.1	33	28.7	12	10.4	3.05
4.Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygundur.	8	7.0	17	14.8	24	20.9	50	43.5	16	13.9	3.42
5.Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin anlamlı iletişim kurmalarını desteklemektedir.	12	10.4	19	16.5	30	26.1	42	36.5	12	10.4	3.20
6.Ders kitabında öğrencilerin İngilizce konuşma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.	12	10.4	26	22.6	19	16.5	35	30.4	23	20.0	3.26
7.Ders kitabında öğrencilerin İngilizce dinleme becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.	12	10.4	22	19.1	17	14.8	35	30.4	29	25.2	3.40
8.Ders kitabında öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine uygun İngilizce okuma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.	18	15.7	35	30.4	19	16.5	29	25.2	14	12.2	2.87

9.Ders kitabında öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine uygun İngilizce yazma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.	17	14.8	31	27.0	23	20.0	32	27.8	12	10.4	2.92
10.Ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde öğrenilmesini destekleyici farklı etkinliklere yer verilmiştir. (Örneğin eş anlamlı-zıt anlamlı olma durumlarına, fiil, sıfat ve isim hallerine ya da farklı sözcüklerle kullanım sıklıklarına göre sınıflandırma /ilişkilendirme gibi)	14	12.2	38	33.0	23	20.0	25	21.7	15	13.0	2.90
11.Ders kitabındaki dilbilgisi yapıları kullanılan bağlama uygun olarak verilmiştir.	11	9.6	18	15.7	21	18.3	49	42.6	16	13.9	3.35
12.Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin dil öğreniminden ziyade "dil edinimlerini" destekleyecek niteliktedir.	19	16.5	29	25.2	28	24.3	25	21.7	14	12.2	2.87

Tablo 6'da görüldüğü üzere, öğretmenler ders kitabındaki alıştırmaya ve etkinliklerin öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun olduğuna ve ders kitabında öğrencilerin İngilizce dinleme becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verildiğine yüksek derecede katılmaktadır.

Öğrencilerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklediğine, ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olduğuna, ders kitabındaki etkinliklerin yaratıcılığı destekler nitelikte olduğuna, anlamlı iletişim kurmalarını desteklediğine, ders kitabında öğrencilerin İngilizce konuşma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verildiğine ve ders kitabındaki dilbilgisi yapılarının kullanılan bağlama uygun olarak verildiğine orta düzeyde katılmaktadır.

Bu maddelerin yanında öğretmenlerin ders kitabında öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine uygun İngilizce okuma becerisinin gelişmesini destekleyen

yeterli etkinlik/alıştırma yer verildiğine, ders kitabında öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesine uygun İngilizce yazma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırma yer verildiğine, ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde öğrenilmesini destekleyici farklı etkinliklere yer verildiği maddesine ve ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin dil öğreniminden ziyade “dil edinimlerini” destekleyecek nitelikte olmasına orta derecede desteklemektedir. Böylece bu ifadelerin yer aldığı 8.,9.,10. ve 12. maddelerin diğer maddelere kıyasla daha düşük ortalama sahip olduğu görülmektedir.

Nitel Bulgular. Bu alt başlıkta öğretmenlere “*Ders kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler hakkında görüşleriniz nelerdir? Kalıcı öğrenmeyi sağlaması bakımından yeterli mi sizce? Değilse neden?*” sorusu yöneltilmiştir.

Katılımcıların birkaçı (Ö1, Ö2 ve Ö3,) alıştırmaların ve etkinliklerin yetersiz olduğunu (Ö1, Ö2, Ö8), farklı etkinliklere yer verilmesi gerektiğini (Ö3 ve Ö7), ders kitabında dinleme becerisine (listening) ağırlık verildiğini (Ö5 ve Ö6), etkinliklerin öğrencilerin yaş grubuna uygun olmadığını (Ö10) ve alıştırmaların var olanı değerlendirmeye hizmet ettiğini ancak yeni bir şey üretmeye kapalı etkinliklerden oluştuğunu ve iletişim odaklı “canlandırma” etkinliklerine yer verilmesi gerektiğini (Ö4) belirtmiştir. Bunun yanı sıra 3 katılımcı ise alıştırmaların/etkinliklerin öğretim programındaki kazanımlara uygun olduğunu (Ö12), her üniteye bulmaca, boşluk doldurma, tablo okuma, diyalog yaptırma, eşleştirme, kes yapıştır ve dinle ve numaralandır gibi farklı etkinliklere yer verildiğini (Ö11) ve konuyla ilişkili alıştırmaları içerdiğini (Ö9) ve ayrıca ünite sonundaki proje ödevlerinin öğrenciyi olumlu etkilediğini (Ö7) düşünmektedir.

Öğretmenlerin hepsi etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağlamada başarısız olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar, dinleme ağırlıklı etkinliklerin yoğun olması nedeniyle öğrencilerin sıkıldığını (Ö5, Ö6), etkinliklerin daha fazla duyuya hitap edebilecek şekilde yeniden düzenlemesi gerektiğini (Ö7), tekrar konusunda etkinliklerin yetersiz kaldığını (Ö1, Ö2, Ö3, Ö8 ve Ö11), etkinlikleri gerçekleştirmek için sürenin yetersiz kaldığını (Ö9), bazı konuların öğrencilerin zihninde somutlaşmadığını (Ö10), işbirliğine dayalı etkinliklerin olmadığını (Ö12) ve ders kitabında öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini destekleyecek etkinliklerin olmadığını (Ö4) ve ayrıca öğrencilere kelime öğretimiyle sınırlı kalıp

öğrencileri anlamlı iletişime teşvik etmediğini(Ö12)belirtmişlerdir. Etkinlikler/alıştırmalar hakkındaki bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Kitaptaki etkinlikler öğretim programında vurgulanan şekilde dinleme ve konuşma ağırlıklı ancak bu etkinlikler çoğunlukla öğrencilerin anlamlı iletişim kurmalarını gerektirecek şekilde tasarlanmamış ve cümle düzeyinden ziyade kelime öğretme düzeyinde kalıyor. Bu da öğrencilerin hedef dildeki kelimeleri “isolated” bir şekilde öğrenmeye çalışmalarına yol açıyor. Bir diğer deyişle günlük hayatta kullanabilecekleri yapılardan çok, ayrıışık kelimeler halinde dili öğrenmeye çalışıyorlar. Bu durum kalıcı öğrenme önünde engel teşkil etmektedir. Ayrıca etkinlikler, çocukların iş birliği yapmasını gerektirecek şekilde düzenlenirse, etkileşim artar ve kalıcı öğrenme desteklenir(Ö12).”

“Kitapta verilen alıştırmalar ve etkinlikler hep aynı tarzda. Boşluk doldurma, çoktan seçmeli sorular ve ünite sonu değerlendirmeler gibi çeşitli alıştırmalar içermeli. Ünite sonlarında proje ödevlerine yer verilmiştir ve öğrenciler bu projeleri yapmaya isteklidirler. Dinleme metinleri öğrencilerin İngilizce hazırbulunuşluk seviyeleri için doğru seviyede değil, anlaşılması güç. Kalıcı öğrenmeyi sağlaması için kitap, daha fazla duyu organına hitap etmeli(Ö7).”

“Ünitelerdeki alıştırmalar ve etkinlikleri 3P (presentation, practice ve production) metoduna göre değerlendirecek olursak alıştırmalar ve etkinliklerin “production” kısmında eksik kaldığını düşünüyorum; daha çok var olanı var olanı değerlendirme ve pratik yapmaya yönelik bir yaklaşımla hazırlanmış. Öğrencilerin dili özgürce kullanabilecekleri role play(canlandırma) kısmı eksik kalıyor. Bu da kalıcı öğrenmenin önüne geçiyor(Ö4).”

Dört Dil Becerisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Nitel Bulgular. Bu alt başlıkta öğretmenlere “Ders kitabının öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine göre dört dil becerisini kazandırabildiğini düşünüyor musunuz? Neden? Sizce hangi becerilere ağırlık verilmiştir? Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusu yöneltmiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu ders kitabının dört dil becerisini kazandırmada yetersiz olduğunu belirtmiştir. 8 katılımcı daha çok dinleme ve konuşmaya (listening ve speaking) ağırlık verildiğini belirtmiştir (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö11 ve Ö12). Diğer 4 katılımcı ise dinlemeye yönelik etkinliklerin çok fazla olduğunu düşünmektedir (Ö5, Ö6, Ö7 ve Ö10). Dört dil becerisinin kazandırılmama nedenleri olarak 3 katılımcı ders saatinin bütün becerileri kazandırmaya elverişli olmadığını savunurken (Ö3, Ö7, Ö12); 5 katılımcı ilkökul İngilizce dersi öğretim programında da belirtildiği gibi ilkökulda sadece dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verilmesi gerektiği belirtmiştir (Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) ve yazma ve okuma becerilerinin daha üst düzey beceriler olduğunu ifade

etmektedir (Ö5). 4 katılımcı ise okuma ve yazma becerilerinin daha üst seviye beceriler olduğunu ve bu nedenle, bu becerilere kazanımlarda yer verilmediğini belirtmiştir (Ö1, Ö2, Ö4, Ö6). Ayrıca bir katılımcı (Ö5) 4. sınıfta dilbilgisi konularına da değinildiği için, dilbilgisine yönelik alıştırmaların da yer alması gerektiğini savunmaktadır(Ö5). Konuya ilişkin bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Kitap, dört dil becerisini kazandırma açısından yeterli değil ve listening (dinleme) etkinlikleri çok fazla ağırlıkta. Bence dört dil becerisinin yanı sıra gramer etkinlikleri de olmalı. Netice itibariyle özellikle 4. Sınıfta gramer konuları var. Bunların pekiştirilmesi için gerekli. Writing ve reading sınırlı ama bunun nedeni ilkökul programında daha çok dinleme ve konuşmanın yoğun olduğu bir öğretim programı benimsenmiş olması(Ö5).”

“Ders kitabı beceriler bakımından öğretim programına uygun hazırlanmış. Öğretim programında konuşma ve dinlemeye yönelik hedefler ele alınmış. Kitap dört temel beceriyi kazandırma konusunda yetersiz bu yüzden. Fakat bana göre bu uygun bir strateji çünkü doğal öğrenme becerilerine göre hazırlanmış olması öğrencilere daha az stresli bir alan yaratıyor. Yazma ve okuma becerileri öğrenciler için üst seviye beceriler olacaktır (Ö10).”

Ders Kitabının Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Nitel Bulgular. Bu alt başlıkta öğretmenlere “Ders kitabının geliştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” sorusunu yöneltmiştir. Ders kitabının geliştirilmesi için katılımcılardan ünite sonlarında okuma metinlerine yer verilmesinin faydalı olacağını (Ö1, Ö6 ve Ö7), ders kitabının yanında ek materyal olarak öğrenci çalışma kitabının (workbook) verilmesinin uygun olacağını (Ö5, Ö10 ve Ö11), kitabın etkileşimli bir şekilde kullanımının sağlanması gerektiğini (Ö5 ve Ö7 ve Ö12), yönergelerin hem İngilizce hem Türkçe verilmesi gerektiğini (Ö2), ev ödevleri için etkinliklerin arttırılması gerektiğini (Ö3) ve çeşitlendirilmesini (Ö4 ve Ö6), dinleme metinlerini görsellerle pekiştirmek için videolara yer verilmesi gerektiğini (Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö12), kitabın arkasında resimli sözlüğün bulunmasının kelime öğrenimini kolaylaştıracağını (Ö7, Ö8), kağıt ve baskı kalitesinin artması gerektiğini (Ö5, Ö11) ve öğretim programındaki kazanımların sadeleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Ö5, Ö8 ve Ö11). 1 katılımcı yazı puntosunun çocukların yaşına göre küçük kaldığını ifade ederken (Ö11), 2 katılımcı ise her üniteye uygun kısa hikâye kitaplarının dağıtılmasının önemini

vurgulamıştır (Ö8, Ö11). Konuya ilişkin 2 katılımcı kitaplarda konuşma için daha fazla ilgi çekici diyalogların olması gerektiğini (Ö4 ve Ö7) ve ders saatinin arttırılması gerektiğini vurgulamıştır. (Ö10 ve Ö11). 3 katılımcı programın sadeleştirilmesini (Ö4, Ö8 ve Ö11) 2 katılımcı ise ünite sonunda konuya uygun hikâye kitaplarının olmasını gerektiğini belirtmektedir (Ö8 ve Ö 11). Etkinliklerin çeşitlendirilmesi gerektiği ve iş birliğine ve yaratıcılığı arttıracak alıştırmalara yer verilmesi gerektiği (Ö5 ve Ö6) ve akıllı tahtaya uyumlu aktivitelerin yanında; kukla, flash kart ve poster gibi materyallerin de temin edilmesi gerektiğini (Ö5) belirtmiştir. 2 katılımcı kelimeleri doğru yazabilmeleri için yazma etkinliklerine daha fazla ağırlık verilmesini (Ö6 ve Ö7) ve 2 katılımcı ise dilbilgisi konularını içeren aktiviteler olması gerektiğini (Ö4 ve Ö11) belirtmiştir. Konuya ilişkin bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Kuşe kâğıdı kullanılması ve ders kitabının yanında bir çalışma kitabının olması çocuklar için öğrenmeyi daha eğlenceli ve kolay kılacaktır. Akıllı tahtaya uyumlu aktiviteler, kuklalar, flash kartlar ve posterler öğretim paketine eklenebilir. Ayrıca dilbilgisi aktivitelerine az da olsa yer verilmeli. Çünkü konuyu sezdirdikten sonra pekiştirmek için konu havada kalıyor. 4. Sınıf programının çok yoğun olması nedeniyle konuları yetiştirmekte zorlanıyorum. Konuların sadeleştirilmesinden yanayım (Ö5)”

“Kitabın interaktif bir sürümünün olması hem öğretmen hem de öğrenci yönünden faydalı olacaktır. Kitapta, dinleme metinlerinin yanında video gibi görsel-işitsel materyallerin eklenmesi çocukların dinlediklerini anlamlandırmasını kolaylaştıracaktır. İş birliği ve yaratıcılığı arttıracak etkinlikler dahil edilirse çocuklar yaparak yaşayarak ve birlikte eğlenerek öğrenebilir (Ö12).”

“Ders kitabına ek olarak dijital kaynaklar sağlanmalı, işitsel ve görsel materyal desteği arttırılmalı, temalarda daha az kazanımın daha kalıcı öğrenmeyi getireceği göz önünde tutulmalı, kitabın içeriğine her ünite sonuna hedef kelimeleri ve dilbilgisini içeren hikâyeler eklenmeli, ünite başlarında sözlük oluşturulmalı ve ünite sonlarında bu kelimelere yönelik sorular eklenmelidir (Ö8).”

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri çerçevesinde elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar, tartışma ve bu sonuçlardan hareketle geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının Biçimsel Özelliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada ankette yer alan 4. sınıf İngilizce ders kitabının biçimsel özelliklerinin uygun olduğuna öğretmenlerin katıldıkları belirlenmiştir. Kitabın genel görünüşüne ve görsellerin yerinde kullanılmasına öğretmenler yüksek düzeyde katılmaktadır. Bu araştırma sonuçlarına benzer olarak Özdemir (2007) tarafından 4. sınıf Time For English kitabının değerlendirilmesinde ve Yaşar (2013) Fun With Teddy 2. sınıf ders kitabının değerlendirilmesi çalışmasında kitabın düzen ve görsel tasarımının yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler genel anlamda kitabın görsellerini, dış görünüşünü ve renklendirmesini başarılı bulmaktadır. Bu durumda İngilizce öğretmenlerinin ders kitabının fiziksel görünüşünden memnun olduklarını söylemek mümkündür. Bir ders kitabının içeriği kadar kapağının renkli olması, ağırlığının küçük yaş öğrenciler için taşınabilir koşulda olması, görsellerin yerinde ve uygun kullanılması oldukça önemlidir. Çünkü öğrenciler içindekilere bakmadan kitabın dış görünüşünü incelemeyi severler, ağır bir çanta kullanımı kaslarda ciddi sorunlara yol açabilir ve resimlerin, kartların ve görsellerin bu yaş grubu için dikkat çekici olması gerekmektedir. Bu ders kitabının genel görünüşünün öğrencileri özendirmeye, ders kitabının kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlandığına, ana ve alt başlıkların yerinde kullanılmasına, ders kitabının içindekiler bölümünü barındırmasına, kullanılan yönergelerin açık ve anlaşılır olmasına, ders kitabını destekleyici işitsel materyallerin olmasına, ders kitabının dijital platformlara uygun etkileşimli tasarlandığına ve yazı puntosunun ve biçiminin öğrenciler için okunabilir olmasına öğretmenlerin olumlu düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Ders kitabının genel görünüşü öğrencilerin ilgisini çekmeli ve öğrencileri öğrenmeye özendirmelidir. Ders kitabının yönergelerinin açık olması, görsel işitsel ek

materyalleri içermesi ve günümüz dünyasında önemli yere sahip olan dijital ortamlarda kullanıma elverişli olmalıdır. Erken yaşta öğrenenler için yazı büyüklüğüne dikkat edilmesi önemli bir husustur. Öğrenen yaş grubu küçüldükçe puntoların daha büyük olması istenilen bir özelliktir. Özellikle erken yaş grubu öğrenenlerin kullandığı bu kitapta yazı büyüklüğünün iyi derecede olması alan yazındaki benzer çalışmaları desteklemektedir. Bu çalışmalara paralel olarak Arıkan (2005) kitaptaki görsellerin hedef dili ve kültürü öğrenmede ve anlamada yardımcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada öğretmenlerin %77 si yazı puntosuna olumlu görüş bildirirken Çelik' in (2011) çalışmasında da bu oran %73 olarak bulunmuştur. Buna paralel olarak Yaşar'ın (2013) çalışmasında maddeler arasında en yüksek ortalamaya sahip (3,90) yazı puntosu sonucu çıkmıştır. Özdemir (2007) in çalışmasında da benzer şekilde yazı puntosunun ve boyutunun öğrencilerin yaşına uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Akkaya (2019) ve Güven ve Saracaloğlu (2019) çalışmasında da puntosunun ve yazı karakterinin iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Yazı puntosu ve biçimi özellikle erken yaşta öğrenenler için ekstra önem taşımaktadır çünkü öğrenenler, hedef dildeki kelimeleri okumakta zorlanabilirler. Alici (2016) ders kitabının estetik yönünden iyi olduğunu ve kitaptaki yönergelerin açık bir dille yazıldığını belirtmektedir. Öğrenciler

Bu çalışmalardan farklı olarak Çelik (2011), Çakıt Ezici (2006), Güven ve Saracaloğlu (2019), ve Güreli (2008) tarafında yapılmış çalışmalarda kitabın fiziksel özelliklerine ilişkin kapak baskı kalitesi, resimlerin gerçekçiliği ve kitabın ilgi çekiciliği bakımından zayıf ve yetersiz olduğuna dair benzer bulgular ortaya çıkmıştır. Kâğıdın kalitesi ve dayanıklılığı öğrencilerin motivasyonunu dolaylı yoldan etkilemektedir. Çünkü çocukların sürekli kullanacağı bir materyalin sağlam olması ve kolayca dağılmaması öğrenmeleri açısından gerekli görülmektedir. Aynı şekilde Hashemnezhad ve Maftoon (2011) araştırmasında da görsellerin yetersiz olduğu ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda Akkaya (2019) kitabın kapağının kime ve ne öğreteceği bilgilerinden hariç seviye, bağlam, yöntem ve kullanım amacından bahsetmediğini belirtmektedir. Bu da kapağın bilgilendirici ve çekici olmadığını göstermektedir. Kitapta ne kadar faydalı

bilgiler olursa olsun öğrenciye çekici gelmeyen bir kitaptan yararlanmak da çok zor olacaktır (Ceyhan ve Yiğit,2004).

Araştırmada öğretmenler kitapta öğrenci veya velilere kaynaklık edebilecek sözlük ve görsel-işitsel destekleyici materyallerin olmasına orta düzeyde katılmışlardır. Görsel işitsel ek materyallerin bir ders kitabında olması, birçok duyuya hitap etmesi açısından özellikle erken yaş grubu için önem taşımaktadır. Ayrıca ünitelerde yer alan hedef kelimelerin, kitabın başında veya sonunda verilmesi öğrenciye ne öğreneceği konusunda yol göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Bu çalışmaya paralel olarak Akkaya (2019), 2. Sınıf kitabını değerlendirdiği araştırmasında kitabın en arkasında kelime listesi olduğu ancak öğretmenlerin kelime listesini yeterli bulmadığı ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin ya kelime listesinden habersiz olduğunu ya da kitabın tümü hakkında olumsuz görüşe sahip olduğundan bu sonuca ulaşıldığı söylenebilir. Ancak Alici (2016) tarafından yapılan araştırmada ders kitabındaki sözlüğün öğrencilerin kelime haznesini geliştirdiğini ve ders kitabının kaset, CD gibi ücretsiz materyallerle desteklendiğine olumlu görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin çeşitli kaset veya CD gibi materyallerle duydukları ve algıladıkları bilgiler dil öğrenme sürecinde temel rol oynar (Scott ve Ytreberg,1990). Ramadhana, Indah ve Suhardi 'nin (2019) lise ders kitabının analizinden elde edilen sonuçlar, ders kitaplarının bazı problemleri olduğunu kanıtlamıştır. Değerlendirme kontrol listesine göre, düzen ve fiziksel görünümün, içeriğin ve hedeflerin lise son sınıf öğrencileri için ders kitabı olarak uygun olduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca, kitaptaki talimatlar yeterli ve açık bulunmuştur. Ayrıca, farklı bağlamlarda ve durumlarda entegre edilen yeni yapıyı sağladığı söylenmektedir. Ek olarak, ders kitabındaki öğretmen el kitabı, öğretmenlerin ders kitabının amaçlarını anlamalarına yardımcı olmuştur. Ancak bu sonuçlar, lise son sınıf öğrencileri için dil türü, becerileri, yapıları ve kelime dağarcığı, öğretmen ihtiyaçları, faaliyetleri ve görevleri ile kültür değerlerinde zayıflık olduğunu göstermektedir.

Araştırmada öğretmenlere sorulan görüşme formunda anket sonuçlarının aksine bazı öğretmenler ders kitabının biçimsel olarak ilgi çekici olmadığını ve İngilizce öğrenmeye yardımcı olması bakımından yetersiz olduğunu

belirtmektedir. Öğretmenlerin temel görevlerinden biri öğrencinin motivasyonunu sağlamaktır. Öğrencileri motive etmenin birçok yolu vardır. Öğrencilerden katılmalarını istediğimiz etkinlikler eğer öğrencinin ilgi ve merakını uyandırıyorsa öğrencilerin konuya ilgili olmalarına ve etkinliklere katılmalarına yardımcı olacaktır. Bu konuda öğrencilerin nasıl hissettikleri de öğrenmeyi etkilemektedir. Öğrenciler, öğretmenlerinin onları önemseydiğini, desteklediğini ve onlara değer verdiğini hissederse, öğrenmeye daha istekli olmaları beklenmektedir. Bazı öğretmenler yazı boyutunun öğrencilerin yaşına göre biraz küçük kaldığını belirtmektedir. Katılımcıların bir kısmı kâğıt kalitesinin iyi olmadığını ifade etmektedir. Öğrencilerin sürekli ders kitabını kullandıkları düşünülürse, kâğıdın dayanıklı olması bu açıdan önem arz etmektedir. Katılımcıların çoğu ders kitabının genel anlamda öğrenciler için uygun, kitabın kapağının ve kullanılan renklerin ilgi çekici olduğunu, ebat ve görsel tasarımın yeterli olduğunu savunmaktadır. Doyran (1997) çocuklar için hazırlanan ders kitaplarının yaratıcılık ve estetik yönden yetersiz olması, çocuklarda etkili öğrenme ve anlama durumlarını zayıflatmış, biçimsel özellik yönünden iyi hazırlanmış, nitelik yönünden güçlü olan kitapların ise öğrenmeyi hızlandırdığını belirtmiştir. Erken yaş grubu için özellikle kitabın kapağı ve içerisinde bulunan görsellerin dikkat çekici olması bu yaş grubu için önemlidir.

Bazı katılımcılar ise işitsel materyallerin öğrencilerin yaşına ve seviyesine uygun olmayıp görsel materyallerde ise eksiklikler olduğunu ve kitapta sözlüğün olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı ders kitabında dinleme materyallerine çokça yer verildiğini ve görsel materyallerin de yerinde kullanıldığını ifade etmektedir. Haftalık olarak ilkokul kademesinde 2 saat İngilizce dersi verilmektedir. Bu sürenin verimli değerlendirilmesi için öğretmenin dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık vererek iletişimsel bir yöntem olan (Communicative Language Teaching) uygulaması önerilmektedir (MEB,2013; Demirel, 2003). Yabancı dilde konuşmanın ön koşulu dinleme yapmaktır. Dolayısıyla derslerde öğrencilerin yabancı dili konuşmalarına da fırsat verilmelidir. Bu beceriler yabancı dilde oldukça önemli ve teşvik edicidir çünkü çocuklar yabancı bir dilde konuşmaktan büyük zevk alırlar (Moon, 2000). 4. sınıfta

yer alan iki temel beceri dinleme ve konuşmadır. Bu açıdan dinleme metinlerinin kitapta fazlaca yer alması bu görüşleri destekler niteliktedir.

Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının İçeriğinin Değerlendirilmesi ne İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada içerikle alakalı maddelerin ortalaması 3.24 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç ders kitabının içeriğinin “orta” puan aldığını göstermektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu içeriğin programdaki kazanımlara uygun olduğunu belirtmekte ve yine büyük bir kısmı içeriğin öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlandığını düşünmektedir. Aynı zamanda öğretmenler, ders kitabında kullanılan içeriğin öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte olduğunu, kitabın içeriğinin gerçek yaşamda işe yarar nitelikte olduğunu ve ders kitabının EBA’da etkin şekilde bireysel kullanıma uygun hazırlandığını belirtmektedir. Fakat öğretmenlerin ders kitabında hedef dilin kültürüne ilişkin yeterli öge bulunduğuna ve İngilizcenin kullanıldığı farklı kültürlerle ilişkin yeterli içerik bulunduğuna orta derecede katılmaktadır. İçerik bir ders kitabının en önemli öğelerinden biridir ve içeriği nasıl sunacağımız da öğretme durumlarıyla bağlantılıdır. Öğrencinin kolay öğrenebilmesi için içerik sunumunun etkili bir şekilde öğrenciye aktarılması gerekmektedir. Öğretim sürecinde öğrencinin ilgisini çeken ve öğrenmesini kolaylaştıran en önemli özellik etkili bir içerik sunumu yapmaktan geçer (Ur,1996). Bu sebeple kitapta yer alan içeriğin genel anlamıyla iyi hazırlandığını ve öğrencilerin günlük hayatta kullanabileceği temaların yer aldığını söylemek mümkündür. Bu çalışmada çıkan sonuç bu gerçeği destekler niteliktedir. Fakat öğretmenlerin ders kitabında hedef dilin kültürüne ilişkin yeterli öge bulunduğuna ve İngilizcenin kullanıldığı farklı kültürlerle ilişkin yeterli içerik bulunduğuna orta derecede katılmaktadır

Bu çalışmaya paralel olarak Öznur Avşar (2017) çalışmasında çoğu öğretmenlerin konuların basitten karmaşığa gittiği görüşünü benimsemektedir. Öğretmenlerin bir kısmı ise 8. Ünite de geçen evcil hayvanlar(pets), 9. Ünite de yer alan meyveler (fruit) ve 10. Ünite de değinilen animals (hayvanlar)konusunun uygun sırada olmadığını belirtmektedir. Benzer konuların art arda verilmesi gerektiğini öğretmenlerin esnek davranabilmesini savunmaktadır. Ayrıca Nazeer’in (2015) çalışmasında kitaptaki çoğu görevler yaratıcı yazma, düşünme

etkinlikleri, karışık cümleler ve bulmacalar gibi yaratıcı ödevlerdir. Ayrıca Daneshfar ve Abdollahi (2018)'nin çalışmasında çok sayıda öğretmen içeriğin İngilizce öğrenenlerinin ihtiyaçlarını karşıladığı görüşündedir. Bulgular öğretmenlerin çoğunluğunun ders kitabının konusunun ve içeriğinin genel olarak gerçekçi olduğunu belirttiğini, öğretmenlerin yarısından fazlasının ders kitabının konusunun ve içeriğinin ilginç, zorlayıcı ve motive edici olduğuna katılmaktadır. Benzer şekilde öğretmenler ders kitabının konusunun ve içeriğinin yeterli çeşitliliğinden bahsetmektedir. ELT ders kitaplarının temel amacı olarak, Byrd (2001) ELT ders kitaplarının iki tür konu içeriği (okul, aile v.b) ve dilsel içerik (dilbilgisi, kelime ve beceriler) olduğunu ve öğrencilerin ikincisini birincisinden öğrenmelerine yardımcı bilgiler olduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmanın aksine Akkaya (2019), kitapta basitten karmaşığa yönteminin kullanılmadığını ve sayılar ve renklerden önce yön tarifleri ve açıklama isteme konularının yer aldığını belirtmiştir. Tandlichova'ya (1995) göre bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa ve somuttan soyuta gibi öğretim ilkelerine uygun dilbilgisi ve kelime öğretiminin yapılması, öğrencinin yaşına, ilgisine ve seviyesine uygun metinlerin yer alması, dört dil becerisinin bütüncül bir anlayışla sunulması ve öğrencinin katılımını ve yaratıcılığını sağlayacak alıştırmalar ve etkinliklerin olması gerekmektedir.

Dougill (1987) ilginç olmayabilecek konuların kullanımıyla ilgili endişelerini dile getiriyor. İncelediği kitaplarda okuma metinlerine baktığında, genellikle yeterli çekicilikten yoksundur ve öğrencilere bir şeyleri keşfetmeyi "isteme" motivasyonu sağlamamaktadır. 14-17 yaş arası öğrencilerin yaşları göz önüne alındığında, okumalarının eğlenceli ve şaşırtıcı konularla olmasını tercih etmektedirler. Bulgulara göre kız öğrencilerinin yaklaşık %85'i müzik ve film yıldızları ve diğer ünlülerle ilgili hikayeleri sevmektedir. Erkek öğrencilerin ise yaklaşık %90' ı futbolcular, internet oyunları ve aksiyon filmleriyle ilgili konulardan zevk almaktadır.

Bu çalışmada öğretmenlerle yapılan görüşme formunda öğretmenler içeriğin, günlük hayatta kullanabilecek bilgileri kapsamı gerektiğini düşünmektedir. Fakat birkaç öğretmen öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin işlevsel olmadığını ve bu sebeple gerçek hayatta kullanamadıklarını belirtmiştir. Dil

öğrenmede temel hedef iletişimdir. Bu yüzden kitaptaki alıştırmalar ve etkinlikler iletişim için gereken çevre koşullarını sağlamak durumundadır. Sadece öğretmen-öğrenci etkileşimi değil öğrenci-öğrenci etkileşimine yer veren etkinlikler de yaptırılabilir. Çocuklar etkinliklerin merkezinde yer almalıdır. İçeriğin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını, içerik seviyesinde öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine dikkat edilmediği ortaya çıkmıştır. Bazı öğretmenler öğretilen dilin kültürüyle alakalı içeriklerin olmadığını belirtirken, bazıları hedef dilin kültürüyle alakalı yeterli öğelerin olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında bazı öğretmenler yerel kültüre daha ağırlık verildiğini belirtmektedir. Kültür ve dil iç içe olduğundan, hedef dil öğretilirken o dilin kültürüne de değinmek gerekmektedir. Kitapta hem yerel kültüre hem de hedef kültüre ait öğeler göze çarpmaktadır. Örneğin kitapta “yiyecek ve içecek” ünitesinde ‘fish and chips’ hedef kültüre aitken ‘pie’ Türk kültüründe börek veya turtayı karşılamaktadır. Bir başka örnek ise “halk oyunları” Türk kültürüne özgü bir ifadedir. Bir ders kitabı materyalinin değerlendirilmesi sırasında, o materyalin konusunu ve içeriğini veya daha spesifik olarak çeşitliliğini, gerçekliğini, kültürel önyargılarını, motive etme yeteneğini, ilginç özelliklerini ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygunluğunu araştırmak önemlidir. Alshehri (2016)’nin çalışmasında kitabın içeriğinin ve konusunun gerçekliği, motive ediciliği, zorlayıcılığı ve ilgi çekici olduğu büyük derecede olumlu görüş almıştır.

Kayapınar (2009)’un çalışmasında kitapların öğrenciler tarafından bağımsız olarak referans veya kaynak kitap olarak kullanılamayacağını belirtmektedirler. Kitaplar, bir öğretmenin yardımıyla sınıf kullanımı açısından düzenlenmiştir, ancak öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmamaktadır. Bu, kitapların tam bir içerik tutarlılığına sahip olmadığını gösterebilir.

Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerin Değerlendirilmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada alıştırmalar ve etkinliklerle ilgili anket sonuçları öğretmenlerin orta düzeyde katıldıklarını göstermektedir. Kitapta geçen okuma, yazma becerileri, kelime öğretimi yöntemi ve kitabın dil edinimine katkısı maddeleri daha düşük ortalama saha sahiptir. Bu çalışmaya benzer olarak Öznur Avşar’ın (2017)

alışmasında da alıştıırma ve etkinliklerin eğlenceli ve motive edici olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler kes yapıştır, boyama, boşluk doldurma, eksik harfleri tamamlama gibi klasik alıştıırmaların ve öğrenciyi daha çok motive edecek oyun tarzı etkinliklerin olmasını istemektedir. Öğretmenlerin bu isteği dışında, programda da öğrencileri daha çok aktif hale getiren ve iletişim amaçlı hedef dili kullanmaya uygun uygulamalı alıştıırma, oyun ve canlandırma etkinliklerine yer verilmesi belirtilmiştir (MEB,2013). Oyunlar, şarkılar, öyküler, bulmacalar, drama ve çizimler öğrencileri hem fiziksel açıdan aktif hale getirir hem de bu tarz etkinlikler motive edicidir. Bu etkinlikler öğrenciyi öğrenme sürecine katar ve onların hayal güçlerini geliştirir (Halliwell,1992). Erken yaş öğrenenleri çoğunlukla eğlenmeyi ve eğlenerek öğrenmeyi severler. Görseller, kuklalar, videolar ve şarkılar çocukların öğrenmesinde büyük rol oynarlar. Scott ve Ytreberg (1990) öğretmenlerin, oyunlar yardımıyla her şeyi öğretebileceğini savunmaktadır. Benzer şekilde Haznedar 'ın (2019) yaptığı İlköğretim İngilizce ders kitaplarının incelenmesi çalışmasında 4. sınıf ders kitabında yer alan etkinliklerin ve alıştıırmaların her üniteye düzensiz bir sıra izlenmesinin, öğrenciler açısından uyum sağlamakta zorlanacağını belirtmektedir. Ayrıca öykünün dil öğretiminde önemli bir yeri olduğunu ve bunun ders kitaplarımızda yer almamasının büyük bir eksiklik olduğu bilinmektedir. Bu çalışmaların aksine Canpolat'ın (2010) yaptığı 4. Sınıf ders kitabı değerlendirme çalışmasında öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının çoğunluğu alıştıırma ve etkinliklerin öğrenci seviyesine uygun olduğunu yarısına yakını ise alıştıırma ve etkinliklerin uygun ve zengin olduğunu belirtmişlerdir. Etkinlikler ve alıştıırmalar konusunda sadece programa bakmak yeterli değildir; öğrencinin ilgi ve merakını uyandıran ve öğrencileri motive eden konuların seçilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda akıt Ezici (2006) tarafından yapılan çalışmada öğrenciler ve öğretmenler içerik açısından kitap hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğrenci ve öğretmenlerin çoğunluğu konular güncel olmasına rağmen kitabın konularının ilgi çekici olmadığını düşünmektedir. 4. sınıf öğrencileri yaşları itibariyle daha canlı ve renklendirilmiş, onların ilgisini çekebilecek şekilde tasarlanmış ders materyallerine ihtiyaç duymaktadır. Hiçbir çocuk ilgisini çekmeyen bir kitabı eline alıp, içine bakmayacaktır. Devlet okullarında okutulan İngilizce dersi kitaplarının

4. sınıfların gelişim dönemi özelliklerine uygun olarak tasarlanması ve bu anlamda yenilenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada alıştırma ve etkinliklerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerini arttırma konusuna yeterli düzeyde öğretmen katılırken farklı şekilde Juárez'in (2013) Meksika'da yaptığı çalışmasında sosyal ve akademik ortamlarda geliştirildiğini iddia eden faaliyetlerin çoğunun izole şekillerde temsil edilmesidir. Çocuklara gerçek veya anlamlı olması muhtemel kalıpları vermeli gerçek hayatta gerçekleşebilecek diyaloglar sunulmalıdır. Öğrenciler, onları konuşmaya dahil eden ve iletişimi geliştiren otantik etkinlikler yoluyla "gerçek hayattaki konuşmaya" maruz bırakılmalıdır (Hughes, 2011).

Bu çalışmada ders kitabında hedef kültürün ders kitabında yeterli öge veya içerik bulunmasına %40 olumsuz görüş belirtirken, %21 oranında ise kararsızım olarak puanlanmıştır. Ders kitaplarında hedef kültürün kullanılması önemli görölmektedir. Ders kitaplarında kültürel konuların sunumu göz önüne alındığında, hedef dil kültürünün ders kitabı materyaline yansıtılması esastır (Byrd,2001). Yazıcı ve Hayta (2021) tarafından yapılan çalışmada kültürel unsurlar incelenmiştir. Ders kitabının ulusal özellikler taşımadığı ancak diğer kültürlerle ait çok sayıda kültürel öge olduğu tespit edilmiştir. Hinkel (1999) çalışmasında Suudi Arabistan'da hedef kültürün öğretimi ile ilgili bir çalışma yürütmüş ve o ülkedeki ders kitaplarının Suudi Arabistan'ın para birimlerini kullandığını ifade etmiş ve yazar hedef kültürün gerçek para birimini kullanmamanın kültürel farkındalık açısından alakasız bir konu olduğunu savunmuştur. Dil öğrenimi ve öğretiminde kültürün dilden ayrı düşünölemeyeceği esastır. Yabancı dil öğrenenler aynı zamanda hedef dilin kültürünü de öğrenen bireyler olmalıdır. Fink (2003) sadece dilbilgisi kuralları verilerek öğretilen hedef dilin fayda sağlamayacağı, o dilin sosyo kültürel, ekonomik ve siyasi açıdan da bilinçlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu yaştaki çocuklar soyut düşünemedikleri için dilbilgisi yapılarını öğrenmekte zorlanırlar bu yüzden çocukların iletişim kurarak dil öğrenirken bir ürün ortaya çıkarmaları sağlanmalıdır. Onların hedef dilde somut ürünlerle etkileşimde olmaları gerekmektedir (Stec,2013). Bu süreçte ise kinestetik olarak öğrenme sürecine katılmaları gerekmekte ve geleneksel öğrenme yaklaşımları yeterli olmamaktadır.

Bu çalışmada öğretmenlerin yaklaşık yarısı kelime öğretiminin ders kitabında anlamlı öğrenmeyi içeren etkinlikler olduğu maddesine olumsuz görüş bildirdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca bilgilerin doğrudan verilmesinden ziyade sezdirilerek verildiği maddesine neredeyse yarısı olumsuz görüş bildirirken %24.1 ise kararsız kaldığını belirtmektedir. Benzer şekilde Korur (2018) çalışmasında öğretmenlerin yaklaşık yarısı kadarı kelime öğretiminin öğrencilerin yaşına ve ihtiyaçlarına uygun olduğunu belirtirken yarıya yakını ise kelimelerin yeterince kullanılmadığı görüşündedir. Ayrıca öğretmenlerin yaklaşık üçte biri dilbilgisinin doğrudan verilmediğini belirtmişlerdir. Ahmadi ve Derakhshan (2014) çalışmasında Proper1 kitabında iletişimsel dil yaklaşımlarının kullanılması katılan çoğu öğretmen görüşüne göre olumlu bir algı yaratmaktadır. Kitabın dinleme ve konuşma becerilerine odaklanması okuma ve yazma becerilerine daha az dikkat edilmesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılaması açısından öne çıkmaktadır.

Bu çalışmada çıkan anket sonuçlarına benzer olarak öğretmenlerin hemen hemen hepsi alıştırmaların ve etkinliklerin yetersiz olduğunu, farklı etkinliklere yer verilmesi gerektiğini, ders kitabında dinleme becerisine ağırlık verildiğini, etkinliklerin yaş grubuna uygun olmadığını, alıştırmaların var olanı değerlendirmeye hizmet ettiğini ancak yeni bir şeyler üretmeye kapalı olduğunu belirtmektedir. Bunun yanı sıra alıştırma ve etkinliklerin öğretim programındaki kazanımlara uygun olduğunu, her üniteye bulmaca, boşluk doldurma, tablo okuma, diyalog yaptırma, eşleştirme, kes yapıştır ve dinle numaralandır gibi farklı etkinliklere yer verildiğini ve konuyla ilişkili alıştırmaları içerdiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin hepsi etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağlamada yetersiz olduğunu belirtmiştir. Dinleme ağırlıklı etkinliklerin fazla olması nedeniyle öğrencilerin sıkıldığını, etkinliklerin daha fazla duyuya hitap edecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği, tekrar konusunda etkinliklerin yetersiz kaldığını, etkinlikleri gerçekleştirmek için sürenin yetersiz kaldığını, bazı konuların öğrencilerin zihninde somutlaşmadığını, işbirliğine dayalı etkinliklerin fazla olmadığını ve ders kitabında öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini destekleyecek etkinliklerin olmadığını belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın aksine, Kırmızı (2021) tarafından yapılan çalışmada kitapların tüm ünitelerinde çocukların yaşına ve seviyesine uygun yeni bir ürün

ortaya çıkarmaya yönelik etkinliklerin bulunduğu ve bu etkinliklerin resimli sözlük hazırlama, poster yapma ve meyve sepeti hazırlama gibi çeşitli etkinlikleri içerdiği belirtilmektedir. Ayrıca çocukların grupça ve sınıfça uygulayabilecekleri aktiviteler mevcut olup, şarkı söyleme, rol yapma, canlandırma, dinleyip tekrar etme ve kendi diyalogunu oluşturma etkinliklerine kadar kitapta yer almaktadır.

Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabının Geliştirilmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada görüşme formunda öğretmenlere kitabın geliştirilmesiyle alakalı görüşleri sorulduğunda, ünite sonlarında okuma metinlerinin yer almasının faydalı olacağı belirtildi. Bazı öğretmenler ders kitabının yanında bir çalışma kitabı (workbook) verilmesinin uygun olacağını, kitabın etkileşimli şekilde kullanıma uygun hazırlanmasını ve yönergelerin hem İngilizce hem de Türkçe verilmesi gerektiği belirtildi. Bazı öğretmenler ev ödevleri için etkinliklerin arttırılmasını ve çeşitlendirilmesini ve dinlediğini görsellerle pekiştirmek adına videoların da yer almasının uygun olacağını vurguladı. Bir kısmı ise kitabın arkasında resimli sözlüğün bulunmasının kelime öğrenimini kolaylaştıracağını ve kâğıdın kalitesinin arttırılması gerektiğini bildirdi. Benzer olarak Özdemir'in (2007) çalışmasında da kâğıt kalitesi en düşük ortalama sahiptir. Kitapta kullanılan kâğıdın gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine kâğıt kalitesinin dayanıklılık ve öğrenci motivasyonu için önemli olduğunu ve kâğıt kalitesinin yeterli olmadığı sonucu çıkmıştır. Bir kısım katılımcılar öğretim programındaki kazanımların sadeleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Tekir ve Arikan (2007) tarafından yapılan çalışmada ünitelerin aşırı yüklendiğini ve bazen onlara öğretmek için zaman kalmadığını belirtiyor. Yazı puntosunda iyileştirmeler yapılmasının gerekliliğini ve her üniteye uygun hikâye kitabı dağıtılmasının faydalı olacağı görüşünü bildirdi. Konuşma becerisinin geliştirilmesi için daha fazla ilgi çekici diyalogların yaptırılmasını ve ders saatinin yetersiz olmasından dolayı arttırılması gerektiğini söyledi. Etkinlikler öğrencileri gerçek yaşam durumlarına hazırlar. Bu yüzden “gerçeğe uygunluk” sınıftaki etkinliklerle, ödevlerle, film analizleriyle, mail ya da internet yoluyla öğrencileri öğrenmeye teşvik etmelidir (İnal,2006).

Bu çalışmada öğretmenler dinleme metnlerinin fazla olması, öğrencilerin dinleme yaparken anlamakta zorlandığı ve dinleme metnlerinin öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı konusunda görüş belirtirken Korur'un (2018) çalışmasında ise öğretmenler dinleme metnlerinin çok oluşunun öğrencilerin ilgisini çektiği ve kitabın güçlü yönlerinden biri olduğunu savunmaktadır. Dinleme becerisi dil edinimi sürecinin yanında dil öğrenmede de ilk basamaktır. Bu yüzden yabancı dil öğretmenlerinin öğrencilerine etkili dinleme yöntemlerinin sağlanması gerekmektedir. Sharpe (2001; akt. Şevik, 2012) ilköğretim programında yer alan tüm derslerin tam olarak öğrenilmesinin merkezinde öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerinin teşvik edilmesi yer almaktadır. Böylece öğrencide dinleme becerisi geliştirmek temel hedeftir. Maden ve Önal (2020)'ın çalışmasında bahsedilen İngilizce ders kitabında konuşma ve dinleme için hikayeler, şiir, bilgilendirici metin türlerini kapsayan alıştırmalar bulunmaktadır. Ayrıca kitapta telefonla konuşma, rol oynama, yaratıcı konuşma, işbirlikli öğrenme gibi yöntemler göze çarpmaktadır. Vygotsky (1962), çocukların sosyal çevrenin bir parçası olduğunu bu yüzden ikili ya da grup çalışmalarının bu yaş grubundakiler için eğlenceli olacağını belirtmektedir. Bu yüzden erken yaşta öğrenenler için oyunlar, şarkılar, takım projeleri, sanat ve el sanatları gibi sosyal etkileşim gerektiren aktivitelerin hazırlanması gerekmektedir (Meddings ve Thornbury, 2009). Yapılan bu etkinlikler öğretim becerilerine uygun görünmektedir. Dolayısıyla bu ders kitabı içerdiği bu yöntemler ve özellikler ile konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmesi açısından önemlidir. Kalaycı ve Durukan'ın (2019) yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarını karşılaştırdığı çalışmasında da İngilizce ders kitabının daha fazla içerik bulundurması dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde öğrenilmesini destekleyici farklı etkinliklere yer verilmiştir. (Örneğin eş anlamlı- zıt anlamlı olma durumlarına, fiil, sıfat ve isim hallerine ya da farklı sözcüklerle kullanım sıklıklarına göre sınıflandırma /ilişkilendirme gibi) maddesine öğretmenlerin yarısına yakını olumsuz görüş bildirirken ayrıca %20'si de "kararsızım" maddesini puanlamıştır. Fakat Rahmawati (2018) çalışmasında yeni kelime öğretirken kelimelerin ayrıntılı açıklama yaparak (görünüm, nitelikler) örneğin altanamlılık (hiponyms); illüstrasyon (resim, nesne); gösterim (oyunculuk,

mimik) (öğelerin olduğu hikâye veya cümle); eş anlamlılar, karşıt(lar) (zıt anlamlılar); çevirilerle ilişkili fikirler ve eşdizimler gibi çeşitli yöntemlerle öğretileceğini belirtmektedir. Böylece çalışmada da ders kitabında yeni bir kelime dağılımı sunmanın bazı yollarından detaylı açıklama; bağlam eş anlamlıları, karşıt(lar)(zıtlıklar), çevirilerle ilişkili fikirler ve eşdizimler yöntemlerine yer verilmiştir.

Bu çalışmada yer alan 4. sınıf ders kitabında ünite sonlarında tekrar (revision) konularının yer almadığı görülmektedir. Fakat İlkokul İngilizce Ders Kitabı 2019 yayınlı FCM yayıncılık kitabında 5 üniteden sonra tekrar ünitesine yer verilmiştir. 2 ya da 3 ünite işlendikten sonra tekrar yapılması faydalı olacaktır. 5. Üniteden sonra ayrılan tekrar bölümü öğrencilerin konuyu yeterince hatırlamalarını sağlamamaktadır.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ve öğretmenlerin önerileri doğrultusunda, ülkemizde ders kitaplarının geliştirilmesi ve daha iyi hazırlanabilmesi için araştırma kapsamıyla ilgili uygulamaların geliştirilmesine ve ilerde yapılabilecek araştırmalara yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler aşağıda sunulmuştur:

Uygulamaların geliştirilmesine yönelik öneriler.

1. Araştırma sonucuna göre, ders kitabında görsel-işitsel(video-film) gibi ek materyallerin olduğuna dair olumsuz görüş bildirmişlerdir. Ayrıca bir öğretmen kitabın fiziksel özelliğinin ilgi çekici olmadığını ve İngilizce öğrenmeye yardımcı olması bakımından yetersiz kaldığını, bazı öğretmenler yazı puntosunun küçük yaş öğrenenleri için yetersiz olduğunu, kâğıt kalitesinin iyi olmadığını, işitsel materyallerin öğrencilerin anlayabileceği düzeyde olmayıp görsel materyallerde eksiklikler olduğunu ve ders kitabında sözlük bulunmamasının eksikliğinden bahsetmektedir. Ders kitabı yazılmadan önce ders kitabında görsel-işitsel (video-film) gibi ek materyallere daha fazla yer verilmesi öğrenmenin zenginleştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Öğrencilerin dinleme metinlerinin yanında video ve film gibi hem göze hem de kulağa hitap eden materyallerle

konuyu kavraması öğrenme açısından daha kalıcı olacaktır. Ayrıca bu materyaller öğrenme sürecinde öğrencileri motive etmeye ve öğrencilerin dikkatini çekmeye daha uygun olduğundan konu ile ilgili kısa video veya filmin ders kitaplarında yer alması önerilebilir. Bunun yanında kitabın görünüşünün ilgi çekici hale getirilmesi, yazı puntosunun biraz daha büyütülmesi, kuşe kâğıdı kullanılması, dinleme materyallerinin daha anlaşılır ve açık olması, mutlaka ders kitabının sonuna bir sözlük eklenmesi gerektiği önerilebilir.

2. Araştırmada, öğretmenler, ders kitabında hedef dilin kültürüne ilişkin yeterli öge/ içerik bulunduğu maddesinde olumsuz görüş belirtmişlerdir. Yabancı dil öğrenirken hedef dilin kültürünün öğrenilmesi de o derece önemlidir. Bazı öğretmenler öğrencilerin ders kitabında öğrendikleri bilgileri günlük hayatta kullanamadıklarını, içeriğin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını, içerik seçiminde öğrencilerin ön öğrenmelerinin dikkate alınmadığını belirtmektedir. Ders kitabında hedef dilin kültürünü yansıtan konulara ve etkinliklere yer verilmesi, içerik ve etkinliklerin işlevsel hale getirilmesi, içeriğin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olması ve öğrencilerin hazır bulunuşlukları dikkate alınarak içerik seçilmesi önerilebilir.
3. Araştırma sonucunda öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine uygun okuma, yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yeterli etkinlik ve alıştırmaların olmadığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde verilmediği ve etkinliklerin öğrencilerin dil edinimlerinden ziyade dili öğrenmeyi desteklediğini savunmaktadır. Bunun yanında, alıştırmaların ve etkinliklerin yetersiz olduğu, farklı etkinliklere yer verilmesi gerektiği, etkinliklerin öğrencilerin yaş grubuna uygun olmadığı, alıştırmaların yeni bir şey üretmelerine elverişli olmadığı, etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağlamadığı, dinleme etkinliklerine fazlaca yer verildiği ve bu durumun öğrencilerin sıkılmasına neden olduğu, etkinlikleri gerçekleştirmek için sürenin yetersiz kaldığı, bazı konuların soyut kaldığı, işbirliğine dayalı etkinliklerin olmadığı, yaparak yaşayarak öğrenmelerini desteklemediği sonucu çıkmıştır. Küçük yaş öğrenenler için hazırlanan programda her ne kadar dinleme ve konuşma becerileri ön planda olup,

bu becerilere yoğunluk verilmesi gerekse de öğrencilerin anlayabileceği kısa okuma metinlerine ve kısa cümleler kurabilme etkinliğine yer verilmesi önerilebilir. Etkinliklerin öğrencileri sıkmayacak düzeyde olması ve daha fazla duyuya hitap etmesi gerektiği önerilebilir. Bunun yanında kelimelerin eş veya zıt anlamları, isim ya da sıfat hallerine değinilmesi, önerilebilir. Alıştırmaların çeşitlendirilmesi, öğrencileri sıkmayacak şekilde yaşına uygun şekilde hazırlanması, konuların somutlaştırılarak ve grup çalışmalarını da işin içine katarak öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesinin sağlanması ve kazanımlarda sadeleştirmeye gidilmesi veya ders saatinin konu yüküne eşit orantılı arttırılması önerilebilir.

4. Araştırmada, ünite sonlarında okuma metinlerine yer verilmesi gerektiği, ders kitabının yanında çalışma kitabı (workbook) verilmesinin faydalı olacağı, kitabın etkileşimli bir şekilde sunulması gerektiği, yönergelerin hem İngilizce hem Türkçe verilmesinin uygun olacağı, ev ödevleri için etkinliklerin arttırılması gerektiği, her üniteye uygun kısa hikaye kitaplarının dağıtılmasının gerektiği, etkinliklerde daha fazla ilgi çekici diyaloglara yer verilmesi, ders saatinin arttırılması gerektiği önerilebilir.

Yapılacak araştırmalara yönelik öneriler.

- 1- Araştırma kapsamında 4. Sınıf İngilizce ders kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ile ilgili verileri, öğretmenlere uygulanan ölçek ve görüşme formu ile sınırlıdır. Konu ile yapılacak farklı çalışmalarda doküman analizi gibi başka veri toplama araçlarıyla ve öğrenci ve akademisyen görüşleri alınarak karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
- 2- Bu araştırmada Van ili merkez ilçelerinde (Tuşba, İpekyolu ve Edremit) görev yapan dördüncü sınıf İngilizce öğretmenleriyle İngilizce ders kitabı değerlendirmesi yapılmıştır. Sonraki yapılacak çalışmalarda farklı illerde ve çeşitli kademelerde (ortaokul, lise ve üniversite) benzer çalışmalar yapılabilir.
- 3- Yabancı yayın evlerinin ders kitapları ile Türkiye’de kullanılan ders kitapları karşılaştırmalı değerlendirilebilir.

Kaynaklar

- Ahmadi, Azam, Ali Derakhshan. 2014. The Strengths and Weaknesses of the Iranian Junior High School English Textbook "Prospect 1" from Teachers' Perceptions. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World (IJLLALW)*, 7(4) 47-58.
- Ahour, T., Ahmadi, E. (2012). Retrospective evaluation of textbook "Summit 2B" for its suitability for EFL undergraduate students. *Journal of Educational and Social Research*, 2(5), 195–202.
- Akkaya, S., Zabitgil Gülseren, Ö. (2016). *Game as a Positive Force in Language Learning*. In Language Learning and Teaching. Istanbul: Özgür Öztürk DAKAM Publishing.
- Alipour, A. M., Mohebzadeh, G. A., Gholam hossein zadeh, M., Mirzapour, M. (2014). Exploring Iranian EFL teachers' perspective towards the junior high school textbook: Prospect III. *International Journal of Research in Linguistics, Language Teaching and Testing*, 1(1), 14-19.
- Allwright, R., L. (1981). "What Do We Want Teaching Materials for?", *In: ELT Journal*, (13), 5-18.
- Alptekin, C., Erçetin, G. ve Bayyurt, Y. (2007). The Effectiveness of a theme based syllabus for young L2 learners. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 28(1), 1-17.
- Alshehri, A. (2016). Textbook evaluation: teachers' perspectives on cutting edge. *International Journal of English Language Education*, 4(2), 91-106.
- Arikan, A. (2005). Age, gender and social class in ELT coursebooks: A critical study. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 29-38.
- Arnold, W & Rixon, S. (2008). *Materials for Teaching English to Young Learners*. In B. Tomlinson (Ed.), *English Language Learning Materials: A Critical Review*, London: Continuum International Publishing Group Ltd.
- Avşar Ö. (2017). *Evaluation of the second grade coursebook "Fun with Teddy" views of ELT academicians and teachers*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller: Yüksek lisans tezi.

- Batdı, V. Özbek, R. (2010). Yabancı Dil Ağırlıklı Liselerde Okutulan İngilizce Ders Kitabının Etkili Kullanılabilmesi İçin Taşınması Gereken Özelliklere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Elazığ ve Diyarbakır İlleri Örneği). *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 9 (1) , 85-95.
- Bayrakçı, M. (2005). Ders Kitapları Konusu ve İlköğretimde Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı Konusu Projesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 165.
- Bayyurt, Y. ve Alptekin, C. (2000). *EFL syllabus design for Turkish young learners in bilingual school contexts*. J. Moon ve M. Nikolov (Haz.). Research into Teaching English to Young Learners (ss. 312-322). Pécs: Pécs University Press.
- Bayyurt, Y. (2006). Non-native English language teachers' perspective on culture in English as a Foreign Language classrooms. *Teacher Development*, 10(2), 233–247.
- Bayyurt, Y. (2010). *Task based language learning and teaching*. B. Haznedar, & H. Uysal (Haz.). Handbook for Teaching Foreign Languages to Young Learners in Primary Schools (ss. 89-118). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayyurt, Y. (2012). *Proposing a Model for English Language Education in the Turkish Socio-cultural context*. Y. Bayyurt ve Y. Bektaş-Çetinkaya (Haz.), Research Perspectives on Teaching and Learning English in Turkey (ss. 301-312). Frankfurt: Peter Lang.
- Bayyurt, Y. (2014). *4+4+4 eğitim sisteminde erken yaşta yabancı dil eğitimi*. In A. Sarıçoban and H. Öz (Eds.), Türkiye’de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı? Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Bostancı, T. (2017). *The use of formulaic language in Asian and European EFL contexts: a corpus based study*. Bilkent Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Brewster, J. Ellis, G. Girard, G., (2002). *“The Primary English Teacher's Guide”*, Penguin English Guide, Harlow.
- Brown, H. D. (1994). *Teaching by Principles*. Print in USA.

- Brown, J. D. (1995). *The elements of language curriculum*. New York: Heinle & Heinle Publishers.
- Brown, H. D. (2000). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Addison Wesley Longman.
- Byrd, P. (2001). *Textbook: Evaluation for selection and analysis for implementation*. In M. Celce-Murcia, (Ed.). *Teaching English as a second or foreign language*. Boston: Heinle and Heinle Publishers.
- Caracelli, V. J., & Greene, J. C. (1993). Data analysis strategies for mixed-method evaluation designs. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 15(2), 195–207.
- Ceyhan, E. Yiğit, B. (2004). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chou, P. T. (2010). Advantages and Disadvantages of EFL Course Books. *The Internet TEFL Journal*, XVI (11), [<http://itEFLj.org/>] Erişim Tarihi: 5.1.2013.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (2. Baskı)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research (1. Baskı)*. London: Sage Publications Ltd.
- Creswell, J. W. (2008). *Educational research : planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research (3. Baskı)*. USA: Pearson Education Inc.
- Crystal, D. (1997). *English as a global language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cunningsworth, A. (1984). *Evaluating and selecting EFL teaching materials*. London: Heinemann.
- Cunningsworth, A. (1995). *Choosing Your Coursebook*, Heinemann ELT, Oxford.
- Cunningsworth, A. (2005). *Choosing your course book*. Oxford: Macmillan Heinemann English Language Teaching.

- Çakır, E. C. (2021). An Evaluation of The "Upswing English" Textbook From the Sociolinguistic Perspective. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 63-75.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çelik, Ş. N. (2011). *Ortaöğretim İngilizce ders kitabı Breeze 9 hakkında öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi :Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dale, E. (1969). *Audio-visual methods in teaching* (3rd ed). New York: Dryden.
- Daneshfar, S., & Abdollahi, J. (2018). Textbook evaluation: A case study of Iranian teacher and student perspectives. *International Journal of English Literature and Social Sciences*, 3(3), 450-456.
- Dellal, N.A. (2011). *Çocuklara Yabancı Dil Eğitimi ve Dil Edinimi Nedir? Niçin? Nasıl?* , (1.Baskı).Çanakkale: Çanakkale Kitaplığı Yayıncılık.
- Demir, Y. & Ertaş, A. (2014). A Suggested eclectic checklist for elt coursebook evaluation. *The Reading Matrix* 14(2), 243-252.
- Demirel, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretimi: İlkeler, yöntemler, teknikler*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. (3.Baskı). Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004) *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. PegemA Yayıncılık. Ankara.
- Demirel, Ö. Kiroğlu, K. Ed. (2006). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*, (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S., Yağcı, E. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayınları.

- Demirezen, M.(2003).*Yabancı Dil ve Ana Dil Öğreniminde Kritik Dönemler*.
[<http://www.antakyaatakoleji.k12.tr/downloadadresim/59988fbc36a22d1.pdf>]
Erişim tarihi:18 Mayıs 2015.
- Demirezen, M. (2014). *4+4+4 yasasının eğitimsel yapısı ve uygulanmasındaki olgular*. In A. Sarıçoban & H. Öz (Eds.), *Türkiye’de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı?* (pp. 109-116). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Demirkaya, H. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Ders Kitabı*. R. Sever, Erol Koçoğlu (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı içinde* (ss. 87101). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dougill. J. (1987). *Not so obvious. ELT Textbooks and Materials: Problems in Evaluation and Development*. Modern English Publication in association with the British Council.
- Doyran, E.,Y. (1997). *İlköğretim 1.Sınıf Ders Kitaplarında Biçim-İçerik İlişkisi*.
[<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/.../126352.pdf>.]
Erişim tarihi: 26 Ağustos.
- Dönmez, B, N. Abidoğlu, Ü. Dinçer, Ç. Erdemir ,N. Gümüşcü, Ş. (1997). *Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri*. Ankara: Sim Yayıncılık.
- Edelenbos, P., Johnstone, R. ve Kubanek, A. (2006). *The main pedagogical principles underlying the teaching of young learners*. [EAC 89/04]. Key study for the European Commission., Brussels.
- Ellis, R. (1997). The empirical evaluation of language teaching materials. *ELT journal*, 51(1), 36-42.
- Enever, J. (Haz.) (2011). *ELLiE: Early Language Learning in Europe*. London: British Council.
- Erkılıç, T., A. ve Can, S. (2018). Eğitim yönetimi ders kitaplarının içerik ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 2(4), 295-307.
- Ersöz, A., (1990). *Coursebook Analysis and design for ELT in Turkish state schools*. Unpublished Ph.D. Dissertation. Ankara: Gazi University.

- Evans, V. Dooley, J. (2000). *Mission Coursebook-1*, Express Publishing, Liberty House, New Greenham Park, Newbury.
- Everson, P. (2009). *The importance of four skills in English education*. Seoul: Education Publishers.
- Fink, L.D. (2003) *Creating significant learning experiences: An integrated approach to designing college courses*. Jossey-Bass, San Francisco.
- Forman, R. (2012). Six functions of bilingual EFL teacher talk: animating, translating, explaining, creating, prompting and dialoguing. *RELC Journal*, 43(2): 239-253.
- Garinger, D. 2002. Textbook selection for the efl classroom. Washington DC.
- Garton, S., Copland, F. and Burns, A. (2011). *Investigating Global Practices in Teaching English to Young Learners*. London: British Council.
- Garton, S., Graves, K. (2014). *International perspectives on materials in ELT*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Geçit, Y. (2010). İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Okunabilirlik Derecesinin Türkçeye Uyarlanmış Flesh Formülüne Göre Değerlendirilmesi. Elâzığ: 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, 47-49.
- Graves, K. (2007). *Designing language courses*. Boston: Heinle and Heinle.
- Greene, J. C. (2005). The generative potential of mixed methods inquiry. *International Journal of Research & Method in Education*, 28(2): 207–211.
- Gülersoy, A. E. (2013). İdeal Ders Kitabı Arayışında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 2(1), 8-26.
- Güneş, Y. Ü. B. (2002). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak M.E.B İlköğretim 4. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabına Fizik Konuları Yönünden Eleştirel Bir Bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (3).

- Güngör, M. N. (2016). *Educating competent English teachers of young learners: a multi perspective study on second language teacher education (Unpublished doctoral dissertation)*. Ankara: Gazi University.
- Gürel, N. (2008). *A study into Çanakkale Science High School students' perceptions of an ideal English coursebook*. Çanakkale 18 Mart University: (Unpublished Master's Thesis).
- Güven, H. & Saracaloğlu, A. S. (2020). Dokuzuncu Sınıf İngilizce Ders Kitabının Öğretmen ve Uzman Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8 (2), 489-518.
- Halliwell, S. (1992). *Teaching English in the Primary Classroom*. Longman.
- Harmer, J. (1998): *How to Teach English*, Longman Pearson Education, England.
- Harmer, J. (2007). *The Practice of English language teaching*. Harlow: Pearson Education.
- Hashemnezhad, H., Maftoon, P. (2011). An evaluation of English language grammar for college students 1&2: an EAP course book evaluation. *International Journal of English Linguistics*, 1(2), 106.
- Haznedar, B. (2003). 'Neden erken yaşta yabancı dil eğitimi'. İ. Erdoğan (Haz.), Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları (ss. 119-130). İstanbul: Özel Okullar Derneği Yayınları.
- Haznedar, B. (2012). *Perspectives on preservice education of English language teachers in Turkish primary schools*. Y. Bayyurt ve Y. Bektaş-Çetinkaya (Haz.), Research Perspectives on Teaching and Learning English in Turkey (ss. 39-58). Frankfurt: Peter Lang.
- Hawkins, E.W. (1987). *Awareness of Language: An Introduction*. (Revised ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Hinkel, E. (1999). *Culture in second language teaching and learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hughes, A. (1989). *Testing for Language Teachers*. Cambridge University Press.

- Hughes, C. (2011). *Explicit Instruction: Effective and Efficient Teaching*. New York: Guilford Publications.
- Hui, Y. (2010). *The Role of L1 Transfer on L2 and Pedagogical Implications*. Canadian, introduction to theory and methods. Boston: Pearson.
- Hutchinson, T., Torres, E. (1994). The textbook as agent of change. *ELT Journal*, 48 (4). 315-328.
- İlter, B. & Er, S. (2007). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Veli ve Öğretmen Görüşler, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1, 15.
- İnal, B. (2006). Coursebook Selection Process and Some of the Most Important Criteria to be Taken into Consideration in Foreign Language Teaching .*Cankaya University Journal of Arts and Sciences*, 1(5),19-29.
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimindeki yanlışlıklar nerden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), 15-26.
- Juárez, Elizabeth Castro. 2013. A Pedagogical Evaluation of Textbooks Used in Mexico's National English Program in Basic Education. *Mextesol Journal*. 37, 3.
- Kalaycı, D. & Durukan, E. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretimi Ders Kitaplarının Öğrenme Alanları Bakımından Karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(4) ,2162-2177.
- Kandemir, A. (2016). *İlkokul 2. sınıf İngilizce öğretim programının katılımcı odaklı program değerlendirme yaklaşımıyla değerlendirilmesi*. Pamukkale Üniversitesi: Master's thesis.
- Karabulut, A. & Öz-Nişli, E. (2020). Özel eğitim uygulama okullarında okutulan ders kitaplarının öğretmenler tarafından incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(4), 1773-1791.
- Karaca, N. H., Ocak, G. (2011). Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Becerilere Uygunluk Düzeyinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örnekleme). *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 108-125.

- Karakoç, C. (2007). *Okul Öncesi Eğitimde Ana Sınıfları İngilizce Dersi İçin Bir Öğretim Programı Önerisi*. İnönü Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kayapınar, U. (2009). Course book evaluations by English teachers. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 10(1), 69 – 78.
- Kaymakçı, S. (2008). *Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme*. (Editör: Bahri Ata). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kecskes, I. (2007). Formulaic language in English lingua franca. Explorations in Pragmatics: Linguistic, Cognitive and Intercultural Aspects. Erişim adresi: [<https://www.albany.edu/>].
- Khodadady, E., & Shayesteh, S. (2016). Cultural and linguistic imperialism and the EIL movement: Evidence from a textbook analysis. *Issues in Educational Research*, 26(4), 604-622.
- Kırkgöz, Y. (2007). Language planning and implementation in Turkish primary schools. *Current Issues in Language Planning*, 8(2), 174-191.
- Kirkgoz, Y. (2007) English Language Teaching in Turkey: Policy Changes and their Implementations. *RELC*, 38(2), 216-228.
- Kırkgöz, Y. (2008). Curriculum Innovation in Turkish Primary Education. *Asia Pasific Journal of Teacher Education*, 36(4), 309-322.
- Kitao, K., Kitao, K. (1997). Selecting and Developing Teaching/Learning Materials. *The Internet TESL Journal*, IV (4). [<http://iteslj.org/Articles/Kitao-Materials.html/>] Erişim Tarihi: 10.01.2022.
- Kitao, K. Kitao, S. K., (2004). "Selecting and Developing Teaching/Learning Materials", In: *The Internet TESL Journal*, vol. 4/4. On: [<http://iteslj.org/Articles/KitaoMaterils.html>] Erişim Tarihi: 16.06.2022.
- Kılıç, A. Seven, S. (2002). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayınları. s. 98–120.
- Kılıç, A. Seven. S. (2006), *Konu alanı ders kitabı incelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Kırkgöz, Y. (2014). *Türkiye’de yabancı dil eğitim politikaları ve müfredat programı*. In S. Akcan & Y. Bayyurt (Eds.), 3. Ulusal yabancı dil eğitim kurultayı: Türkiye’deki yabancı dil eğitimi üzerine görüş ve düşünceler, konferanstan seçkiler. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Kızılcıaoğlu, A. (2004). Orta öğretim coğrafya ders kitapları değerlendirme ölçütleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 19-33.
- Krashen, S. (1973). *Lateralization, Language Learning and Critical Period: Some new Evidence*. Language Learning.
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. New York: Longman.
- Krashen, S., Terrell, T. D. (Eds.). (1983). *The natural approach: Language acquisition in the classroom*. Oxford, UK: Pergamon.
- Kulantaş, N. (2007). *4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğrenci Ders ve Çalışma Kitapları İle Öğretmen Kılavuz Kitaplarının, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi: Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Lambert, W.E. (1972). *Language, Psychology and Culture*. Stanford CA: Stanford University Pres.
- Leech, N. L. ve Onwuegbuzie, A. J. (2009). A typology of mixed methods research designs. *Qual Quant*. 43, 265–275.
- Liao, X. (2000). *Communicative Language Teaching: Approach, Design and Procedure*. US: ERIC.
- Lightbown, P. (1991). *What have we here? Some observations of the influence of instruction on L2 learning*. In R. Phillipson, E. Kellerman, L. Selinker, M. Sharwood-Smith, & M. Swain (Eds.), *Foreign/Second language pedagogy research: A commemorative volume for Claude Faerch*, Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- Linse, C., Nunan, D. (2005). *Practical English language teaching*. New York: McGraw-Hill Companies.

- Littlejohn, A. (1998). *The analysis of language teaching materials: Inside the trojan horse*. In B.Tomlinson (Ed.), *Materials development in language teaching*. (pp. 192 – 203). Cambridge University Press.
- Littlewood, W., Yu, B. (2011) First language in the foreign language classroom. *Language Teaching*. 44, 64-77.
- Litz, D. R. A. (2005). Textbook evaluation and ELT management: A South Koreancase study, *Asian EFL Journal*, 48, 1-53.
- Lopriore, L. (2002). The teaching of EFL in the Italian context: Issues and implications. *CAUCE, Revista de Filología y su Didáctica*, 25, 203-223.
- Maden, S. ve Önal, A. (2020). Türkçe ve İngilizce ders kitapları üzerine karşılaştırmalı bir analiz: 7. sınıf örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 732-752.
- Marzano, J. R., Pickering, J. D. Ve Pollock, E. J. (2007) *Classroom Instruction That Works-Research Based Strategies for Increasing Student Achievement*, Virginia, USA.
- McDonough, J. Shaw, C. (1993). *Materials and Methods in ELT*. A Teacher's Guide. Oxford: Backwell Publishers Ltd.
- McDonough, J & Shaw, C. (1998). *Evaluating ELT materials*. In Crystal, D. & Jonson, K. (Eds.), *Materials and methods in ELT*. (pp. 63 – 81). Oxford: Blackwell Publishers.
- McGrath, I. (2002). *Materials evaluation and design for language teaching*. Edinburg: Edinburgh University Press.
- MEB (2006). *Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi Ve Öğretimi Yönetmeliği*. [http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_1.html], Erişim Tarihi: 07.06.2022.
- MEB (2013). İngilizce dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı. Ankara, [<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>], Erişim Tarihi: 05.10.2022.
- Meddings, L., & Thornbury, S. (2009). *Teaching unplugged*. Surrey: Delta Publishing.

- Medwell Online (2007). Students Learning Needs in Language and Communication Skills. *Journal of Mobile Communication*. Okoh, Chinosa. *Federal Collage of Education (Technical)*. 1(2). 50-53.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (2009). *Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği 31.12.2009 tarih ve 27449 sayılı Tebliğler Dergisi*. [http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22297_0.html], Erişim Tarihi: 4.02.2022].
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). İngilizce öğretim programı. Ankara: Devlet Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (2020). *2023 Eğitim Vizyonu Belgesi*. <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/2018a.ilkogretim-ingilizce-dersi-ogretim-programi>. [http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=327], Erişim Tarihi: 04.07.2022.
- Moon, J. ve Nikolov, M. (Haz.)(2000). *Research into Teaching English to Young Learners*. Pécs: Pécs University Press.
- Moon, J. (2000). *Children learning English*. Oxford: Macmillan Heinemann.
- Mzali, M.-C. (2011). *Apprentissage d'une langue: Pourquoi commencer l'enseignement très tôt? (Lises Irlande-Guibault söyleşi)*. [http://www.vosquestionsdeparents.fr/dossier/544/languesetrangeres-quapporte-un-enseignement-precoc]. Erişim tarihi: 21.07.2022.
- Nazary, M. (2008). The role of L1 in L2 acquisition: Attitudes of Iranian university students. *Novitas-ROYAL*, 2(2), 138-153.
- Nazeer, M., Shah, S. K., & Sarwat, Z. (2015). Evaluation of Oxon English Textbook Used in Pakistan Public Schools for 6th & 7th Grade. *Journal for the Study of English Linguistics*, 3(1), 51.
- Neuman, L. W. (2007). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar* (S. Özge, Çev.). İstanbul: Yayın Odası.
- Nguyen, C. T. (2015). *An Evaluation of the textbook English 6: A case study from secondary schools in the Mekong Delta Provinces of Vietnam* (Unpublished doctor aldisertation). University of Sheffield, Sheffield.

- Nikolov, M. & H. Curtain (Eds), 2000. *An Early Start: Young Learners and Modern Languages in Europe and Beyond*. Council of Europe: European Centre for Modern Languages.
- Nunan, D. (2003). The impact of English as a global language on educational policies and practices in the Asia-Pacific Region. *TESOL Quarterly*, 37(4), 589-613.
- Nunan, D. (2010). *“Teaching English to Young Learners”*. Anaheim, Anaheim University Press.
- Oyinloye, G. O. (2008). The Read Campaign, Social Values and National Development. *Department of Curriculum Studies, Faculty of Education*. 2(1), 69–75.
- Özdemir, F. E. (2007). *An evaluation of Time for English 4, the 4th grade English coursebook for public schools [M.A.- Master of Arts]*. Middle East Technical University.
- Ramadhana, Muhammad & Indah, Opik & Suhardi, Suhardi. (2019). An Evaluation of English Language Textbook: Interlanguage English for Senior High School Students. *Jurnal Studi Guru dan Pembelajaran*. 2. 10.30605/jsdp.2.1.2019.1262.
- Richards, J. and Rodgers, T. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. C. (2001). *Curriculum development in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. C. and Renandya, W. A. (2002). *Methodology in language teaching: An anthology of current practice*. USA: Cambridge University Press.
- Richards, J. C. (2014). *The ELT Textbook*. In S. Garton & K. Graves (Eds.), *International Perspectives on materials in ELT*, New York: Palgrave Macmillan.
- Rossmann, G. B., & Wilson, B. L. (1994). Numbers and words revisited: Being “shamelessly eclectic”. *Quality and Quantity*, 28(3), 315-327.

- Sarıçoban & H. Öz (Eds.), *Türkiye’de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı?* (pp. 109-116). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Scott, W. A. ve Ytreberg, L. H. (1990). *Teaching English to Children*. Longman Group UK. Ltd. New York.
- Sever, R. (2010). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Tasarım Örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sheldon, L. (1988). Evaluating ELT textbooks and materials. *ELT Journal*, 42(4), 237-46.
- Silverman, D. (2001). *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. London: SAGE Publication.
- Singleton, D. (2005). “*The Critical Period Hypothesis: A coat of many colours*”, *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, Mouton de Gruyter, iral, New York.
- Solak, E. (2011). İlköğretim Altı, Yedi ve Sekizinci Sınıf İngilizce Ders Kitabı Spot On Ders Kitabı Serisinin Değerlendirme Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6, 1.
- Sousa,D.Hurst,N.(2006). *Weighing the Anchor: A Critical Approach to CoursebookSelection*. [<http://www.appi.pt/recursos/docssala/coursebook-1.pdf/>] Erişim tarihi: 7.5.2022.
- Spada, N. Lightbown, P. M. (1999). Instruction, first language influence and developmental readiness in second language acquisition. *Modern Language Journal*, 83(1), 1–22.
- Spada, N., Lightbown, P. M., White, J. L. (2005). *The importance of form/meaning mappings in explicit form-focussed instruction*. In A. Housen and M. Pierrard (Eds.). *Current issues in instructed second language learning*, Berlin: Mouton de Gruyter.
- Stec, M. (2013). English Course Books and Language Awareness of Young Learners. *Literacy Information And Computer Education Journal*, 4(3), 1171- 1177.

- Şahin, T. Y., Yıldırım, S. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şevik, M. (2012). Teaching listening skills to young learners through “listen and do” songs. *English Teaching Forum*, 3, 10-17.
- Shin, J. K. (2014). *Teaching Young Learners in English as a Second/Foreign Language*. In M. C. Murcia, D. M. Brinton, & M. A. Snow (Eds.), *Teaching English as a Second or Foreign Language* (4th Ed., pp. 550-567). Boston: National Geographic Learning/Cengage Learning.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB), (2020). *Öğretim programlarını değerlendirme raporu*. Ankara: T.C. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Tandlichova, E. (1995). *EFL Coursebook in Learner-Centered Learning and Teaching*. Comenius University, Bratislava, Slovakia. [http://www.phil.municz/angl/thepe/thepe_01_16.pdf/] Erişim Tarihi: 27.06.2022.
- Taşdemir, C. (2016). Ortaöğretim 10. Sınıf Matematik Ders Kitabının Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi: Bitlis İli Örnekleme . *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 2(2), 41-54.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2018). *İngilizce Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara, [<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx/>] Erişim Tarihi: 25.04.2022.
- Tok, M. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Akademik Yazma İhtiyacı. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(23)125. Retrived from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19550/208184>.
- Tomalin, B. Stempleski, S. (1993). *Cultural Awareness*, Oxford University Press, Oxford.
- Tomlinson, B. (1998) *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge: CUP: 1-25.

- Tomlinson, B. (2003). Developing materials to develop yourself. *Humanising language teaching*, 5(4).
- Tomlinson, B. (Ed.). (2011). *Materials development in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (2012). Materials development for language learning and teaching. *Language Teaching*, 45(2), 143-179.
- Trask, R. L. 1999. *Key concepts in language and linguistics*. London: Routledge. [http://www.berlitz.com] Erişim Tarihi: 2022.
- Tsiplakides, I. (2011). Selecting an English coursebook: Theory and practice. *Theory and Practice in Language Studies*, 1(7), 758-764.
- Turnbull, M., Dailey-O'Cain, J. (2009). *Introduction*. In M. Turnbull J. Dailey-O'Cain (Eds.), *First language use in second and foreign language learning* (pp. 1-14). Bristol: Multilingual Matters.
- Ur, P. (1996). *A course in language teaching: practice and theory*. Great Britain: Cambridge University Press.
- Vygotsky, L. S. (1962). *Thought and language*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Yazıcı, Yeliz & Hayta, Pelin. (2021). *An Efl Coursebook Evaluation In Terms Of Design and Language: Private School Samples In Sinop*.
- Yıldırım, A., şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- White, J. (1998). *Getting the learners' attention: A typographical input enhancement study*. In C. Doughty & J. Williams (Eds.), *Focus on form in classroom second language acquisition*, Cambridge: Cambridge University Press.
- White, J. Ranta, L. (2002). Examining the interface between metalinguistic task performance and oral production in a second language. *Language Awareness*, 11(4), 259-290.
- Williams D. (1983). Developing criteria for textbook evaluation. *ELT Journal*, 37 (3), 251-255.

Wolf, R. M. (1977). *Achievement in America: National report of the us for the international educational project*. New York: Teachers' College Pres, Colombia University.

Wong-Fillmore, L. (Ed.). (1985). *When does teacher talk work as input?* Rowvley, MA: Newbury.

EK-A: 4. Sınıf İngilizce Ders Kitabı Değerlendirme Anketi

Mesleki deneyiminiz: () 1-3 yıl	() 4-6 yıl
() 7-10 yıl	() 11 yıl ve üzeri
Mezun olduğunuz program: İngilizce Öğretmenliği ()	
İngiliz Dili ve Edebiyatı ()	
İngiliz Dil Bilimi ()	
Amerikan Kültürü ve Edebiyatı ()	
Diğer ()	

A. BİÇİMSEL ÖZELLİKLER	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1- Ders kitabının genel görünüşü öğrencileri öğrenmeye özendirir.	5	4	3	2	1
2- Ders kitabı kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.	5	4	3	2	1
3- Ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü (punto) ve biçimi öğrencilerin kolay okuyabileceği düzeydedir.	5	4	3	2	1
4- Ders kitabındaki ana ve alt başlıklar uygun yerlerde kullanılmıştır	5	4	3	2	1
5- Ders kitabının başında kitabın içeriğini tam olarak karşılayan bir "içindekiler" bölümü bulunmaktadır.	5	4	3	2	1
6- Ders kitabında kullanılan görseller (resim, tablo, grafik, çizelge ve şekiller) öğrencilerin ilgisini çekebilecek niteliktedir	5	4	3	2	1
7- Ders kitabındaki görseller uygun yerlerde kullanılmıştır.	5	4	3	2	1
8- Ders kitabındaki yönergeler açık ve anlaşılabilir niteliktedir	5	4	3	2	1

9- Ders kitabını destekleyici işitsel (dinleme metinleri) ek materyaller bulunmaktadır	5	4	3	2	1
10- Ders kitabını destekleyici görsel-işitsel (video, film gibi) ek materyaller bulunmaktadır	5	4	3	2	1
11- Ders kitabında öğrenci ve/veya velilere kaynaklık edebilecek “sözlük” bölümü bulunmaktadır	5	4	3	2	1
12- Ders kitabı dijital platformlara (akıllı tahta gibi) uygun olarak etkileşimli tasarlanmıştır	5	4	3	2	1
B. İÇERİK					
13- Ders kitabının içeriği öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak hazırlanmıştır.	5	4	3	2	1
14- Ders kitabında kullanılan içerik öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliktedir.	5	4	3	2	1
15- Ders kitabının içeriği gerçek yaşamda işe yarar niteliktedir.	5	4	3	2	1
16- Ders kitabının içeriği öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.	5	4	3	2	1
17- Ders kitabında hedef dilin kültürüne ilişkin yeterli öge/içerik bulunmaktadır	5	4	3	2	1
18- Ders kitabında İngilizce'nin kullanıldığı farklı kültürlerle ilişkin yeterli öge/içerik bulunmaktadır	5	4	3	2	1
19- Ders kitabı EBA'da etkin şekilde bireysel olarak kullanıma uygun olarak hazırlanmıştır.	5	4	3	2	1
C. ALIŞTIRMA VE ETKİNLİKLER					
20- Ders kitabındaki alıştırmalar ve etkinlikler öğrencilerin gerçek durumdaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklemektedir.	5	4	3	2	1
21- Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygundur.	5	4	3	2	1
22- Ders kitabındaki etkinlikler yaratıcılığı destekleyecek niteliktedir.	5	4	3	2	1
23- Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygundur.	5	4	3	2	1

24- Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin anlamlı iletişim kurmalarını desteklemektedir.	5	4	3	2	1
25- Ders kitabında öğrencilerin İngilizce konuşma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırma yer verilmiştir.	5	4	3	2	1
26- Ders kitabında öğrencilerin İngilizce dinleme becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırma yer verilmiştir.	5	4	3	2	1
27- Ders kitabında öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine uygun İngilizce okuma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırma yer verilmiştir.	5	4	3	2	1
28- Ders kitabında öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesine uygun İngilizce yazma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırma yer verilmiştir.	5	4	3	2	1
29- Ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde öğrenilmesini destekleyici farklı etkinliklere yer verilmiştir. (Örneğin eş anlamlı – zıt anlamlı olma durumlarına, fiil, sıfat ve isim hallerine ya da farklı sözcüklerle kullanım sıklıklarına göre sınıflandırma/ilişkilendirme gibi)	5	4	3	2	1
30- Ders kitabındaki dilbilgisi yapıları kullanılan bağlama uygun olarak verilmiştir	5	4	3	2	1
31- Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin dil öğreniminden ziyade “dil edinimlerini” destekleyecek niteliktedir	5	4	3	2	1

EK-B: Öğretmenler İçin Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu

Demografik Özellikler

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Görev Yaptığınız İlçe: () İpekyolu () Tuşba () Edremit

Görüşme Soruları

- 1) Ders kitabındaki **biçimsel özellikler** (renk, ebat, yazı büyüklüğü, görsel tasarım,ek dijital, işitsel ve görsel materyaller, sözlük vb.) hakkında görüşleriniz nelerdir?
- 2) Ders kitabının **içeriği** hakkında görüşleriniz nelerdir? (gerçek yaşamla ilişkili mi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılıyor mu, hedef dilin kültürel öğelerini içeriyor mu?)
- 3) Ders kitabındaki **alıştırmalar/etkinlikler** hakkında görüşleriniz nelerdir? Kalıcı öğrenmeyi sağlaması bakımından yeterli mi sizce? Neden?
- 4) Ders kitabının öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine göre **dört dil becerisini** kazandırabildiğini düşünüyor musunuz? Neden? Sizce hangi becerilere ağırlık verilmiştir ve bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 5) Ders kitabının geliştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

EK-C: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

Evrak Tarih ve Sayısı: 07/04/2022-BZ34

	T.C. VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ YAYIN ETİK KURUL BAŞKANLIĞI ETİK KURUL KARARLARI
TOPLANTI TARİHİ: 23.03.2022 OTURUM SAYISI: 2022/07 TOPLANTIDA ALINAN KARAR SAYISI:30	Sayfa: 15/30

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu'nun 23/03/2022 tarihinde saat 14.00' da zoom üzerinden Prof. Dr. Orhan DENİZ başkanlığında online yapmış olduğu toplantıda aşağıdaki karar/kararları almıştır:

KARAR NO 2022/07-15.Danışmanlığını, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigar ÇELİK'in yaptığı, yüksek lisans öğrencisi Kader YAĞIZEL'e ait "4. Sınıf İngilizce Ders Kitaplarının İngilizce Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" adlı tez çalışmasında kullanılacak olan anket ve ölçekler incelenmiş olup, söz konusu araçların ilgili kişilere uygulanmasında Sosyal ve Beşeri Etik Kuralları ve İlkeleri çerçevesinde herhangi bir sakınca olmadığına toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

	BAŞKAN Prof. Dr. Orhan DENİZ Edebiyat Fakültesi	
ÜYE Prof. Dr. Mehmet Sirin ÇIKAR İlahiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Zihni MEREY Eğitim Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Zafar KANBEROĞLU İktisadi ve İd. Bil. Fakültesi
ÜYE Prof. Dr. Gülsen BAŞ Edebiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Mehmet KARATAŞ Eğitim Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Muhammet Cevat YILDIRIM Eğitim Fakültesi

EK-D: Etik Beyanı

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

24/01/2023

Kader YAĞİZEL

EK-E: Araştırma İzni

T.C.
VAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-70562350-605.01-50250893
Konu : Kader YAĞIZEL Veri Toplama Talebi

25/05/2022

VALİLİK MAKAMINA

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Kader YAĞIZEL'in "4. Sınıf İngilizce Ders Kitabının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasını yapabilmesi ile ilgili izin talebi, Araştırma İnceleme Komisyonumuz tarafından incelenmiştir.

Söz konusu tez çalışmasının, İpekyolu, Tuşba ve Edremit İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesindeki ilkokul 4. sınıf öğretmenlerini kapsayacak şekilde, derslerin aksatılmaması kaydıyla ve gönüllülük esasına göre yapılması, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Şakir SİĞİNÇ
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

Uygun görtüőle arz ederim.

Hasan TEVKE
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Yavuz ARSLAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : A.Gazi Mah.İskele Cad.No:226 65040 Tuşba/VAN

Telefon No : 0 (432) 222 41 62

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Sıddık BEKTAŞ Strateji-Arge Birimi (Dahili 319)

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

İnternet Adresi: www.van.mem.gov.tr Faks:432224161

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7e06-8354-3615-bdf8-df47 kodu ile teyit edilebilir.

EK-F: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü
LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

24/01/2023

Tez Başlığı / Konusu

4. SINIF İNGİLİZCE DERS KİTABININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 113 sayfalık kısmına ilişkin, 24/01/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17 (Onyed) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

24/01/2023

Kader YAĞIZEL

Adı Soyadı : Kader YAĞIZEL
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri
Bilim Dalı : Eğitim Programları ve Öğretim
Statüsü : Y. Lisans ☒ Doktora ☐

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigar Çelik

24/01/2023

ENSTİTÜ ONAYI
U Y G U N D U R

...../...../2023

Cesim ALADAĞ
Enstitü Sekreteri